

2
U-15

ՄՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ն Ո Ր - Ո Ւ Խ Ս Տ Ի

«Եկայք որդեակք իմ եւ
«Գլուարուք ինձ եւ դերկիւզ
«Տեսան ուսուցից ձեզ»:
Սաղմոս:

Հ Ա Տ Ո Ր Բ.

(ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ)

ԵՐՐՈՐԻ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Աշխատասիրեց

ՍԱՀԱԿ ՔԱՀԱՆԱՅ ՍԱՀԱԿԵԱՆՅ

(Միտքան Մողնույ Ս. Գեորգ եկեղեցւոյ)

Նիւթի մշակութիւնը-տպում-է-տպանման-Դմարագիրք կրօնի
ուղեցոյց հայ-կրօնականացնրի- համար:

ՌԵԿՈՆՏԻՐՈՒՄ ԲԱՆԳԱՐԱՆ

Музей Религии

№

ԹԻՖԼԻՍ

Արագատիպ տպարան Մն. Մարտիրոսեանի

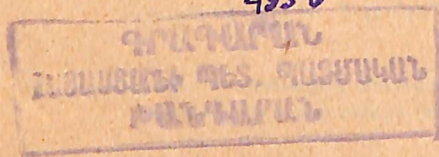
Միքայելեան փողոց, տուն № 81.

1897

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 2-го Апрѣля, 1897 г.

11702-4569.

4350

ზორ-ბიუს

0281.

Հ Ր Ա Մ Ա Ն Ա Ի

Տ. Տ. ՄԱԿԱՐԱՅ

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ

Ընթերցեալ զայս գրքոյկ չգտի 'ի սմին հակառակ ինչ,
ուստի թոյլատրի տպարագրութիւն սորա: 19 մարտի 1891
ամի 'ի Ս. Էջմիածին:

Նախագ. Տպար. Ժող. Արխատակէս Եպիսկոպոս:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՐԴԵՂՈՒԹԻԻՆՔ

I.

ՔԼ. Ա.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԾՆՈՒՆԳՔ

Ա. Աւետումն: Աստուած Գարրիէլ հրեշտա-
կին ուղարկեց Նազարէթ, որ Գալիլիայի փոքր քա-
ղաքներից մինն էր, մի կուսի մօտ, որ նշանուած
էր Յովսէփի հետ՝ Գաւթի տանից և այն կուսի ա-
նունն էր Մարիամ:

Հրեշտակն եկաւ նրա մօտ և ասաց. «Ուրախա-
ցիր, Աստուած քեզ հետ է»: Երբ Մարիամը հրեշ-
տակին տեսաւ, շփոթուեց և մտածում էր, թէ ի՞նչ
կնշանակէ այս ողջոյնը: Հրեշտակն ասաց նրան. «Մի
վախենար, Մարիամ, որովհետեւ Աստուածանից չնորհ
դուար. դու մի որդի կ'ծնես ու նրան Յիսուս կա-
նուանես: Նա մեծ կլինի և Բարձրելոյ որդի կկոչուի.
Տէր Աստուածը նրա հայր Գաւթի աթոռը նրան կը
տայ և նրա թագաւորութիւնը վերջ չի ունենայ»:

Մարիամը պատասխանեց. «Ահա ես Աստուծու
աղախինն եմ. թող քո խօսքի համաձայն կատարուի»:
Հրեշտակը հեռացաւ նրանից:

Բ. Ծնունդ: Այդ օրերում Օգոստոս կայսրից
հրաման դուրս եկաւ՝ որ աշխարհիս բոլոր մարդկանցը

համարեն: Սրա համար ամենքը գնում էին իրանց հայրենի քաղաքը՝ ցուցակի մէջ գրուելու համար:

Յովսէփն էլ վեր կացաւ և նաղարէթից գնաց Յուդայի երկիրը՝ Դաւթի քաղաքը՝ Բեթղեհէմ, որովհետև նա այնտեղացի էր, որպէսզի Մարիամի հետ իւր անունը գրել տայ ցուցակի մէջ:

Երբ Բեթղեհէմ հասան՝ Մարիամը մի որդի ունեցաւ, պատեց խանձարուրով և դրաւ մսուրի մէջ, որովհետև այն այրի մէջ ուրիշ տեղ չկար:

Այն երկրում հովիւները գիշեր ժամանակ գրսումն էին արածացնում իրանց ոչխարները: Հրեշտակը երեւաց նրանց և Աստուծու փառքը ծագեց նրանց մէջ: Այս բանից շատ վախեցան նրանք: Այն ժամանակ հրեշտակն ասաց նրանց. «Մի վախենաք, ես ձեզ և բոլոր ժողովրդեան մեծ ուրախութիւն եմ աւետում, որովհետև այսօր ծնաւ ձեզ համար Փրկիչ՝ օծեալ Տէր՝ Դաւթի քաղաքում: Այս բանը թող ձեզ նշան լինի—գուր կգտնէք մանկանը խանձարուրի մէջ պատած և մսուրի մէջ դրած»: Յանկարծ այն հրեշտակի հետ երկնաւոր դօրաց մի բաղմութիւն երևաց, որոնք Աստուծուն օրհնում էին և ասում. «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»—փառք Աստուծուն երկնքումը, երկրիս վրայ խաղաղութիւն և մարդկանց մէջ ուրախութիւն:

Երբ հրեշտակը նրանցից հեռացաւ և դէպի երկինք վերացաւ, հովիւներն ասացին միմեանց. «Եկէք գնանք մինչև Բեթղեհէմ և տեսնենք թէ սա

ինչ բան է, որ Աստուած մեզ ցոյց տուաւ»: Նրանք շտապով եկան և գտան Մարիամին, Յովսէփին և մսուրի մէջ դրած մանկանը: Տեսնելուց յետոյ վերադարձան և փառաբանում էին Աստուծուն իրանց լսած ու տեսած բոլոր բաների համար և տարածում էին ամեն տեղ ինչ որ ասուել էր մանկան մասին:

Մարիամն այս բոլոր բաները պահում էր իւր մտքումը: Ութն օրից յետոյ մանկանը թլփատեցին և անունը դրին Յիսուս, ինչպէս ասել էր հրեշտակը:

«Զի այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ, մինչև և զՈրդին իւր «միածին ետ. զի ամենայն որ հաւատայ ի նա՝ մի՛ կորիցէ, այլ «ընկալցի զկեանս յաւիտենականս»: Յովհ. գ. 16.

Աստուած այնպէս սիրեց աշխարհը, որ իւր միածին Որդին տուաւ, որպէսզի ամեն նրան հաւատացողը չկորչի, այլ յաւիտենական կեանք ունենայ:

Եթէ Քրիստոս հազար անգամ էլ Բեթղեհէմում ծնի և ոչ մի անգամ քո մէջ, դու դարձեալ կորած ես:

ԳԼ. Բ.

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄՈԳԵՐԸ ԵՒ ՅԻՍՈՒՍԻ ԵԳԻՊՏՈՍ ՓԱՆԶԻԼԸ

Ա. Հերովդէս թագաւորի ժամանակ, երբ Յիսուսը Հրէաստանի Բեթղեհէմ քաղաքում ծնաւ, Արևելքից մոգեր՝ իմաստուններ եկան Երուսաղէմ և հարցնում էին, թէ ուր է հրէից նորածին թագաւորը, որովհետև մենք տեսանք նրա աստղն արևելքում և եկանք երկրպագութիւն տալու:

Հերովդէսն այս բանը լսելուն պէս՝ չփոթուեց,

նրա հետ էլ բոլոր Երուսաղէմը: Ուստի ժողովել տուաւ բոլոր քահանայապետներին և ժողովրդի պալիւններին ու հարցնում էր նրանց, թէ ո՞րտեղ պէտք է ծնի Քրիստոսը: Նրանք պատասխանեցին. «Հրէաստանի Բեթղեհէմ քաղաքում, որովհետև մարգարէներն այսպէս են գրել—և դու Բեթղեհէմ՝ Յուդայի երկիր, ոչընչով փոքր չես Յուդայի իշխաններից, քեզնից կծնի ինձ համար մի իշխան և կհովուէ իմ խորայէլ ժողովուրդը»:

Այն ժամանակ Հերովդէսը մոգերին թագուն կանչեց և աստղի երեւալու ժամանակն ստոյգ իմանալով նրանցից՝ ասաց. «Յնացէք Բեթղեհէմ և մանկան մասին ճիշտն իմացէք և երբ նրան գտնէք, ինձ էլ իմաց տուէք, որ գամ և երկրպագութիւն տամ նրան»:

Մոգերը գնացին: Եւ ահա այն աստղը, որին նրանք արեւելքում տեսել էին, առաջնորդեց նրանց և եկաւ կանգնեց այն տան վրայ, ուր մանուկն էր: Նրանք չափից դուրս ուրախացան. ներս մտան տուն և գտան մանկանը իւր մայր Մարիամի հետ. երկրպագութիւն տուին և իրանց գանձերը բաց անելով՝ ընծայ տուին ոսկի, կնտրուկ և զմուռս:

Աստուած երազում հրամայեց մոգերին, որ միևնոյն ճանապարհով չվերադառնան, ուստի ուրիշ տեղով գնացին իրանց երկիրը:

Բ. Երբ մոգերն այնտեղից գնացին, ահա Աստուծու հրեշտակը Յովսէփին երազում երևեցաւ և ասաց. «Վեր կաց, առ մանկանն ու նրա մօրը. փախիր Եգիպտոս և կ'աց այնտեղ մինչև ես քեզ կասեմ, որովհե-

տև Հերովդէսը որոնում է մանկանը և կամենում է սպանել նրան: Յովսէփը վեր կացաւ, առաւ մանկանն ու նրա մօրը և գիշերով փախաւ Եգիպտոս:

Հերովդէսը երբ տեսաւ, թէ մոգերն իրան խաբեցին, խիստ բարկացաւ, ուստի դահիճներ ուղարկեց և կոտորել տուաւ Բեթղեհէմի ու նրա շրջակայքի բոլոր մանուկներին՝ երկու տարեկանից սկսած՝ մոգերի որոշած ժամանակի համաձայն:

Հերովդէսի մահուանից յետոյ Աստուծու հրեշտակը երևեցաւ Յովսէփին Եգիպտոսում և ասաց. «Վեր կաց, առ մանկանն ու նրա մօրը և գնա Իսրայէլի երկիրը, որովհետև մեռան նրանք, որոնք մանկան կեանքի ետևիցն էին ընկած»: Նա էլ վեր կացաւ, առաւ մանկանն ու նրա մօրը, եկաւ Իսրայէլի երկիրն ու բնակուեց Նազարէթ քաղաքում:

«Աստուած դամենայն մարդիկ կամի գի կեցցեն՝ եւ ի գիտութիւն ճշմարտութեան եկեցեն»: I. Տիմոթ. բ. 4.

Աստուած կամենում է, որ բոլոր մարդիկ փրկուեն և ճշմարտութեան գիտութեանը գան:

Յիսուսի տաճար տանուիլը, Սիմէօն աստուածընկալը եւ Ամնա մարգարէութիւնը:

Քառասուն օրից յետոյ՝ Մովսիսի օրէնքին համաձայն, եթէ երեխան արու էր և անդրանիկ, ծրնողները տանում էին Երուսաղէմ, նուիրում տաճարին և յետոյ զոհով յետ էին գնում. հարուստները

բերում էին գառը, իսկ աղքատները մի զոյգ տատրակ կամ աղաւնի:

Յիսուսի ծնողները, որպէս աղքատ, մի զոյգ աղաւնի տարան:

Այդ միևնոյն ժամանակ Երուսաղէմում բնակւում էր մի մարդ, որի անունն էր Սիմէօն: Այս մարդը արդար էր և աստուածավախ ու սպասում էր խորայելի մխիթարութեանը: Սուրբ Հոգուց իրաւունք ունէր չմեռնել, մինչև որ խոստացեալ Մեսիային տեսնէ: Երբ Յիսուս մանկանը տաճար բերին, Սուրբ Հոգւոյ ազդմամբ նա ևս եկաւ այնտեղ, մանկանը գիրկն առաւ, օրհնեց և ասաց. «Տէր, քո ծառային խաղաղութեամբ արձակիր, որովհետև ես տեսայ այն Փրկիչը, որին դու պատրաստել ես բոլոր ազգերի համար. ես տեսայ այն լոյսը, որ պիտի լուսաւորէ հեթանոսներին, և այն փառքը, որ քո խորայել ժողովրդի համար է»: Ծնողները զարմանում էին ծերունու խօսքերի վրայ: Սիմէօնն օրհնեց նրան և նրա մայր Մարիամին ու ասաց. «Սա խորայելի մէջ շատերի համար ընկնելու և կանգնելու պատճառ կլինի. քո սիրտը կխոցուի և շատ սրտերի խորհուրդներ նրանով կյայտնուին»:

Այնտեղ էր և Աննա մարգարէուհին, որ 84 տարեկան մի այրի կին էր. տաճարիցը երբէք չէր հեռացել. իւր օրերը ծոմով և աղօթքով էր անց կացնում ու գիշեր ցերեկ ծառայում էր Աստուծուն: Երբ սա Յիսուս մանկանը տեսաւ, վեր կացաւ, գոհացաւ Աս-

տուածանից և պատմում էր այս բանն այն ամենին, որոնք սպասում էին Մեսիայի գալստեան:

ԳԼ. Գ.

ՏԱՄԵՐԿՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԻՍՈՒՍԸ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

Մանուկն աճում ու զօրանում էր իմաստութիւնով լցուած և Աստուծու շնորհքը նրա վրայ էր: Նրա ծնողներն ամենայն տարի Ջատկի տօնին Երուսաղէմ ուխտ էին գնում: Երբ Յիսուսը 12 տարեկան դարձաւ, նրան էլ հետները Երուսաղէմ տարան: Տօնի օրերն անցնելուց յետոյ՝ ծնողները վերադարձան, իսկ Յիսուսը մնաց Երուսաղէմում: Այս բանը չիմացան Յովսէփն ու Մարիամը:

Կարծելով թէ նա ուղեկիցների հետ գնացած կլինի՝ մի օրուայ ճանապարհ յետ եկան և որոնում էին ազգականների և ծանօթների մէջ: Բայց երբ չգտան, դարձան Երուսաղէմ:

Երեք օրից յետոյ նրան գտան տաճարում վարդապետների մէջ նստած, ուր լսում էր նրանց և հարցումներ էր առաջարկում: Բոլոր լսողները զարմանում էին նրա իմաստուն պատասխանների վրայ:

Երբ ծնողները տեսան նրան, սքանչացան: Մայրն ասաց. «Ո՛րդեակ, այդ ի՞նչ արիր մեզ, հայրդ և ես ցաւելով որոնում էինք քեզ»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Մի՞թէ չգիտէք, որ ես իմ հօր տանը պէտք է լինեմ»: Այս խօսքերը ոչ որ չհասկացաւ:

Յիսուսը նրանց հետ նազարէթ դարձաւ և հր-
նազանդ էր ծնողացը: Մայրն այս բոլոր բաները
պահում էր մտքումը: Յիսուսը զարգանում էր իմաս-
տութիւնով, հասակով ու շնորհքով՝ Աստուծու և
մարդկանց առջև:

«Զի եւ Քրիստոս վասն ձեր մեռաւ, եւ ձեզ եթող օրինակ՝ զի
«զհետ երթայցէք հետոց նորա»: Լ. Թ. Պետ. բ. 21.

Քրիստոսը ձեզ համար մեռաւ և օրինակ թողեց, որ նրան
հետեւէք:

«Տէր, սիրեցի զվայելչութիւն տան քո, եւ զեղի յարկի փա-
ռաց քոց»: Մաղմ. իե. 8.

Աստուած, ես սիրեցի քո տան գեղեցկութիւնը և քո փառքի
բնակուելու տեղը:

ԳԼ. Դ.

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՄԿՐՏՁԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

Ա. Աւետումն: Հրէից հերովդէս թագաւորի
օրերում մի քահանայ էր ապրում՝ անունը Զաքա-
րիա: Նրա կնոջ անունը Եղիսաբէթ էր: Երկուսն էլ
արդար էին և Աստուծու բոլոր պատուիրանները ճշ-
տութեամբ էին կատարում: Նրանք զաւակ չունէին
և երկուսն էլ ծերացած էին:

Մի անգամ՝ երբ քահանայական պարտքը կա-
տարելու հերթը Զաքարիային հասաւ, Աստուծու տա-
ճարը մտաւ խնկարկելու համար: Ժողովուրդը դուրսն
աղօթում էր: Խնկարկելու ժամանակ Աստուծու հրեշ-
տակը երևաց Զաքարիային. նա խիստ վախեցաւ:

Հրեշտակն ասաց. «Մի վախենար, Զաքարիա,
քո աղօթքը լսելի եղաւ. Եղիսաբէթ կինդ մի որդի
կունենայ և նրա անունը Յովհաննէս կդնես: Նա քեզ
համար ցնծութիւն կլինի ու շատերը կուրախանան
նրա ծննդեան վրայ. Աստուծու առաջ մեծ կլինի և
խրայելի որդկերանցից շատերին դէպի ճշմարիտ Աս-
տուածը կգարձնէ. նա առաջուց Եղիայի նման կքա-
րոզէ և Աստուծու համար ժողովուրդ կպատրաստէ»:

Զաքարիան պատասխանեց հրեշտակին. «Ինչով
պիտի իմանամ ես այդ բանը, որովհետեւ ես էլ, կինս
էլ ծերացած ենք»: Հրեշտակը պատասխանեց. «Ես
Գաբրիէլն եմ, որ կանգնում եմ Աստուծու առաջ.
Կսուրբանում եմ քեզ հետ խօսելու և աւետելու.
դու համբ կմնաս մինչև այն օրը, երբ այս բոլորը
կկատարուի, որովհետեւ ինձ չհաւատացիր»:

Ժողովուրդն սպասում էր Զաքարիային և զար-
մանում, որ նա տաճարում այդքան ուշացաւ: Երբ
տաճարից դուրս եկաւ, այլեւս չէր կարողանում խօ-
սել: Նրանք խեղճ հասկացան, որ այնտեղ տեսիլ
է տեսել: Զաքարիան նշաններով էր խօսում ժողո-
վրդի հետ և մնաց պապանձուած: Պաշտօնի օրերն
անցնելուց յետոյ վերադարձաւ տուն:

Բ. Ծնունդ: Ժամանակը լրացաւ և Եղիսաբէթը
մի որդի ունեցաւ: Երբ նրա դրացիները և ազգա-
կանները լսեցին, որ Աստուած մեծ ողորմութիւն է
արել, շատ ուրախացան: Եօթն օրից յետոյ պէտք է
մանկանը թլփատէին. նրա անունը կամենում էին

Ջաքարիա դնել, բայց մայրն արգելում էր և ասում, թէ նրա անունը Յովհաննէս պէտք է լինի: Բարեկամները պատասխանեցին նրան. «Քո ազգականների մէջ ոչ ոք այդպիսի անուն չունի»: Վերջն ամենքը հօրն ակնարկեցին, թէ նա ինչ անուն կտայ:

Ջաքարիան մի տախտակ պահանջեց և նրա վրայ գրեց. «Յովհաննէս է սրա անունը»: Իսկոյն լեզուն բացուեց, խօսում և օրհնում էր Աստուծուն: Ամենքն էլ զարմանում էին այս բանի վրայ և ասում. «Ի՞նչ պէտք է լինի այս մանուկը»:

Ջաքարիան Հոգևով Սրբով լցուեց. մարգարէացաւ և ասաց. «Օրհնեալ է Իսրայէլի Տէր Աստուածը. նա այցելեց մեզ և իւր ժողովրդեան համար փրկութիւն պատրաստեց: Իսկ դու, մանուկ, Բարձրելոյ մարգարէ կլինիս, Տիրոջ առջևից կգնաս և նրա ճանապարհը կպատրաստես»:

Մանուկն աճում էր և հոգևով զօրանում: Նա անպատումն էր ապրում մինչև Իսրայէլի երեալու օրը:

«Զի՞նչ են հաւատք, եթէ ոչ՝ յուսացելոց իրաց հաստատութիւն, եւ յանդիմանութիւն որոց ոչն երեւին»: Թ. ա. Եբր. Ժա. 1.

Հաւատքն է յուսացած բաների հաստատութիւնը և չերեցածների տպացոյցը:

ԳԼ. Ե.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԸ ԱՊԱՂԽԱՐՈՒԹԻՒՆ Է ՔՆՐՈՉՈՒՄ ԵՒ ՄԿՐՏՈՒՄ

Տիրբերիոս կայսեր իշխանութեան տասնհինգերորդ տարում, երբ Պոնտացի Պիղատոսը կառավար-

ւիչ էր Յուդայի երկրում և Հերովդէսը Գալիլայում չորրորդապետ՝ Աստուած հրամայեց անապատում ապրող Ջաքարիայի որդի Յովհաննէսին Յորդանանի կողմերը գնալ և քարոզել: «Ապաշխարեցէք, զի մերձեալ է արքայութիւն երկնից», ասում էր ամենքին Յովհաննէսը: Նրա շորերն ուղտի բրդից էին, գօտիկը կաշիից, իսկ կերակուրը մարախ և վայրենի մեղր էր: Յովհաննէսի մօտ էին գնում Երուսաղէմացիները, հրէաստանի բոլոր ժողովուրդը, Յորդանանի կողմերից, խոստովանում էին իրանց մեղքերը և մկրտւում նրանից:

Երբ Յովհաննէսը տեսաւ, որ սագուկեցիներից և փարիսեցիներից շատերը գալիս են իւր մկրտութիւնը տեսնելու, ասաց նրանց. «Ի՞ժի ծնունդներ, ձեզ ո՞վ ցոյց տուաւ փախչել այն բարկութիւնից, որ գալու է. այսուհետեւ ապաշխարութեան արժանի պտուղներ բերէք: Դուք մի ասէք, թէ մենք հայր Աբրահամ ունինք. ես ասում եմ ձեզ, որ Աստուած կարող է այս քարերիցն էլ Աբրահամի որդիք յարուցանել: Արգէ՛ն կացինը ծառի արմատին է դրած. այն ծառը, որ բարի պտուղ չի բերի, կկտրուի և կրակը կձգուի»:

Մաքսաւորները ևս եկան Յովհաննէսի մօտ մկրտուելու: Նրանք ասում էին. «Ի՞նչ պէտք է անենք, վարդապետ»: Յովհաննէսը պատասխանեց. «Օրէնքով սահմանածից աւելի մի պահանջէք»: Զինուորները ևս հարցնում էին. «Հապա մենք ի՞նչ անենք»: Նա պատասխան տուաւ և ասաց. «Ոչ ոքի մի հարստահա-

րէք և մի զրպարտէք. ձեր թռչակովը բաւականացէք»: Ժողովուրդը ևս հարցնում էր ևս ասում. «Մենք ինչ անենք»: «Ով երկու հանգերձ ունի, թող մինը չունեցողին տայ. ով կերակուր ունի, թող նոյնպէս վարուի»:

Երբ ժողովուրդը մտածում էր Յովհաննէսի վրայ, լծէ մի գուցէ սա լինի Քրիստոսը, այն ժամանակ Յովհաննէսը պատասխանեց և ասաց. «Ես ձեզ ջրով եմ մկրտում, բայց ինձնից յետոյ կգայ հզօրագոյնը, որի կօշիկների կապերն արձակելու ես արժանի չեմ և ձեզ կմկրտէ Հոգևով Սրբով ու կրակով: Նա հեծանոցը ձեռին ունի բռնած, կալը կսրբէ, ցորենը կհաւարէ շտեմարանում, իսկ յարդն անշէջ կրակով կայրէ:

Այս և ուրիշ շատ այս տեսակ մխիթարական բաներ էր աւետարանում ժողովրդին:

«Պատրաստ արարէք զճանապարհս ճեառն»: Եսայի խ. 3.

II.

ԳԼ. 2.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Յիսուսը Գալիլիայից Յովհաննէսի մօտ եկաւ մկրտուելու համար, բայց Յովհաննէսն արգելեց նրան և ասաց. «Ես պէտք է քեզնից մկրտուիմ, դո՞ւ ես ինձ մօտ գալիս»: Յիսուսը պատասխանեց նրան և

ասաց. «Թող տուր այժմ, որովհետև այսպէս է վայել մեզ, որ ամեն արդարութիւն կատարենք»: Այս խօսքից յետոյ Յովհաննէսն այլ ևս արգելք չդրաւ և մկրտեց Յիսուսին:

Մկրտութիւնից յետոյ՝ Յիսուսը ջրից չուտով դուրս եկաւ և ահա երկինքը բացուեց և Յովհաննէսը տեսաւ, որ Հոգին Սուրբն աղանու կերպարանքով վայր էր իջնում նրա վրայ, իսկ երկնքից ձայն էր գալիս, որ ասում էր. «Դա է իմ սիրելի Որդին, որին ես հաւանեցի»:

«Եւ մեր հաւատացար եւ ծանեաք՝ եթէ դու ես Քրիստոսն որդի Աստուծոյ»: Յովհ. դ. 69.

Մենք հաւատացինք և ճանաչեցինք, որ դու ես Քրիստոսը՝ Աստուծու որդին:

ԳԼ. 3.

ՅԻՍՈՒՍԸ ԸՆՏՐՈՒՄ Է ՍԻՄՕՆԻՆ ԵՒ ՆՐԱ ԸՆԿԵՐՆԵՐԻՆ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐ:

Յիսուսը Գալիլիա եկաւ և այնտեղ քարոզում էր երկնից արքայութեան աւետարանն ու ասում. «Ժամանակը լրացել է, Աստուծու արքայութիւնը մօտեցել է, ապաշխարեցէք և հաւատացէք աւետարանին»: Ժողովուրդը հաւարուած էր նրա շուրջը՝ Աստուծու խօսքը լսելու համար: Նա հեկաւ Պեննեսարեթի լճակի ափը և տեսաւ երկու նստակներ ծովի մօտ կանգնած: Դրանք ձկնորսներ էին, որոնք

դուրս էին եկել ծովափը և իրանց ուռկաններն էին լուսնում: Յիսուսը մտաւ նաւերից մինի մէջ, որ Սիմօնին էր պատկանում և խնդրեց նրան ցամաքից փոքր ինչ հեռացնել: Յիսուսը նստեց նաւակի մէջ և ծովի վրայից քարոզում էր ժողովրդին:

Երբ քարոզը վերջացրեց, ասաց Սիմօնին և նրա եղբայր Անդրէասին. «Նաւակը ծովի խորը տար և ուռկանը ձգիր»: Սիմօնը պատասխանեց և ասաց. «Տէր, ամբողջ գիշերն աշխատել ենք և ոչինչ չենք բռնել, բայց քո խօսքի համար ուռկանը կձգենք»: Եւ երբ նրանք այս արին, ուռկանը ձկնով լցուեց՝ այնպէս որ քիչ մնաց պատառուէր: Նրանք նշան տալին միւս նաւի մէջ եղողներին, որ գան և իրանց օգնեն ուռկանը դուրս քաշելու: Եկան և երկու նաւերն էլ ընկղմելու չափ ձկնով լցրին:

Երբ Սիմօնն այս բանը տեսաւ, Յիսուսի ոտներն ընկաւ ու ասաց. «Ինձնից հեռու կաց, Տէր, վասնզի ես մեղաւոր մարդ եմ»: Ահլ պատեց նրան. նոյնպէս նրա մօտ եղողներին, այն է Անդրէասին և Զեբեժիայի երկու որդւոցը՝ Յակովբոսին և Յովհաննէսին, որոնք Սիմօնի ընկերներն էին: Յիսուսն ասաց Սիմօնին. «Մի վախենար, դու այսուհետեւ մարդիկ որսող կլինիս»:

Նրանք ափը հանեցին նաւերը, թողին իրանց գործիները և գնացին Յիսուսի հետ:

«Եկա՛ք առ իս ամենայն վաստակեալք եւ բռնաւորք եւ ես հանգուցից դձեց»: Մտթ. Ժա. 29.

Ինձ մօտ եկէ՛ք, վաստակածներ և բռնաւորներ, ես ձեզ հանգստութիւն կտամ:

ԳԼ. Ը.

ՅԻՍՈՒՍԸ ԿԱՆՉՈՒՄ Է ՄԱՏԹԷՈՍԻՆ

Յիսուսը մի մաքսաւոր տեսաւ՝ Մատթէոս անունով, որ նստած էր մաքսատանը և ասաց նրան. «Հետևիր ինձ»: Նա էլ վեր կացաւ և դնաց նրա յետևից:

Մի անգամ, երբ Յիսուսը Մատթէոսի տանը հացի էր, եկան այնտեղ շատ մաքսաւորներ ու մեղաւորներ և նստեցին Յիսուսի ու նրա աշակերտների հետ: Երբ այս բանը տեսան փարիսեցիները, ասացին աշակերտներին. «Ի՞նչու է ձեր վարդապետը մաքսաւորների և մեղաւորների հետ ուտում»: Երբ Յիսուսն այս բանը լսեց, ասաց նրանց. «Առողջները բժշկի կարօտութիւն չունին, այլ՝ հիւանդները. ես չեմ եկել արդարներին կանչելու, այլ մեղաւորներին»:

«Եկա՛ք առ իս ամենայն վաստակեալք և բռնաւորք եւ ես հանգուցից դձեց»: Մտթ. Ժա. 29.

ԳԼ. Թ.

ՅԻՍՈՒՍԸ ԵՒ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ

Յիսուսի մօտ մանուկներ բերին, որպէսզի ձեռք նրանց վրայ դնէ և աղօթէ, իսկ աշակերտներն ար-

գելում էին բերողներին և յանդիմանում: Յիսուս, երբ այս բանը տեսաւ, բարկացաւ և ասաց. «Թողէ՛ք մանուկներին և մի արգելէ՛ք զբանց ինձ մօտ գալու, որովհետեւ երկնքի արքայութիւնն այդպիսիներին է պատկանում: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ով որ Աստուծու արքայութիւնն ինչպէս երեսայ չի ընդունի, չի կարող այնտեղ մտնել»: Յիսուսը զրկեց նրանց, ձեռք գլխներին դրաւ և օրհնեց:

«Թող տուք մանկուոյդ զալ առ իս, եւ մի արգելուք զդոստ. զի այդպիսեացդ է արքայութիւն Աստուծոյ»: Մրկ. Ժ. 14.
Թող տուէ՛ք երեսաներին, որ ինձ մօտ գան և մի՛ արգելէ՛ք զբանց, որովհետեւ այդպիսիներին է Աստուծու արքայութիւնը:

ԳԼ. Ժ.

ԱՃԱԿԵՐՏՆԵՐԸ ՎԻՃՈՒՄ ԵՆ, ԹԷ Ո՛Վ Է ՄԵԾ ԵՐԿՆՔԻ
ԱՐՔԱՅԻՆԻԹԵԱՆ ՄԷՋ:

Աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Երկնքի արքայութեան մէջ ո՞վ է մեզանից մեծը»: Այս խնդրի մասին ճանապարհին շարունակ վիճում էին միմեանց հետ: Յիսուսն իմանալով նրանց միտքը, մի մանուկ կանչեց, կանգնացրեց աշակերտների առաջ և ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, մինչև սրանց նման մանուկներ չգառնաք, չէք կարող երկնքի արքայութիւնը մտնել: Արդ՝ ով իւր անձը կըխոնարհեցնէ այս մանկան նման, նա մեծ կլինի երկնքի արքայութեան մէջ: Ով մի այսպիսի մանուկ

կընդունի իմ անունով, կնշանակէ ինձ է ընդունում: Ով այս փոքրերից մինին կգայթակղեցնէ, այնպիսին լաւ կանէ, եթէ իշի երկան կախ անէ վզից և ծովի անդունդի մէջ խեղդուի: Ուրեմն զգոյշ կացէ՛ք, որ այս փոքրերից ոչ մինին չարհամարհէք և չանարգէք, որովհետեւ, ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, նրանց հրեշտակներն ամենայն օր իմ հօր երեսը տեսնում են, որ երկնքումն է: Մարդու Որդին եկել է կորածներին փրկելու»:

«Որ խոնարհեցուցանէ զանձն իբրեւ զմանուկս զայս, նա մեծ է յարքայութեան երկնից»: Մտթ. Ժբ. 4.
Ով իւր անձն այս երեսայի նման կխոնարհեցնէ, նա է մեծը երկնքի արքայութեան մէջ:

ԳԼ. ԺԱ.

ԿԱՆԱՅԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ

Կանա քաղաքում հարսանիք էր: Յիսուսի մայր Մարիամն էլ այնտեղ էր: Յիսուսն ևս իւր աշակերտներով հարսանիք հրաւիրուեց: Այնտեղ գինին պակասեց: Մարիամն ասաց Յիսուսին. «Գինի չունին»: Յիսուսը պատասխանեց. «Իմ ժամանակը գեռ չէ հասել»: Մայրը պատուիրեց ծառաներին և ասաց. «Ինչ որ նա ձեզ ասէ, կատարեցէ՛ք»:

Հրէից լուացման սովորութեան համաձայն վեց քարէ սափորներ կային այնտեղ, որոնցից իւրաքանչիւրը տանում էր երկու կամ երեք մար: Յիսուսն

ասաց սպասաւորներին. «Սափորները ջրով լցրէ՛ք»։ Նրանք էլ մինչև բերանը լցրին։ Յիսուսը կրկին անգամ ասաց նրանց. «Հիմա առէ՛ք, մառանապետին տարէ՛ք»։ Նրանք էլ տարան։

Մառանապետը՝ երբ գինի դարձած ջրի համը տեսաւ, չկարողացաւ խմանալ, թէ սրտեղից է, ուստի դարձաւ փեսային և ասաց. «Ամենայն մարդ՝ սովորաբար առաջ լաւ գինին է բերում, յետոյ վատը, իսկ դու լաւ գինին մինչև հիմա պահել ես»։

Այսպէս յայտնեց Յիսուս իւր փառքը և նրա աշակերտները հաւատացին նրան։

«Նոքին իսկ գործքն դոր գործեմ՝ վկայեն վասն իմ, եթէ հայր առաքեաց զիս»։ Յովհ. ե. 36.

Այն գործերը, որ ես գործում եմ, վկայում են, որ հայրն է ուղարկել ինձ։

«Ճաշակեցէ՛ք եւ տեսէ՛ք, զի քաղցր է Տէր»։ Սաղ. լգ. 9.

Ճաշակեցէ՛ք և տեսէ՛ք, որ Տէրը քաղցր է։

ԳԼ. ԺԲ.

ԿԱՓԱՌՆԱՅՈՒՄԻ ՀԱՐԻԻՐԱՊԵՏԸ

Երբ Յիսուսը Կափառնայում քաղաքը մտաւ, մի հարիւրապետ եկաւ նրա մօտ, աղաչում և ասում էր. «Տէր, իմ ծառան անդամալոյժ ընկած է տանը և չարաչար տանջւում է»։ Յիսուսը պատասխանեց. «Ես կգամ և կըժշկեմ նրան»։ Հայրիւրապետն ասաց. «Տէր, ես արժանի չեմ, որ դու իմ յարկի տակ մտնես,

այլ ասան մի խօսք և իմ ծառան կըժշկուի, որովհետեւ ես էլ իշխանութեան ներքոյ գտանուող մարդ եմ, իմ ձեռի տակ ունիմ զինուորներ, եթէ ես մինին ասում եմ, գնա, գնում է, և միւսին՝ եկ, գալիս է, կամ ծառայիս՝ այս բանն արան, անում է»։

Երբ Յիսուսն այս խօսքերը լսեց, զարմացաւ և իրան հետևողներին ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, Իսրայէլի մէջն էլ այսպիսի հաւատ չգտայ. բայց ասում եմ ձեզ, շատերը կզան արևելքից, արևմուտքից և Աբրահամի, Իսահակի ու Յակովբի հետ արքայութեան մէջ կբազմեն»։ Յիսուսն ասաց հարիւրապետին. «Գնա, ինչպէս որ հաւատացիր, թող այնպէս էլ կատարուի»։ Նրա ծառան հէնց այն ժամին էլ առողջացաւ։

«Երանի՛ որոց ոչ իցէ տեսալ՝ եւ հաւատացեն»։ Յովհ. ի. 29.

Երանի՛ նրանց, որոնք չեն տեսել, բայց հաւատում են։

«Մերձ է Տէր ամենեւեան որ կարդան առ նա, առ ամենեւեան «որ կարդան առ նա ճշմարտութեամբ»։ Սաղ. ճիգ. 18.

ԳԼ. ԺԳ.

ՏԱՍՆ ԲՈՐՈՏՆԵՐԻ ԲԺՂԿՈՒԻԼԸ

Յիսուսը՝ Երուսաղէմ գնալիս, Սամարիայի և Գալիլիայի սահմանի վրայ պատահեց տասն բորոտների, որոնք հեռու կանգնած աղաղակում էին և ասում. «Յիսուս վարդապետ, ոգորմիր մեզ»։ Երբ Յիսուսը նրանց տեսաւ, ասաց. «Գնացէ՛ք և ձեր անձը քա-

հանային ցոյց տուէր: Նրանք գնացին և իսկոյն բժշկուեցան:

Դրանցից միայն մինը յետ դարձաւ և բարձր ձայնով փառաբանում էր Աստուծուն: Նա Յիսուսի ոտներն ընկաւ և շնորհակալութիւն արաւ նրան: Դա սամարացի էր:

Այն ժամանակ Յիսուսը պատասխան տուաւ և ասաց. «2^է որ տասն հոգի բժշկուեցան, հապա ո՞ր են միւսները»: Միւսները չեկան Աստուծուն շնորհակալութիւն անելու՝ բացի այդ այլազգուց: Յիսուսն ասաց նրան. «Վերկաց և գնա, քո հաւատը քեզ փրկեց»:

«Օրհնեա անձն իմ գտէր եւ մի՛ մոռանար զամենայն տուրս նորա»: Մաղ. ճր. 2.

Աստուծուն օրհնի՛ր, ով իմ անձն, և մի՛ մոռանար նրա բարեքները:

ԳԼ. ԺԳ.

ՓԱՐԻՍԵՑԻՆ ԵՒ ՄԱՔՍԱՒՈՐԸ

Այն մարդիկը, որ իրանք են իրանց արժանաւորութիւնը չափում, բարեպաշտ համարում, իսկ ուրիշներին արհամարհում, այդպիսիների համար Յիսուսն այս առակը պատմեց.

«Երկու մարդիկ տաճար գնացին աղօթք անելու. նրանցից մինը փարիսեցի էր, իսկ միւսը՝ մաքսաւոր: Փարիսեցին առանձին կանգնած՝ այսպէս էր աղօթում—շնորհակալ եմ քեզնից, Աստուած, որ ես ու-

րիշ մարդկանց նման յափշտակող, անիրաւ կամ չնացող չեմ, ինչպէս այս մաքսաւորն է. շաբաթը երկու անգամ ծոմ եմ պահում և իմ բոլոր ստացուածներից տասանորդ եմ տալիս»:

Իսկ մաքսաւորը հեռու կանգնած՝ աչքերը երկինք բարձրացնել չէր կամենում, այլ իւր կուրծքն էր ծեծում և ասում. «Աստուած, քաւիր մեղաւորիս»:

Ասում եմ ձեզ, սա արդարացած վերադարձաւ իւր տուն, որովհետեւ ով իրան կբարձրացնէ, կխոնարհի, իսկ ով կխոնարհեցնէ, կբարձրանայ:

«Որ բարձրացուցանէ զանձն իւր՝ խոնարհեցի, եւ որ խոնարհեցուցանէ զանձն, բարձրացի»: Դուկ. ժր. 14.

ԳԼ. ԺԵ.

ԱՆԱՌԱՎ ՈՐԴՈՒ ԱՌԱՎԸ

Մի մարդ ունէր երկու որդի: Փոքրն ասաց հօրը. «Հայր, տուր ինձ իմ բաժինը քո ունեցածից»: Հայրը բաժանեց նրան իւր ունեցածը: Զատ օր չանցած՝ փոքր որդին առաւ իւր բաժինը և գնաց հեռու աշխարհ ու այնտեղ իւր ունեցածը վատնեց՝ անառակ կեանք վարելով:

Երբ բոլորը կերաւ, վերջացրեց, հէնց այն ժամանակ այն երկրումն էլ սաստիկ սով ընկաւ: Նա սկսեց մուրացկանութեամբ ապրել: Վերջը գնաց այն երկրի քաղաքացիներից մինի մօտ ծառայութեան

մտաւ: Նա էլ ուղարկեց իւր հանդը, որ խոզեր տարածացնէ: Փոքր որդին ցանկանում էր իւր փորը լցնել խոզերի կերած եղջիւրով, բայց այդ էլ չկար:

Նա սկսաւ մտածել և ինքն իրան ասել. «Քանի վարձկաններ իմ հօր տանը հաց են ուտում, իսկ ես այստեղ սովամահ կորչում եմ. կգնամ հօրս մօտ և կասեմ նրան—հայր, ես մեղք գործեցի քո և Աստուծու առաջ. այլևս արժանի չեմ քեզ որդի կոչուելու, ընդունիր ինձ իբրև քո վարձկաններից մինը»:

Փոքր որդին վեր կացաւ և եկաւ հօր մօտ: Հայրը նկատեց նրան հեռուից. զթաշարժուեց. առաջ վազեց. վզովն ընկաւ և համբուրեց: Որդին ասաց. «Ես մեղք գործեցի քո և Աստուծու առաջ, այլևս արժանի չեմ քեզ որդի կոչուելու»: Հայրն ասաց իւր ծառաներին. «Հանէ՛ք սրա հին շորերը և նորը հագցրէ՛ք. մատանին դրէ՛ք մատին. ոտներին կօշիկներ հագցրէ՛ք. մսացու եզը մորթեցէ՛ք. ուտենք և ուրախանանք, որովհետև իմ այս որդին մեռած էր, կենդանացաւ, կորած էր գտնուեց»: Ամենքն սկսան զուարճանալ:

Մեծ որդին հանդումն էր: Երբ տուն դարձաւ՝ երգելու և պարելու ձայներ լսեց: Ծառաներից մինին կանչեց իւր մօտ և հարցրեց, թէ այդ ինչ է: Նա էլ պատասխանեց. «Եղբայրդ դարձել է. քո հայրը մսացու եզը մորթել տուաւ նրա դալստեան պատճառով և ահա ամենքն ուրախանում են»:

Սա բարկացաւ և ներս չէր կամենում մտնել, բայց հայրը դուրս եկաւ և աղաչում էր նրան տուն

գալ: Նա բարկացած պատասխան տուաւ հօրն ու ասաց. «Ահա այս քանի տարի է քեզ ծառայում եմ, քո պատուէրից երբէք դուրս չեմ եկել, բայց ինձ մի ուլ էլ չտուիր, որ իմ բարեկամների հետ ուրախանամ, իսկ այդ որդիդ, որ քո կայքը պոռնիկների հետ կերաւ, նրա համար մսացու եզն ես մորթել»:

Հայրն ասաց նրան. «Որդեակ, դու ամեն ժամանակ ինձ մօտ ես և այն ամենն ինչ որ խմ է, քոնն է. դու պէտք է ուրախանայիր, որովհետև քո եղբայրը մեռած էր, կենդանացաւ, կորած էր գտնուեց»:

«Եթէ ասեցեմք՝ եթէ մեղս ինչ մեք ոչ ունիմք, զանձինս խաբեմք եւ ճշմարտութիւն ի մեզ ոչ գոյ: Ապա եթէ խոստովան լինիցիմք զմեզս մեր, հաւատարիմ է նա եւ արդար՝ առ ի թողուլ զմեզ զղոս մեր, և սրբել զմեզ յամենայն անիրաւութենէ»: Լ. Թ. Յովհ. ա. 8. 9.

Եթէ ասենք թէ մեղք չունինք, մեզ կխաբենք և մեղնում ճշմարտութիւն չի լինիլ, իսկ եթէ մեր մեղքերը խոստովանենք, Աստուած արդարադատ է, նա մեր մեղքերը կնեղէ և ամեն տեսակ անիրաւութիւնից կմաքէ, կհեռացնէ:

«Ապաշխարեցէք եւ հաւատացէ՛ք յաւետարանն»: Մրկ. ա. 15.

Ապաշխարեցէ՛ք և աւետարանին հաւատացէ՛ք:

Թէև մեր մեղքը շատ է, բայց Աստուծու ողորմածութիւնը եւս աւելի է:

ԳԼ. ԺԶ.

ՅԻՍՈՒՄԸ ԲԺՂԿՈՒՄ Է ԿՈՅՐԻՆ ԵՐԻՔՈՄԻ ՄՕՏ

Յիսուսն անցնում էր Երիքովի մօտով: Մի կոյր ճանապարհի վրայ նստած մուրում էր: Եւ երբ նա ժողովրդի անցնելը լսեց, հարցրեց, թէ այդ ինչ է:

Նրան պատասխանեցին, որ Յիսուս Նազովրեցին է անցնում: Կոյրն սկսաւ բարձր ձայնով աղաղակել և ասել՝ «Դաւթի որդի Յիսուս, ողորմիր ինձ»: Առաջին գնացողները յանդիմանում էին, որ լռէ, իսկ նա և՛ս աւելի բարձր ձայնով էր աղաղակում. «Դաւթի որդի Յիսուս, ողորմիր ինձ»:

Յիսուսը կանգնեց և հրամայեց, որ նրան իւր մօտ բերեն: Կոյրը մօտ եկաւ: Յիսուսը հարցրեց. «Ի՞նչ ես ուզում, որ անեմ քեզ»: Նա էլ պատասխանեց. «Տէր, ուզում եմ որ տեսնեմ»: Յիսուսը պատասխանեց նրան. «Տես, քո հաւատը քեզ փրկեց»: Նա սկսաւ այն ընկալել տեսնել, զնում էր նրա յետևից և փառաբանում Աստուծուն: Ժողովուրդն այս որ տեսաւ, սկսաւ Աստուծուն օրհնել:

«Եկայք առ իս ամենայն վաստակեալք»: Մտթ. Ժա. 28.

ԳԼ. ԺԷ.

ՅԻՍՈՒՍԸ ԵՒ ԶԱԿԵՆՈՍԸ

Յիսուսը մտաւ Երիքով և անցնում էր քաղաքի միջով: Այնտեղ մի մարդ կար՝ անունը Զակըէոս, որ մաքսապետ էր և հարուստ: Նա սրտով ցանկանում էր Յիսուսին տեսնել, բայց բազմութեան պատճառով չէր կարողանում, որովհետեւ կարճահասակ էր: Ուստի առաջ վազեց և բարձրացաւ ժանտաթղենու

վրայ, որպէսզի Յիսուսն այնտեղովն անցնելիս, կարողանայ տեսնել:

Երբ Յիսուսն այնտեղ հասաւ, վեր նայեց և ասաց նրան. «Զակըէ, շուտ արա, իջիր, այսօր պէտք է քո տանն իջնանեմ»: Զակըէոսն շտապով վայր իջաւ և ուրախութեամբ ընդունեց նրան:

Բոլոր տեսնողները տրանջում և ասում էին, թէ մեղաւոր մարդու մօտ գնաց հանգստանալու: Զակըէոսը յառաջ եկաւ և ասաց. «Տէր, իմ հարստութեան կէսը կտամ աղքատներին. եթէ մինին զրկել եմ, չորեքպատիկ կվճարեմ»:

Յիսուսն ասաց. «Այսօր փրկութիւն եղաւ այս տանը, որովհետեւ սա էլ Աբրահամի որդի է. մարդու Որդին եկաւ, որ կեանք պարգևէ կորածներին»:

«Բայց եթէ ինչ ի Քրիստոս, նոր արարած իցէ, զի հինն անց
«Եւ արդ նոր եղեւ ամենայն»: Ա. թ. ա. Կրնթ. Կ. 17.

Եթէ մինի մէջ Քրիստոսի սէր կայ, այնպիսին նոր է ծնում.
մի այդ տեսակ մարդու մօտ հինն անցնում է և ամեն բան նոր է դառնում:

ԳԼ. ԺԸ.

ՅԻՍՈՒՍԸ ԲԺՋԿՈՒՄ Է ԽՈՒՂՈՒՆԱՄԻ ԲԵՐԻՆ

Մի անգամ Յիսուսի մօտ մի խուլուհամբ բերին և աղաչում էին, որ ձեռը նրա վրայ դնէ: Յիսուսն ամբոխից հեռացրեց հիւանդին. մատներն ականջի մէջ դրաւ. թքեց այնտեղ. լեզուն շոշափեց. վերև

նայեց, հոգւոց հանեց և ասաց. «Եփփատայ», որ նշանակում է բացուիր: Իսկոյն նրա ականջները բացուեցան և սկսեց ուղիղ խօսել:

Պատուիրեց ոչ որի չասել. բայց որքան նա արգելում էր, նրանք և՛ս առաւել քարոզում, տարածում էին:

«Երանի՜ այնոցիկ, որ լսեն զբանն Աստուծոյ եւ առնեն»: Երանի՜ նրանց, ովքեր Աստուծու խօսքը լսում և կատարում են:

ԳԼ. ԺԹ.

Ո Ղ Ո Ր Մ Ա Ն Ս Ա Մ Ա Ր Ա Յ Ո Ւ Ա Ռ Ա Կ Ը

Յիսուսը մի օրինականի հետեւեալ առակը պատմեց:

«Մի մարդ Երուսաղէմից գնում էր Երիքով և աւաղակների ձեռն ընկաւ: Աւաղակները մերկացրին անձանիթին. խոցոտեցին. կիսամահ թողին և գնացին:

Պատահամար մի քահանայ այդ ճանապարհովն անցաւ. տեսաւ նրան, բայց անց կացաւ: Նոյն տեղովն անցաւ մի ղետացի: Նա ևս տեսաւ և անց կացաւ:

Եկաւ մի Սամարացի ճանապարհորդ. տեսաւ նրան և խղճաց. իջաւ գրաստից. մօտ եկաւ. վերքերը փաթաթեց. վրան ձէթ և գինի ածեց. գրաստի վրայ դրաւ. իջևան տարաւ և հոգ տարաւ նրա վրայ: Հետեւեալ օրը, երբ պէտք է հեռանար, երկու դահեկան հանեց, իջևանի տիրոջը տուաւ և ասաց.

«Խնամք տար սրա վրայ և ինչ ծախս դրա համար անես. վերադարձին կվճարեմ»: Հիմա այն երեքից ուրն է երևում քեզ՝ թէ ընկեր է եղել աւաղակների ձեռն ընկած մարդուն: Օրինականն ասաց. «Նա՛ որ ողորմութիւն արաւ»: Այն ժամանակ Յիսուսն ասաց. «Ֆինա՛, դու էլ այնպէս տրա՛»:

«Սիրեսցես զընկեր քո իբրեւ զանձն քո»: Մտթ. իբ. 39. Քո ընկերին պէտք է քեզ պէս սիրես: «Որ ոք զիտիցէ զբարին եւ ոչ առնիցէ, մեղք են նմա»: Ով ճանաչում է բարին, բայց չի գործում, մեղանշում է:

ԳԼ. Ի.

Ա Յ Ր Ի Կ Ն Ո Ջ Լ Ո Ւ Մ Ա Ն

Յիսուսը տաճարում ուսուցանում էր: Նայեց և տեսաւ, որ հարուստներն իրանց տուրքը գանձանալին են ձգում: Տեսաւ նաև մի այրի աղքատ կին, որ երկու լումա ձգեց այնտեղ: Յիսուսն ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, այս որբեայրին ամենից աւելի տուաւ, որովհետև նրանք ամենքն էլ իրանց աւելորդ ունեցածից Աստուծու համար զոհ մատուցին, իսկ սա իւր աղքատ տեղովը բոլոր ունեցածը ձգեց»:

«Որչափ եւ իցէ քո՛ ըստ սմին բաղմութեան արասցես զողորմութիւնսն, եթէ սակաւ իցէ քո՛ ըստ սակաւին»: Տովբիթ. դ. 9.

Քո կարողութեան համեմատ ողորմութիւն արա՛, քիչ ունիս՝ քիչ տուր:

ԳԼ. ԻԱ.

ԶԱՐԾԱՌԱՅԻԱԹԱԿԸ

Յիսուսն ասաց հետևեալ առակը: «Մի թագաւոր կամենում է իւր ծառաների հետ հաշիւ տեսնել: Երբ հաշիւն սկսաւ՝ նրա մօտ բերին բիւր քանքարի մի պարտապան: Բայց որովհետեւ նա չկարողացաւ վճարել, ուստի տէրը հրամայեց նրա կինն ու որդիքը և ամենն՝ ինչ որ ունէր, ծախել պարտքի փոխարէն: Ծառան տիրոջ ոտներն ընկաւ. երկրպագութիւն էր փալիս և ասում. «Համբերի՛ր, տէ՛ր, բոլորը կվճարեմ»: Տէրը խղճաց ծառային, արձակեց նրան և պարտքն էլ իրան ընծայեց:

Երբ այդ ծառան դուրս եկաւ, գտաւ իւր ծառայակիցներից մինին, որ իրան հարիւր դահեկան էր պարտ: Նրան բռնեց, խեղդում էր և ասում. «Վճարի՛ր, ինչ որ ինձ պարտական ես»: Ծառայակիցը նրա ոտքերն ընկաւ. աղաչում էր և ասում. «Համբերի՛ր, բոլորը կհատուցանեմ քեզ»: Բայց նա չկամեցաւ, այլ գնաց և նրան բանտը ձգեց՝ մինչև որ պարտքը վճարէ:

Ծառայակիցները, երբ այս բանը տեսան, շատ տրտմեցան, եկան և իրանց տիրոջը յայտնեցին եղելութիւնը: Այն ժամանակ տէրը նրան իւր մօտ կանչեց և ասաց. «Չար ծառայ, ես քո բոլոր պարտքը ներեցի, որովհետեւ դու ինձ աղաչեցիր, միթէ պէտք էր, որ դու էլ քո ծառայակցին ողորմէիր, ինչպէս

որ քեզ ողորմեցի»: Տէրը բարկացաւ և ծառային մատնեց դահիճներին՝ մինչև որ պարտքն ամբողջապէս վճարէ:

Իմ երկնաւոր Հայրն էլ ձեզ հետ այնպէս կվարուէ, եթէ ձեզնից իւրաքանչիւրը սրտանց կներէ իւր եղբօր յանցանքները»:

Այն ժամանակ մօտ եկաւ Սիմօն Պետրոսն և առաց. «Տէ՛ր, մինչև քանի՞ անգամ ներեմ իմ եղբօրը, եթէ նա իմ դէմ մեղանչէ, եօթն անգամ բաւական չէ՞»: Յիսուսը պատասխանեց և ասաց. «Ոչ թէ եօթը, այլ եօթանասուն եօթն անգամ»:

«Ջի եթէ թողուցուր մարդկան զյանցանս նոցա, թողցէ եւ «ձեզ Հայրն ձեր երկնաւոր, ապա թէ ոչ թողուցուր մարդկան զյանցանս նոցա, եւ ոչ Հայրն ձեր երկնաւոր թողցէ զյանցանս ձեր»:

Եթէ դուր մարդկանց սխալները ներէք, ձեր երկնաւոր Հայրն էլ ձեզ կներէ, իսկ եթէ մարդկանց սխալները չէք ների, ձեր երկնաւոր Հայրն էլ ձեր յանցանքները չի ների:

«Երանի ողորմածաց, զի նոքա ողորմութիւն գտցեն»։ Մտթ. Ե. 7.

Երանի՛ ողորմածներին, որովհետեւ նրանք ողորմութեան կարժանան:

ԳԼ. ԻԲ.

ՀԻՆԳ ՀԱԶԱՐԻ ԿԵՐԱԿՐԵԼԸ

Յիսուս իւր աշակերտներին հետ գնաց մի անապատ տեղ, որ գտանւում էր Բեթսայիդա քաղաքի մօտ: Ժողովուրդն իմացաւ այս բանը և մեծ բաղմութեամբ գնում էր նրա ետևից: Երբ Յիսուսը ժո-

դովրդին տեսաւ, խիստ ցաւեց, որովհետեւ նրանք նման էին անհովիւ հօտի: Նա քարոզում էր նրանց Աստուծու արքայութեան մասին և բժշկում հիւանդներին: Օրն սկսել էր տարածամել:

Այն ժամանակ Յիսուսի աշակերտները մօտ եկան և ասացին. «Արձակիր ժողովրդին, որ գնան մերձակայ գիւղերը հանգստանալու և կերակուր գտնելու, որովհետեւ մենք ոչինչ չունինք ուտելու. և անապատումն ենք»: Յիսուսը պատասխանեց նրանց. «Դուք կերակրեցէք զրանց»: Աշակերտներն ասացին. «Մենք հինգ հացից և երկու ձկնից աւելի ոչինչ չունինք, դա ինչպէս կրաւականացնէ այդ բազմութեանը»:

Յիսուսն ասաց աշակերտներին. «Նստացրէք ժողովրդին կարգ-կարգ՝ յիսուն-յիսուն»:

Այդպէս էլ արին: Այնտեղ հինգ հազարը կարգ-կարգ նստեցան: Յիսուսը վեր առաւ հինգ հացը և երկու ձուկը, գոհացաւ, կտրեց և աշակերտներին տուաւ, իսկ նրանք էլ՝ բազմականներին: Ամենքը կերան, կշտացան, իսկ երբ վեր կացան, Յիսուսն ասաց աշակերտներին. «Հաւաքեցէք փշրանքները»: Տասն և երկու զամբիւղ փշրանք վեր առան:

Ժողովուրդը, երբ տեսաւ Յիսուսի այս նշանը, ասաց. «Սա է ճշմարիտ մարգարէն, որ աշխարհ պէտք է գար»: Յիսուսը նկատեց որ իրան թագաւորի տեղ են ընդունում, հեռացաւ լեռու:

Հետեւալ օրը որոնում էր նրան ժողովուրդը և գտաւ ծովի միւս ափում: Այն ժամանակ Յիսուսն

ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, դուք ինձ ոչ թէ նրա համար էք որոնում, որ նշաններ տեսաք, այլ՝ որ հացիցը կերաք և կշտացաք. ճշմարիտն եմ ասում ձեզ՝ իմ Հայրը երկնային, ճշմարիտ հաց կտայ ձեզ»: Նրանք պատասխանեցին. «Տուր մեզ այդ յաւիտեանական հացը»:

Յիսուս պատասխանեց նրանց. «Ես եմ կենաց հացը, ով ինձ մօտ կգայ, նա չի սովածանայ, ով ինձ կհաւատայ, երբէք չի ծարաւի: Չեր նախնիները անապատում մանանան կերան և մեռան, իսկ ով այս հացիցը կուտէ, յաւիտեան կապրէ»:

«Մի՛ այսուհետև հոգայցէք եւ ասեցէք զինչ կերեցուք կամ «զինչ արբեցուք կամ զինչ զգեցուք. զի այդ ամենայն հեթանոսք լինողքն. քանզի զիտէ Հայրն ձեր երկնաւոր՝ թէ պիտոյ է ձեզ այդ «ամենայն: Խնդրեցէք նախ զարքայութիւնն Աստուծոյ եւ զարդարութիւն նորա, եւ այդ ամենայն յաւիցի ձեզ»: Մտթ. դ. 31, 33.

Այսուհետև հոգս մի՛ անէք ասելով, թէ ի՞նչ պիտի ուտենք, կամ ի՞նչ պիտի խմենք, կամ ի՞նչ պիտի հագնենք, որովհետև այդ տեսակ խնդրուածներ հեթանոսներն են անում. ձեր երկնաւոր Հայրը զիտէ որ այդ բաները ձեզ հարկաւոր են: Բայց դուք առաջ նրա արքայութիւնը խնդրեցէք. իսկ միւսները առանց խնդրուելու կտրուի ձեզ:

«Գրեալ է՝ թէ ոչ միայն հացիւ կեցցէ մարդ, այլ ամենայն «բանիւ որ ելանէ ի բերանոյ Աստուծոյ»: Մտթ. դ. 4.

Գրուած է, որ մարդս ո՛չ միայն հացով է ապրում, այլ այն ամեն խօսքով, որ Աստուծու բերանիցն է դուրս գալիս:

ԳԼ. ԻԳ.

Ք Ա Ն Ա Ն Ա Յ Ի Կ Ի Ն Ը

Յիսուսը գնաց Տիւրոսի և Սիդոնի կողմերը: Եւ ահա մի քանանացի կին աղաղակում էր նրա

ետեից և ասում. «Ողորմիր ինձ, Տէր, որդի Դաւթի, իմ աղջիկը չարաչար դիւահարւում է»: Յիսուսը ոչինչ պատասխան չտուաւ նրան:

Այն ժամանակ մօտ եկան նրա աշակերտները, աղաչում էին և ասում. «Արձակիր սրան, որովհետեւ մեր ետեիցն աղաղակում է»: Նա պատասխան տուաւ և ասաց. «Ես ուղարկուել եմ իսրայէլի տան ոչխարների մօտ»: Կինը մօտ եկաւ, Յիսուսի ոտներն ընկաւ և ասաց. «Տէր, օգնիր ինձ»:

Յիսուսը պատասխանեց և ասաց. «Լաւ չէ երեսնների ձեռիցը հացն առնել և շներին ձգել»: Կինը պատասխանեց. «Այո, Տէր, բայց շներն էլ իրանց տէրերի սեղանիցն ընկած փշրանքովն են կերակրւում»:

Յիսուսը պատասխան տուաւ ու ասաց. «Մի կլին, քո հաւատը մեծ է, թող այնպէս լինի, ինչպէս որ դու ես կամենում»: Նրա դուտըրը նոյն ժամում բժշկուեց:

«Զի զոր սիրէ Տէր, խրատէ»: Թ. ա. Եբբ. Ժբ. 6.

«Եթէ որոց սիրենն զԱստուած, յամենայնի գործակեց լինի «ի բարիս»: Թ. ա. Համ. ք. 28.

Նորա, որոնք Աստուծուն սիրում են, ամեն բարի գործերում օգնում է Աստուած:

ԳԼ. ԻԴ.

ՅԻՍՈՒՍԸ ՔԱՐՈՂՈՒՄ Է ՆԱԶԱՐԷԹՈՒՄ

Յիսուսը հոգւով զօրացած՝ դարձաւ Դաւիթի: Նրա համբաւը տարածուեց շրջակայ բոլոր երկրներ-

րում: Նա քարոզում, ուսուցանում էր նրանց ժողովրդանոցներում: Ամենքը յարգում էին նրան:

Յիսուսը դարձաւ նազարէթ, ուր մեծացել էր և իւր սովորութեան համեմատ շաբաթ օրը ժողովրդանոց մտաւ և կամեցաւ կարդալ: Նրան տուին Եսայեայ մարգարէի գիրքը և երբ բաց արաւ, գտաւ այն տեղը, որ գրուած էր. «Տիրոջ հոգին իմ վրայ է, որի համար էլ օծեց ինձ. նա ինձ ուղարկել է աղքատներին աւետիք տալու, սրտով կոտորուածներին բժշկելու, գերիներին թողութիւն քարոզելու, կոյրերին տեսութիւն տալու և Տիրոջ ընդունելի տարին քարոզելու»:

Երբ գիրքը խփեց՝ սպասաւորին տուաւ և նրանց ժողովրդանոցի մէջ, բոլորի աչքերը նրան էին մտիկ տալիս: Յիսուսն ասաց. «Այսօր այս գիրքը կատարուեց ձեր ներկայութեամբ»: Ամենքը վկայում էին այս բանին և զարմանում այն շնորհալի խօսքերի վրայ, որ դուրս էին գալիս նրա բերանից և ասում էին—չէ որ սա Յովսէփի որդին է: Յիսուսն ասաց նրանց. «Ի հարկէ դուք ինձ այս առակը կասէք—բժիշկ, քո անձը բժշկիր. ո՞րքան բաներ ենք լսել, որոնք Կաթաւոնայումի մէջ են կատարուել, այստեղ քո հայրենիքումն էլ արա՛, որ տեսնենք: Զշարիտն եմ ասում ձեզ, Նղիայի ժամանակ իսրայէլի մէջ չատ որբեայրի կանայք կային, երբ երկինքը երեք տարի և վեց ամիս փակուեց, այնպէս որ բոլոր երկրի վրայ մեծ սով ընկաւ, սակայն Նղիան բացի սիդոնացւոց սարեպթացի՝ մի որբեայրի կնո-

ջից, ոչ որի մօտ չուղարկուեց, Դարձեալ՝ շատ բո-
րտաներ կային խորայէլի մէջ Եղիսէ մարգարէի ժա-
մանակ, բայց նրանցից ոչ որ չարքուեց բացի Նէե-
ման ասորուց»:

Ամենքը բարկութիւնով լցուեցան ժողովրդանոցի
մէջ: Յիսուսին քաղաքից դուրս հանեցին և տարան
մինչև այն լեռան գլուխը, որի վրայ քաղաքն էր
շինած, որպէսզի այն բարձր տեղից վայր ձգեն,
իսկ Յիսուսը նրանց միջովն անցաւ և գնաց:

«Յիւրսն եկն, եւ իւրքն զնա ոչ ընկալան. իսկ որք ընկալանն
«զնա» ետ նոցա իշխանութիւն որդիս Աստուծոյ լինել»: Յովհ. ա. 11, 12.
Իւր ազգի մէջն եկաւ, բայց իւր ազգի որդիքն իրան չընդու-
նեցին, իսկ որոնք ընդունեցին, նրանց իրաւունք տուաւ Աստուծու
որդիք լինել:

ԳԼ. ԻԵ.

ՀԱՐՈՒՍՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ

Մի երիտասարդ մօտեցաւ Յիսուսին և ասաց.
«Բարի վարդապետ, ի՞նչ բարի բան գործեմ, որ յա-
ւիտենական կեանք ժառանգեմ»: Յիսուսն ասաց
նրան. «Եթէ կամենում ես յաւիտենական կեանք ու-
նենալ, պահիր պատուիրանները»: Երիտասարդը հարց-
րեց. «Ո՞ր պատուիրանները»: Յիսուսը պատասխա-
նեց. «Մի սպանաներ, մի գողանար, մի սուտ վկա-
յեր, պատուիր քո հօրն ու մօրը և քո ընկերին քո
անձի չափ սիրիր»:

Երիտասարդը պատասխանեց. «Այդ ամենն իմ

երեխայութիւնիցն սկսած՝ պահել եմ, էլ ի՞նչ բան է
պակաս ինձ»: Այն ժամանակ Յիսուսը նայեց նրան
և ասաց. «Մի բան պակաս է քեզ. եթէ կամենում
ես կատարեալ լինել, զնա և ծախիր ունեցածդ. տո՛ւր
աղքատներին. կունենաս երկնքումը գանձ ու հե-
տեկիր ինձ»:

Երբ պատանին այս խօսքերը լսեց, տխուր և
տրտում հեռացաւ, որովհետև շատ ստացուած ունէր:
Յիսուսն ասաց իւր աշակերտներին. «Ճշմարիտն եմ
ասում ձեզ, մալուխը հեշտութեամբ ասեղի ծակովը
կանցնի՝ քան թէ մի հարուստ՝ Աստուծու արքայու-
թիւնը կմտնէ»: Երբ այս բանն աշակերտները լսե-
ցին, շատ զարմացան և ասացին. «Հապա էլ ո՞վ կա-
րող է փրկուել»: Յիսուսը մտիկ տալով նրանց՝ ա-
սաց. «Մարդկանց կողմանէ անկարելի է դա, իսկ
Աստուծու կողմանէ ամեն բան հնարաւոր է»:

«Եւ մեծութիւն թէ առ ով գայցէ, մի՛ յօժարեսցին սիրտք
ձեք»: Մաղ. կա. 11.

Ձեր հարստութեան վրայ յոյս մի՛ դնէք:

«Եթէ որ կամի զկնի գալ իմ, ուրացի գանձն իւր եւ բարձցէ
«զխաչ իւր եւ եկեսցէ զկնի իմ»: Մրկ. ը. 34.

Ով ուզում է իմ ետեկց գալ, պէտք է իւր անձն ուրանայ,
վեր առնէ իւր խաչը և ետեկցս գայ:

ԳԼ. ԻԶ.

ԱՆՄԻՏ ՀԱՐՍՏԻ ԱՌԱՎԸ

Յիսուսը հետեւեալ առաւին ասաց. «Մի հարուստ

մարդու արտերն առատ պտուղ տուին: Նա մեա-
ծում և ասում էր. «Ի՞նչ անեմ. տեղ չունիմ արտե-
րիս պտուղները հաւաքելու. շտեմարաններս կքան-
դեմ. աւելի մեծերը կշինեմ և բոլոր բերքերն այն-
տեղ կհաւաքեմ. յետոյ կասեմ ինձ—ով անձն, շատ
բարիքներ ունիս՝ շատ տարիների համար ամբա-
րուած, կեր, խմիր և զուարճացիր»:

Բայց Աստուած ասաց նրան. «Անմիտ, այս գի-
շեր քո հողին քեզնից կպահանջեն, այսքան պատ-
րաստածներդ ի՞նչ պիտի անես»:

Այսպէս էլ ամենայն մարդու վիճակն է—ով
միայն իւր անձի համար է գանձ հաւաքում, Աստու-
ծու մօտ հարուստ չէ:

«Մի՛ գանձէք ձեզ գանձս յերկրի, ուր ցեց և ուտիճ ապա-
կանեն, և ուր գողը ահան հատանեն և զողանան: Այլ գանձեցէ՛ք
զձեզ գանձս յերկինս, ուր ոչ ցեց և ուտիճ ապականեն, և ոչ գողը
առկան հատանեն և զողանան. զի ուր գանձք ձեր են, անդ և սիրտը
«ձեր եղիցին»: Մտթ. գ. 19—21.

Ձեզ համար հարստութիւն մի՛ դիզէք երկրիս վրայ, ուր ցեցն
ու ուտիճն ապականում են, ուր գողերը պատը ծակում են և զողա-
նում: Այլ ձեր հարստութիւնը երկնքումը դիզեցէք, ուր ոչ ցեց կայ
և ոչ ուտիճը կապականէ և ուր գողերը պատը չեն ծակում և չեն
զողանում, որովհետև ինչ տեղ ձեր գանձերն են, այնտեղ էլ ձեր
սիրտն է:

ԳԼ. ԻԷ.

ԿՈՐՈՒՍԵՍԼ ՈՉԽԱՐԻ ԵՒ ԴՐԱՄԻ ԱՌԱՅԸ

Յիսուսի մօտ խելու նպատակով շատ մարա-

ւորներ և մեղաւորներ եկան: Փարիսեցիները և դը-
պիրները տրտնջում էին ու ասում. «Սա ընդունում
է մեղաւորներին և նրանց հետևում է»:

Սրա համար Յիսուսն այս առակն ասաց նրանց.
«Այն ո՞ր մարդն է ձեզանից, որ հարիւր ոչխար ու-
նենայ և նրանցից մինը կորցնէ, արդեօք չի թող-
նի իննսունիններ և այն կորածի ետևիցը գնայ, մին-
չև որ գտնէ նրան: Եւ երբ գտնէ, ուրախանալով իւր
ուսերի վրայ կզնէ և տուն գալով բարեկամներին և
դրացիներին կկանչէ ու կասէ. «Ուրախացէ՛ք ինձ
հետ, վասնզի իմ կորած ոչխարը գտայ»: Ասում եմ
ձեզ, այսպէս էլ ուրախութիւն կլինի երկնքումը մէկ
մեղաւորի համար, որ կապաշխարէ, քան թէ իննը-
սունինն արդարների համար, որոնք ապաշխարու-
թեան պէտք չունին»:

«Կամ ո՞վ է այն կինը, որ տասը դրամ յունե-
նայ և դրամներից մինը կորցնէ, արդեօք ճրագ չի
վառի, տունը չի աւելի ու խիստ որոնի՝ մինչև
որ գտնէ: Եւ երբ գտնէ, բարեկամներին և դրացի-
ներին կկանչէ ու կասէ—ուրախացէ՛ք ինձ հետ,
վասնզի կորուսած դրամս գտայ: Ասում եմ ձեզ, այս-
պէս էլ Աստուծու հրեշտակների մօտ ուրախութիւն
կլինի մէկ մեղաւորի համար, որ կապաշխարէ»:

«Զի այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ, մինչեւ.., Յովհ. գ. 16.

ԳԼ. ԻԸ.

ՅԱՅՐՈՍԻ ԴՈՒՍՏՐԸ ԵՒ ՆԱՅԻՆԻ ՊԱՏԱՆԻՆ

Ա. Յայրոս անուենով մի մարդ, որ ժողովրդի իշխաններից միինն էր, եկաւ Յիսուսի մօտ. ընկաւ նրա ոտները. աղաչում և ասում էր. «Իմ աղջիկը մահամերձ է, եթէ գաս և ձեռք նրա վրայ դնես՝ կառողջանայ»:

Յիսուսը դնաց նրա հետ. մեծ բազմութիւն հետեւում էր նրան. իշխանի ծառաներից միինն եկաւ և ասաց. «Քո աղջիկը մեռաւ, վարդապետին անհանդիստ մի անիր»։ Երբ այս բանը Յիսուսը լսեց, ասաց իշխանին. «Մի վախենար, հաւատա՛ միայն»։

Յիսուսը տուն եկաւ. տեսաւ փողհարներին ու ժողովրդին. ոչ ոքի թոյլ չտուաւ, որ իւր հետ գընայ՝ բացի Սիմոնից (Պետրոս), Յակովբոսից և Յովհաննէսից։ Ամենքը լալիս և ողբում էին։ Յիսուսն ասաց. «Մի լաք, նա չէ մեռել, այլ քնած է»։ Նրա վրայ ծիծաղեցին, որովհետև ամենքը գիտէին, որ մեռած է։

Յիսուսը բոլորին էլ տանից դուրս հանել տուաւ. առաւ իւր հետ երեխայի հօրն ու մօրը և նրանց, որոնք իւր հետն էին ու մտաւ այնտեղ, ուր երեխան պառկած էր։ Բռնեց նրա ձեռից և ասաց. «Տալիթա կումի», այսինքն՝ աղջիկ, վեր կաց։

Իսկոյն վեր կացաւ աղջիկը և ման եկաւ։ Յիսուսը հրամայեց, որ նրան բան տան ուտելու։ Ամենքը զարմացան այս բանի վրայ։

Բ. Սրանից յետոյ Յիսուսն եկաւ Նային քաղաքը։ Նրա հետ գնում էին աշակերտները և բազմաթիւ ժողովուրդ։ Երբ քաղաքի դռան մօտեցաւ, տեսաւ մի մեռեալ էին տանում, որ այրի միամօր որդի էր։ Դազաղի ետևից մեծ բազմութիւն էր գնում։ Յիսուսը մօտ գնաց և ասաց. «Մի լար»։ Յետոյ մօտ եկաւ. դադաղը շօշափեց. տանույները կանգնեցին։ Յիսուսն ասաց. «Պատանի, քեզ եմ ասում, վեր կաց»։

Մեռեալը վեր կացաւ, նստեց և սկսաւ խօսել։ Պատանուն մօրը յանձնեց։

Ամենքին երկիւղ պատեց։ Աստուծուն փառք էին տալիս և ասում. «Մեծ մարգարէ է վեր կացել մեր մէջ. Աստուած իւր ժողովրդին այցելել է»։

«Բայց յայտնեցաւ այժմիկ՝ յերեւիլ Փրկչին մերոյ Յիսուսի «Քրիստոսի, որ խափանեաց զմահ՝ եւ լուսաւոր արար զկեանս»։ Այժմ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի երևալով յայտնուեց, որ նա մահը խափանեց և կեանքը լուսաւորեց։

ԳԼ. ԻԹ.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՁԻ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՊԵՏՐՈՍԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ:

Ա. Երբ Յովհաննէսը բանտի մէջ Յիսուսի գործերը լսեց, իւր աշակերտներից երկուսին ուղարկեց նրա մօտ հարցնելու. «Դու ես այն, որ գալու էր, թէ ուրիշին սպասենք»։

Յիսուսը պատասխանեց նրանց և ասաց. «Գնա-

ցէք Յովհաննէսին պատմեցէք, ինչ որ լսեցիք և տեսաք—կոյրերը տեսնում են, կաղերը զնում են, բորոտները սրբում են, խուլերը լսում են, մեռելները յարութիւն են առնում և աղքատներին աւետարանն է քարոզում, երանելի է նա, որ ինձ վրայ չի գայ-թափողութիւն»:

Բ. Քիչ ժամանակից յետոյ Յիսուսն եկաւ Փիլիպպեայ Կեսարիայի կողմերը, իւր աշակերտներին հարցնում էր և ասում. «Մարդիկ ինձ համար ի՞նչ են ասում, ո՞վ է մարդու Որդին»: Նրանք էլ ասացին. «Ոմանք ասում են՝ թէ Յովհաննէս Մկրտիչն է, միւսները՝ Նզիրիան և ուրիշներն էլ՝ Երեմիան կամ մարգարէներից մինը»:

Յիսուսը հարցրեց. «Իսկ դուք ի՞նչ էք ասում, ո՞վ եմ ես»: Միմօնը պատասխանեց և ասաց. «Դու ես Քրիստոսը՝ կենդանի Աստուծու Որդին»:

Յիսուսն ասաց. «Երանի՛ր քեզ, Միմօն՝ որդի Յովհաննի, որովհետեւ մարմին և արիւն չյայտնեց քեզ այդ, այլ իմ երկնաւոր Հայրը. ես ասում եմ քեզ, որ դու ես վէմը և այդ վէմի վրայ կշինեմ իմ եկեղեցին, որին դժոխքի գռներն էլ չեն կարող շարժել: Քեզ կտամ երկնքի արքայութեան բանալիները և ինչ որ երկրիս վրայ կկապես, կապուած կլինի երկնքումը և ինչ որ կարձակես երկրիս վրայ, երկրնքումն էլ արձակուած կլինի»: Արգելեց իւր աշակերտներին, որ ոչ ոքի չասեն, թէ նա Յիսուս Քրիստոսն է:

«Եւ մեր հաւատացաք եւ ծանեաք՝ եթէ դու ես Քրիստոսն «որդի Աստուծոյ»: Յովհ. գ. 69.

Մենք հաւատացինք և ճանաչեցինք, որ դու ես Քրիստոսն՝ Աստուծու որդին:

«Յիսուս Քրիստոս երեկ եւ այսօր, նոյն եւ յաւիտեան»:

Յիսուս Քրիստոս նոյնն է՝ երեկ, այսօր և յաւիտեան:

ԳԼ. Լ.

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ՄԿՐՏՁԻ ՄԱՅԸ

Հերովդէսը բռնեց Յովհաննէսին. կապեց և բանտը դրաւ՝ իւր եղբայր Փիլիպպոսի կնոջ՝ Հերովդիայի համար, որովհետեւ Յովհաննէսը նրան ասում էր. «Վայել չէ քեզ, որ դրան կին ունենաս: Հերովդէսն ուզում էր նրան սպանել, բայց ժողովրդից վախնում էր, որովհետեւ նրան ընդունում էր որպէս մարգարէ, որպէս բարեպաշտ մարդ, դրա համար էլ պաշտպանում էր:

Մի յարմար առիթ պատահեց—Թագաւորի ծընընդեան օրն էր. մեծ խնջոյք տուաւ, ուր ներկայ էին նախարարները, զօրապետները և Գալիլիայի բոլոր մեծամեծները: Այդտեղ էր և Հերովդիայի աղջիկը, որ կաքաւեց և շատ դուր եկաւ թէ թագաւորին և թէ բոլոր սեղանակիցներին:

Թագաւորն ասաց աղջկան. «Խնդրիր ինձնից ինչ որ ուզում ես և ես կտամ քեզ»: Թագաւորն երդուեց և ասաց. «Ինչ բան որ դու խնդրես ինձնից, կտամ քեզ, մինչև անգամ իմ Թագաւորութեան կէսը»: Նա դուրս գնաց և ասաց մօրը. «Ի՞նչ խընդ-

րեմ»։ Նա էլ ասաց. «Յովհաննէս Մկրտչի գլուխը»։

Աղջիկը շտապով թագաւորի մօտ եկաւ և ասաց. «Ես կամենում եմ, որ մի սկուտղի վրայ Յովհաննէս Մկրտչի գլուխն ինձ տաս»։

Թագաւորը շատ տրտմեցաւ, բայց որովհետեւ երդուել էր հիւրերի առաջ՝ չուզեց խօսքը յետ առնել։ Իսկոյն դահիճ ուղարկեց և հրամայեց նրա գլուխը բերել։ Դահիճը գնաց ու բանտի մէջ գլխատեց Յովհաննէսին. մի սկուտղի մէջ դրաւ գլուխը և աղջկան տուաւ. նա էլ իւր մօրը տարաւ։

Երբ այս բանը նրա աշակերտներն իմացան, եկան, վեր առան նրա դիակը, տարան, թաղեցին ու եկան Յիսուսին յայտնեցին։

«Էկ'ը հաւատարիմ մինչեւ 'ի մահ եւ տաց քեզ զպսակն կենաց»։ Յայտ. Յովհ. Բ. 10.

Հաւատարիմ եղի'ր մինչև 'ի մահ՝ կեանքի պսակը քեզ կտամ։

ԳԼ. ԼԱ.

Ս Ե Ր Մ Ա Ն Ա Յ Ա Ն Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Յիսուսը նստած էր ծովի ափում։ Նրա մօտ հաւաքուեց մեծ բազմութիւն։ Նա իջաւ և նաւ նըստեց, իսկ ժողովուրդը կանգնած էր ափի վրայ։

Յիսուսն սկսեց նրանց հետ շատ բաների վրայ առաւելներով խօսել և ասել. «Ահա դուրս եկաւ սերմացանը ցանելու ու երբ նա ցանում էր, սերմերից

մի քանիսն ընկան ճանապարհի վրայ, եկան երկնից թռչուններն ու կերան։ Մի քանիսն էլ ընկան քարքարոտ տեղերում, որոնք չուտով բուսան հող չլինելու պատճառով, բայց երբ արեւը ծագեց, տաքացան և որովհետեւ արմատ չունէին՝ չորացան։ Մի քանիսն էլ ընկան փշոտ տեղ. փշերը դուրս եկան և խեղդեցին նրանց։ Մի քանիսն էլ ընկան լաւ հողի մէջ և պտուղ տուին, որը հարիւր, որը վաթսուն և որը երեսուն։ Ով որ լսելու ականջ ունի, թոյլ լսէ։

«Երանի այնոցիկ է, որ լսեն զբանն Աստուծոյ եւ առնեն»։ Երանի՛ նրանց, որոնք Աստուծոյ խօսքը լսում են և կատարում։

«Երանի այնոցիկ՝ որ սուրբ են սրտիւք զի նոքա զԱստուծոյ տեսցեն»։ Մտթ. Կ. 8.

Երանի՛ սուրբ սիրտ ունեցողներին, որովհետեւ նրանք Աստուծուն պիտի տեսնեն։

ԳԼ. ԼԲ.

Ո Ր Ո Մ Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Յիսուսը մի ուրիշ առակ էլ ասաց—Երկնքի արքայութիւնը նման է մի մարդու, որ իւր արտոմը բարի սերմ ցանեց. բայց երբ մարդիկ քուն եղան, թշնամին եկաւ ցորենի մէջ որոմներ ցանեց ու գնաց։ Երբ խոտը բուսաւ, այն ժամանակ որոմներն էլ երևեցան։

Տանտիրոջ ծառաները մօտ եկան և ասացին.
«Տէր, միթէ դու քո արտումը բարի սերմ չցանեցիր,
որոմները սրտեղից են»: Նա պատասխանեց և ասաց.
«Այդ թշնամի մարդու արած է»: Ծառաներն ասա-
ցին. «Կամենում ես, որ գնանք և դուրս հանենք»:

Նա պատասխանեց. «Ո՛չ, մի գուցէ որոմները
քաղելիս, ցորենն էլ նրանց հետ արմատախիլ անէք,
թողէք որ երկուսն էլ միասին մեծանան մինչև հուն-
ձը, իսկ հնձի ժամանակ կասեմ հնձողներին՝ առաջ
որոմները քաղեցէք և խուրձ կապեցէք այրելու, իսկ
ցորենը ժողովէք իմ ամբարի մէջ»:

«Եւ զոր օրինակ կայ մնայ մարդկան մի անգամ մեռանել, ևւ
«յետ այնորիկ դատաստան»: Թ. ա. երբ թ. 27.

Մարգկանց համար սահմանուած է, որ մի անգամ պիտի մեռ-
նեն, իսկ նրանից յետոյ դատաստան կլինի:

«Մի՛ դատէք, զի մի՛ դատիցիք»: Մտթ. է. 1.

Մի՛ դատէք ուրիշներին, որ ձեզ էլ ուրիշները չդատեն:

ԳԼ. ԼԳ.

ԱԳԱՐԱԿԻ ԳԱՆՁԻ ԵՒ ՄԱՐԳԱՐՏԻ ԱՌԱԿԸ

Երկնքի արքայութիւնը նման է ագարակում
թաքցրած գանձին, որ մի մարդ գտաւ. թաք-
կացրեց. ուրախութիւնից գնաց ծախեց իւր բոլոր
ստացուածը և գնեց այն ագարակը: Դարձեալ նման
է երկնքի արքայութիւնը մի վաճառականի, որ գե-
ղեցիկ մարգարիտ էր որոնում և երբ մի թանկագին

մարգարիտ գտաւ, գնաց, վաճառեց ունեցած չունե-
ցածը և գնեց այն մարգարիտը:

«Զի ամենայն տուրք բարեք եւ ամենայն պարգեւ կատարեալք
«ի վերուստ են իջեալ առ ի հօրէն լուսոյ»: Թ. Յակ. ա. 17.

Բոլոր բարի տուրքերը և կատարեալ պարգևները վերիցն են
իջնում՝ լուսոյ հօրէցը:

«Զինչ կայ իմ բնաւ յերկինս կամ ՚ի քէն զինչ եւս խնդրեցից
յերկրի»: Մաղ. հր. 25.

Ո՞վ ունիմ ես երկնքումը կամ քեզանից էլ ի՞նչ խնդրեմ երկ-
րիս վրայ:

ԳԼ. ԼԴ.

ՄԵԾ ԸՆԹՐԻՔԻ ԱՌԱԿԸ

«Մի մարդ մեծ ընթրիք պատրաստեց և շատե-
րին հացի հրաւիրեց: Ընթրիքի ժամանակ ուղարկեց
իւր ծառան, որ հրաւիրուածներին ասէ. «Շկէք, որով-
հետեւ ամեն բան պատրաստ է»:

Հրաւիրեալներն ամենքն էլ հրաժարուեցան գա-
լուց—առաջինն ասաց. «Ագարակ գնեցի, պէտք է
գնամ տեսնեմ, աղաչում եմ քեզ, ինձ հրաժարուած
համարիր»: Միւսն ասաց. «Հինգ լուծ եզն եմ գնել,
գնում եմ փորձելու, աղաչում եմ քեզ, ինձ հրաժա-
րուած համարիր»: Երրորդն ասաց. «Կին եմ առել,
ուստի և չեմ կարող գալ»:

Ծառան եկաւ և այս բոլորը պատմեց տիրոջը:
Տանտէրը բարկացած ասաց ծառային. «Դուրս գնա
քաղաքի հրապարակները, փողոցները և այստեղ բեր

աղբատներին, խեղերին, կաղերին և կոյրերին»։ Ծառան ասաց. «Տէր կատարեցի այնպէս, ինչպէս հրամայեցիր, բայց տանն էլի տեղ կայ»։ Տէրն ասաց ծառային. «Դուրս գնա ճանապարհները և քաղաքի ցանկից դուրս ու ստիպիր ամենին, որ այստեղ գան, որպէսզի իմ տունը լցուի»։ Ճշմարտն եմ ասում, այն հրաւիրուած մարդկանցից ոչ մէկն իմ ընթրիքը չի ճաշակի»։

«Մի՛ սիրէք զաշխարհս, եւ մի՛ որ ինչ յաշխարհի է. եթէ ոք «սիրէ զաշխարհ, ոչ է ի նմա սէր Հօր: Աշխարհս անցանէ եւ ցան-«կուլթին, իսկ որ առնէ զկամս Աստուծոյ, մնայ ՚ի յաւիտեան»:

Մի՛ սիրէք աշխարհը և այն ամենը, ինչ որ աշխարհի մէջն է. եթէ մին աշխարհը սիրէ, կնշանակէ նրա մէջ Հօր սէր չկայ: Որովհետեւ աշխարհը անցուորակն է, նրա ցանկութիւնները նոյնպէս, իսկ ով Աստուծու կամքը կկատարէ, յաւիտեան կմնայ:

ԳԼ. ԼԵ.

ԱՆԴՆԱԿԱՆՈՒԹԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻԻՆԸ ԿԱՓԱՌՆԱՅՈՒՄ ՔԱՂԱ-
ՔՈՒՄ ԵՒ ԿԱՂԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻԻՆԸ ՊՐՕՊԱՏԻԿԷ ԿԱՄ
ԲԵԴՅԵՋԴԱ ԱՒԱՋԱՆԻ ՄՕՏ:

Ա. Յիսուսը քարոզում էր իւր քաղաքում՝ Կափառնայումում: Այնտեղ ներկայ էին բազմաթիւ փարիսեցիներ և օրինաց վարդապետներ, որոնք եկած էին Գալիլիայից և Հրէաստանից: Յիսուս նրանց ամենին էլ օգնում էր:

Այդ բոլորին մահճի վրայ դրած մի անդամալոյժ բերին և աշխատում էին, որ մի կերպով ներս տա-

նեն և Յիսուսի առաջ դնեն: Բայց ամբոխի պատճառով չկարողացան ներս մտնել. կտուրը բարձրացան. տան առաստաղը բացին և մահճով կախ արին հիւանդին Յիսուսի ոտների մօտ: Յիսուսը նրանց հաւատը տեսնելով՝ ասաց հիւանդին. «Որդեակ, քո յանցանքը ներում է քեզ»:

Դպիրները և փարիսեցիներն սկսեցին մտածել և ասել. «Ո՞վ է սա՝ որ հայհոյանք է խօսում. ով կարող է յանցանքը ներել՝ բացի Աստուծուց»:

Յիսուսը՝ նրանց խորհուրդն իմանալով՝ պատասխանեց և ասաց. «Ի՞նչ էք մտածում ձեր սրտերում. ո՞րն է աւելի հեշտ—ասել քո յանցանքը ներում է քեզ, թէ՛ վեր կաց և ման եկ: Իմացէք որ մարդու Որդին իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքեր ներելու: Յետոյ դարձաւ անդամալուծին և ասաց. «Քեզ եմ ասում, վեր կաց, մահիճդ առ և գնա քո տուն»։ Հիւանդն իսկոյն վեր կացաւ, առաւ իւր մահիճը, գնաց տուն և փառաբանում էր Աստուծու անունը:

Զարմանքն ամենին պատեց: Փառք էին տալիս Աստուծուն և ահով լցուած ասում էին, թէ նորանշան բաներ տեսանք այսօր:

Բ. Սրանից յետոյ տօն էր: Յիսուսն Երուսաղէմ եկաւ: Քաղաքի մէջ Պրօպատիկէ աւագանի մօտ, որ երբայեցեբէն Բեդհեզա է կոչւում, հինգ սրահ կար, ուր պառկած էին շատ հիւանդներ—կոյրեր, կաղեր, զոսացածներ և սպասում էին ջրի յուղուելուն, որովհետեւ Տիրոջ հրեշտակը ժամանակ-ժամանակ իջնում էր

և աւագանի՝ ջուրը յուզում: Ջրի յուզելուց յետոյ՝ ով առաջինն էր ընկնում նրա մէջ՝ բժշկւում էր՝ ինչ հիւանդութիւն էլ որ ունենար:

Այնտեղ մի մարդ կար, որ երեսունութը տարի հիւանդ էր: Երբ Յիսուսը նրան տեսաւ և խմացաւ թէ քանի տարի այնտեղ պառկած է, ասաց. «Կամենում ես բժշկուել»: Հիւանդը պատասխանեց. «Տէր, ես ոչ ոք չունիմ, որ ջրի յուզման ժամանակն ինձ աւագանը ձգէ, իսկ ես մինչև որ տեղիցս կշարժուեմ, ուրիշն ինձանից առաջ է իջնում»: Յիսուսն ասաց. «Վեր կաց, մահիճդ ան և գնա»: Այն մարդն իսկոյն առողջացաւ. վեր կացաւ. առաւ իւր մահիճը և գնաց:

Այդ օրը շաբաթ էր. հրէաներն ասացին բժշկուածին. «Այսօր շաբաթ է, լինչպէս կարելի է որ մահիճդ տանում ես»: Հիւանդը պատասխանեց. «Ինձ բժշկույն ասաց—վեր առ մահիճդ և գնա»: Այն ժամանակ հարցրին նրան. «Ո՞վ է այն մարդը, որ քեզ ասաց—մահիճդ ան և գնա»: Բայց բժշկուածը չէր ճանաչում Յիսուսին, որովհետև ամբօխի պատճառով խոյս էր տուել այնտեղից:

Սրանից յետոյ Յիսուսը հանդիպեց նրան տաճարում և ասաց. «Ահա դու առողջացար, այլևս չըմեղանչես, որպէսզի աւելի վատ բան չլինի քեզ»: Այն մարդը գնաց և հրէաներին պատմեց, որ իրան բժշկողը Յիսուսն է եղել: Սրա համար հրէաները հալածում էին նրան, որ նա շաբաթ օրն էր այդ

բանն արել: Յիսուսը պատասխանեց նրանց և ասաց. «Իմ Հայրը մինչև այժմ գործել է, ես էլ գործում եմ»: Հրէաներն աւելի սկսեցին հալածել, որովհետև նա ոչ թէ միայն շաբաթն էր քանդում, այլ Աստուծուն իւր հայրն էր անուանում և իւր անձը նրան հաւասար դարձնում:

«Հաւատարիմ է բանս, եւ ամենայն ընդունելութեան արժանի է, զի Յիսուս Քրիստոս եկն յաշխարհ փրկել զմեղաւորս»:

Ճշմարիտ է այս խօսքը և ամեն ընդունելութեան արժանի, որ Յիսուս Քրիստոսն աշխարհ եկաւ մեղաւորներին փրկելու համար: «Եկայք առ իս ամենայն վաստակեալք եւ բեռնաւորք եւ ես հանգուցից զձեզ»: Մտթ. Ժա. 29.

Ինձ մօտ եկե՛ք, ո՛վ դադրածներէ և բեռնաւորութեան, ես ձեզ հանգստութիւն կտամ:

Յ Ա Ն Յ Ա Ի Ո Ր Կ Ի Ն Ը

Փարիսեցիներէ մէկն աղաչում էր Յիսուսին, որ իւր հետ հաց ուտէ: Յիսուսը չմերժեց նրա խնդիրը—գնաց փարիսեցու տունը և սեղան նստաւ: Այն քաղաքում մի մեղաւոր կին կար. սա երբ իմացաւ որ Յիսուսը փարիսեցու տանն է, վեր առաւ մի շիշ անուշահոտ իւղ. եկաւ Յիսուսի մօտ. լաց էր լինում. արտասուքով ոտները թրջում էր. զլիւի մաղերով սրբում էր. համբուրում էր ոտները և բերած իւղովն օծում: Փարիսեցին այս բանից գայթակղուեց և իւր մտքումն ասաց. «Եթէ սա մարգարէ լինէր, անշուշտ կիմանար, թէ իրան մերձեցողն ո՞վ է կամ ինչպիսի կին է»: Յիսուսը նրա սրտինն իմացաւ, ուստի և ասաց. «Ամսն, քեզ մի բան ունիմ ասելու»: Նա էլ ասաց. «Ասո՛ւ, վարդապետ»: Յիսուսն ասաց. «Մի մարդ երկու պարտական ունէր

— առաջինը հինգ հարիւր դահեկան էր պարտ, իսկ երկրորդը՝ յիսուհ: Պարտատէրերն աղքատ էին և անկարող տիրոջ պարտքը վճարելու, ուստի տէրը երկուսին էլ ներեց: Ասան Սիմօն, այդ երկուսից մըն աւելի կսիրէր տիրոջը: Սիմօնը պատասխանեց. «Նա, որի պարտքը աւելի էր»: «Ուզի՞դ դատեցիր, Սիմօն» և դառնալով դէպի կինը՝ Սիմօնին ասաց. «Տեսնո՞ւմ ես այս կնոջ վարմունքը, երբ ես քո տունն եկայ, ջուր էլ չտուիր ոտներս լուանալու համար, իսկ սա իւր արտասուքով թրջում է ոտներս և մազերով էլ սրբում: Դու ինձ սովորական համբոյր չտուիր, իսկ սա՝ քանի տուն եմ եկել՝ ոտներս համբուրելուց չէ դադարում: Դու հասարակ իւղով չօծեցիր գլուխս, իսկ սա անուշահոտ իւղով օծեց ոտներս: Սրա համար էլ ասում եմ, որ սրա շատ մեղքերը կներուին, որովհետեւ շատ սիրեց, իսկ որին քիչ կներուի, նա քիչ էլ կսիրէ»: Այս խօսքերից յետոյ դառնալով կնոջն ասաց. «Քո մեղքերը ներում են»: Սեղան նըստողներին դարմանք պատճառեց Յիսուսի վարմունքը, ուստի միմեանց երեսին նայելով՝ ասում էին. «Ո՞վ է սա, որ մեղքեր էլ է ներում»: Յիսուսն ասանց կնոջը. «Քո հաւատը փրկեց քեզ, գնան խաղաղութունով»:

ԳԼ. ԼԶ.

ՅԻՍՈՒՍԸ ՍԱՍՏՈՒՄ Է ՄՐՐԿԻՆ

Յիսուսը վերստին Գալիլիա դարձաւ. կամեցաւ գնալ ծովի միւս կողմը և քարոզել: Նաւ մտաւ. աշակերտները հետեցին նրան: Եւ ահա ծովի մէջ մեծ փոթորիկ բարձրացաւ. այնպէս որ ալիքները նաւը ծածկում էին, իսկ Յիսուսը քնած էր նաւի ետևում: Աշակերտները մօտ եկան, զարթեցրին նրան

և ասացին. «Տէր, փրկիր մեզ, կորչում ենք»: Յիսուսն ասաց. «Խնչ վախկոտներ էք, թերահաւատներ»: Սաստեց քամիներին և մեծ խաղաղութիւն տիրեց:

Մարդիկ զարմացան այս բանի վրայ և ասում էին. «Սա ի՞նչպիսի անձն է, որ քամիներն էլ, ծովն էլ հնազանդում են սրան»:

«Եթէ Աստուած ՚ի մեր կոյս է, ո՞վ իցէ մեր հակառակ»:
 Եթէ Աստուած մեր կողմն է, ո՞վ կարող է մեզ հակառակ լինել:
 «Եւ այս է յաղթութիւնն՝ որ յաղթէ աշխարհի, հաւատքն մեր»:
 Մեր հաւատքն է. որ աշխարհին յաղթում է:

ՅԻՍՈՒՍԸ ԳՆՈՒՄ Է ԾՈՎԻ ՎՐԱՅՈՎ

Բեթսայիդա քաղաքի մօտ գտնուող անապատում 5,000-ին կեբակերուց յետոյ, Յիսուսն արձակեց նրանց, իսկ աշակերտներին պատուիրեց, որ նաւ մտնեն և իրանից առաջ ծովի միւս ափն անցնեն: Յիսուսը լեռու բարձրացաւ և առանձին աղօթք էր անում մինչև երեկոյ: Աշակերտներն արդէն ծովի մէջտեղն էին. նաւն ալեկոծւում էր, որովհետեւ քամին հակառակ կողմից էր փչում: Գիշերուան մէջ՝ Յիսուսը ծովի վրայ ման գալով՝ եկաւ նրանց մօտ: Աշակերտները շփոթուեցան, երբ նրան ծովի վրա ման գալիս տեսան: Այս բանը երևոյթ էին համարում, իրանց աշքերին չէին հաւատում, ուստի երկիւղից աղաղակել սկսեցին: Յիսուսը նրանց հետ խօսեց և ասաց. «Քանջ եղէք, մի վախենաք, ես եմ»: Պետրոսը պատասխան տուաւ նրան և ասաց. «Տէր, եթէ դու ես, հրամայիր ինձ, որ ջրի երեսով քեզ մօտ գամ»: Յիսուսն ասաց. «Ե՛կ»: Պետրոսը նաւից իջնելով՝ ջրի վրայով գնում էր Յիսուսի մօտ: Առա-

քեալը, երբ տեսաւ, որ քամին սաստիկ է, վախեցաւ, սկսեց ընկղմել, ուստի աղաղակեց և ասաց. «Տէր, փրկիր ինձ»: Յիսուսը մեկնեց ձեռք, բռնեց նրան և ասաց. «Թերահաւատ, ի՞նչու երկմտեցիր»: Յիսուս և Պետրոսը երբ նաւը մտան, քամին հանդարտեց: Նաւի մէջ եղողները մօտ եկան, երկրպագութիւն տուին Յիսուսին և ասացին. «Ճշմարիտ որ՝ դու Աստուծու որդին ես»:

Անցան ծովի միւս կողմն և եկան Գեննեսարեթի կի-
կիրը: Այնտեղի մարդիկն իսկոյն ճանաչեցին նրան. մարդ
ուղարկեցին շրջակայքը յայտնելու Յիսուսի գալուստը, որ-
պէսզի հիւանդները և կարիք ունեցողները գան բժշկուելու:
Իսկոյն անթիւ հիւանդներ նրա մօտ հաւաքուեցան: Բազ-
մութիւնն այնքան մեծ էր, որ շատերը գոհ կլինէին, եթէ
նրա հանդերձն անգամ չօշափէին և նրանք, որոնք չօշա-
փեցին, փրկուեցան:

ԳԼ. ԼԷ.

ԿՈՅՐ ԾՆՈՒԱԾԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ

Յիսուսը մի անգամ տաղավարահարաց տօնին
եկաւ Երուսաղէմ: Այնտեղ նա մի մարդ տեսաւ, որ
ի ծնէ կոյր էր: Աշակերտները հարցրին Յիսուսին և
ասացին. «Ռաբբի, ո՞վ է մեղանշել. սա՞ թէ սրա
ծնողները, որ կոյր է ծնուել: «Յիսուսը պատասխա-
նեց. «Ո՛չ դա է մեղանշել և ոչ դրա ծնողները, այլ՝
որ Աստուծոյ գործերը յայտնի լինին դրանով. ես
պէտք է իմ առաքույի գործերը գործեմ քանի որ օր
է, երբ գիշերը կգայ, այն ժամանակ ոչ ոք չի կա-
րող գործել»: Այս ասելով՝ թքեց գետնի վերայ. ցեխ

չինեց. քսեց կոյրի աչքերին ու ասաց. «Գնա և Սե-
լովմայ աւաղանում լուացուիր»: Նա գնաց. լուացուեց.
յետ դարձաւ և տեսնում էր:

Դրացիները և նրան առաջուց տեսնողներն ա-
սում էին. «Սա նա չէ, որ նստած մուրում էր»: Մի
քանիսներն ասում էին. «Նա է», մի քանիսները՝ «նրան
նման է», իսկ ինքն ասում էր, «ես եմ»: Այն ժամանակ
ասացին նրան. «Հապա աչքերդ ի՞նչպէս բացուեց»: Նա
պատմեց, ինչ որ Յիսուսն արել էր: Նրան տա-
րան փարիսեցիների մօտ: Օրը շաբաթ էր, երբ Յի-
սուսը նրա աչքերը բժշկեց: Փարիսեցիները հար-
ցրին, թէ ի՞նչպէս է նրա աչքերը բացուել և նա
պատմեց: Փարիսեցիներից մի քանիսն ասացին.
«Այն մարդը Աստուածանից չէ, որովհետեւ չաբաթը
չէ պահում»: Իսկ միւսներն ասում էին. «Մի մեղաւոր
մարդ ի՞նչպէս կարող է այդպիսի նշաններ անել»: Ներկայ
եղողները կուսակցութեան բաժանուեցան:
Նրանք դարձեալ ասացին կոյրին. «Դու ի՞նչ կասես
նրա մասին, որ աչքերդ բաց արաւ»: Նա պատաս-
խանեց և ասաց. «Մարդարէ է նա»:

Հրէաները չէին հաւատում, թէ նա կոյր է ե-
ղել և բժշկուել է, ուստի նրա ծնողներին կանչեցին
և հարցրին. «Մա՞ է ձեր որդին, որի համար ասում
էիք, թէ կոյր ծնուեց, հապա ի՞նչպէս է որ հիմա
տեսնում է»: Ծնողները պատասխանեցին. «Այո, սա
մեր որդին է, նա կոյր ծնուեց, բայց թէ հիմա ինչ-
պէս է որ տեսնում է, չգիտենք, ինքը չափահաս է,

իրան հարցրէք»։ Ծնողներն այսպէս խօսեցին. նրանք վախենում էին հրէաներից, որովհետեւ վերջինները որոշել էին, եթէ մինը Յիսուսին Քրիստոս դաւանէ, ժողովրդանոցից դուրս կանեն։

Երկրորդ անգամ կանչեցին կոյր ծնած և բժըշկուածին ու ասացին. «Աստծուն փառք տուր, մենք գիտենք, որ այն մարդը մեզաւոր է»։ Նա պատասխանեց. «Թէ նա յանցաւոր է, այդ չգիտեմ ես, բայց այսօրանը հաստատ գիտեմ, որ ես կոյր էի, իսկ այժմ տեսնում եմ»։ Դարձեալ հարցրին նրան. «Ի՞նչ արաւ նա քեզ, ինչպէս բացեց քո աչքերը»։ Նա պատասխանեց. «Արդէն ձեզ ասացի, չլսեցիք. միթէ դուք էլ էք կամենում նրան աշակերտ լինել»։ Այն ժամանակ նրանք հայհոյեցին և ասացին. «Դու ես նրա աշակերտը, իսկ մենք Մովսիսի աշակերտներն ենք. մենք գիտենք, որ Աստուած Մովսիսի հետ խօսեց, իսկ սրան չգիտենք, թէ որտեղից է»։ Բժշկուածը պատասխանեց նրանց և ասաց. «Տեսե՛ք դա է զարմանալուն, որ դուք չէք իմանում, թէ որտեղից է նա, որ իմ աչքերը բաց արաւ։ Մենք գիտենք որ Աստուած մեզաւորներին չէ լսում, այլ եթէ մէկը աստուածապաշտ է և նրա կամքը կատարում է, նրան լսում է։ Մինչև այսօր դեռ չէ լսուած, որ մինը կոյր ծնանի աչքերը բաց արած լինի, եթէ սա Աստուածանից չլինէր, ոչինչ չէր կարող անել»։ Այն ժամանակ պատասխանեցին. «Դու ինքդ մեզքի մէջն ես ծնուել և կամենում ես մեզ բան սովորացնել»։ Նրան դուրս արին։

Յիսուսն իմացաւ այս բանը։ Երբ բժշկուածին տեսաւ, ասաց. «Դու հաւատում ես Աստուծու Որդուն»։ Նա պատասխանեց և ասաց. «Տէր, ով է նա, որ ես հաւատամ նրան»։ Յիսուսը պատասխանեց. «Դու ինքդ նրան տեսար, քեզ հետ խօսողն էլ նա ինքն է»։ Կոյրը պատասխանեց. «Հաւատում եմ, Տէր» և երկըրպագեց նրան։

«Երանելի է այր, որ համբերեցէ փորձանաց, զի եթէ ընտիր «ես գտանիցի, առցէ զպսակն կենաց»։ Թ. Յակ. ա. 12.

Երանելի է այն մարդը, որ փորձութեանը համբերում է, որովհետեւ եթէ փորձուելով ընտիր դուրս գայ, կենաց պսակին կարժանանայ։

«Զի զոր սիրէ Տէր, խրատէ»։ Թ. ա. երբ. ժա. 6.։

Աստուած ումը որ սիրում է, խրատում է։

«Ես եմ լոյս աշխարհի, որ զայ զկնի իմ՝ ընդ խաւար մի՝ «զնացէ, այլ ընկալցի զլոյս կենաց»։ Յովհ. ր. 12.

Աշխարհի լոյսը ես եմ, ով ինձ կհետեւէ, խաւարի մէջ չի գնայ, այլ կենաց լոյսը կընդունէ։

ԳԼ. ԼԸ.

ԱՅԳՈՒ ՄԶԱԿՆԵՐԻ ԱՌԱԿԸ

Երկնքի արքայութիւնը նման է մի տանուէր մարդու, որ առաւօտանց կանուխ դուրս եկաւ այգու համար մշակներ վարձելու։ Մշակների հետ օրը մի դահեկանի խօսելով ուղարկեց իւր այգին։ Ժամը երեքի մօտ դուրս եկաւ, տեսաւ ուրիշ մշակներ, որոնք հրապարակում անգործ կանգնել էին և ասաց

նրանց. «Դուք էլ գնացէք իմ այգին և ինչ որ արժան է, կտամ»: Նրանք էլ գնացին: Դարձեալ հրապարակ դուրս եկաւ ժամը վեցին և իննին ու նոյնպէս արաւ: Ժամը տասն և մէկին մօտ դուրս գալով ուրիշ մշակներ գտաւ պարապ կանգնած և առաց. «Ինչո՞ւ էք այստեղ ամբողջ օրը պարապ կանգնել»: Ասացին նրան. «Որովհետեւ մեզ ոչ ոք չվարձեց»: Այն ժամանակ ասաց. «Դուք էլ գնացէք իմ այգին և ինչ որ արժան է, կառնէք»:

Երեկոյեան այգու տէրը տան վերակացուն ասաց. «Մշակներին կանչիր և վարձ տուր նրանց՝ յետիններիցն սկսած մինչև առաջինները»: Ժամը տասն և մէկին եկողները մօտեցան և մի մի դահեկան ստացան: Առաջին մշակներն էլ եկան և կարծում էին, թէ աւելի կստանան, բայց նրանք էլ մի դահեկան ընդունեցին: Եւ երբ ստացան, տանտիրոջից տրտնջացին և ասացին. «Այդ յետինները մի ժամ գործեցին և դրանց էլ մեզ հետ հաւասար վարձատրեցիր, մենք ենք օրուայ տաքութիւնը և ծանրութիւնը քաշել»: Նա էլ նրանցից մինին պատասխանեց և ասաց. «Ընկեր, չեմ զրկում քեզ, չէ որ դու ինձ հետ մի դահեկանով համաձայնեցար, քո վարձն առ և գնա, ես կամենում եմ որ այն յետինին էլ քեզ չափ տամ, կամ միթէ ես իշխանութիւն չունիմ իմ ստացուածքի հետ այնպէս վարուելու, ինչպէս իմ ցանկութիւնն է, ի՞նչու ես նախանձում իմ առատաձեռնութեան վրայ»:

Այսպէս յետիններն առաջին կլինին, իսկ առաջինները՝ յետին:

«Այսպէս եղիցին յետինք առաջինք եւ առաջինք յետինք»:

ԳԼ. ԼԹ.

Ք Ա Ն Ք Ա Ր Ն Ե Ր Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Մի մարդ օտար երկիր էր գնում: Կանչեց ծառաներին և իւր ունեցածը նրանց յանձնեց—մէկին հինգ քանդար տուաւ, միւսին՝ երկու, իսկ երրորդին՝ մի—իւրաքանչիւրին իւր կարողութեան համեմատ և շտապով հեռացաւ:

Հինգ քանդար ստացողը գործ դրաւ փողը և նրանով ուրիշ հինգ քանդար ևս շահուեց. նոյնպէս և երկու քանդար ստացողը գործ դրաւ և երկու քանդար ևս շահեցրեց: Իսկ մի քանդար ստացողը գնաց գետինը փորեց ու տիրոջ քանդարը թաքկացրեց:

Մի քանի ժամանակից յետոյ վերադարձաւ ծառաների տէրը և նրանցից հաշիւ պահանջեց: Հինգ քանդար ստացողը յառաջ եկաւ և հինգ նոր քանդար ևս տիրոջը տալով ասաց. «Տէր, դու ինձ հինգ քանդար տուիր, ահա հինգ ուրիշ քանդար ևս աշխատել եմ դրանով»: Տէրն ասաց նրան. «Չատ լաւ, բարի և հաւատարիմ ծառայ, որովհետեւ քիչ բանի մէջ հաւատարիմ գտնուեցար, շատ բաների վրայ կառավարիչ կնշանակեմ քեզ—եկ, մասնակից եղիր

քո տիրոջ ուրախութեանը»։ Մօտ եկաւ երկու քան-
քար ստացողն և ասաց. «Ինձ երկու քանքար տուիր,
տէր, ահա ուրիշ երկուսն ևս շահել եմ դրանով»։
Տէրն ասաց նրան. «Ձատ լաւ, բարի և հաւատարիմ
ծառայ, որովհետեւ դու քիչ բանի մէջ հաւատարիմ
դտնուեցար, շատ բաների վրայ կառավարիչ կնշա-
նակեմ—եկ, մասնակից եղիր քո տիրոջ ուրախու-
թեանը»։

Մօտ եկաւ մի քանքար ստացողն և ասաց.
«Տէր, ես գիտէի, որ դու խիստ մարդ ես, հնձում
ես այնտեղից, ուր չես ցանել և հաւաքում ես, ուր
չես փռել, ուստի վախեցայ քեզնից, գնացի և քո
քանքարը գետնի մէջ թաքեցրի—ահա քեզ քո
տուածը»։ «Չար և վատ ծառայ, երբ դու գիտէիր,
որ ես հնձում եմ այնտեղից, ուր չեմ ցանել և հա-
ւաքում, ուր չեմ փռել, ինչու չյանձնեցիր իմ ար-
ծաթը սեղանաւորներին, որ ես այժմ տոկոսով ստա-
նայի նրանցից»։ Ուրեմն առէ՛ք դրանից այդ քան-
քարը և տուէ՛ք տառն քանքար ունեցողին, իսկ այս
անպիտան ծառային հանէ՛ք դրսի խաւարը, այնտեղ
կլինի լացը և ատամների կրճտիլը»։

«Արդ խնդիր է ի մէջ հազարապետաց, եթէ որ հաւատարիմ
գացի»։ Լ. Թ. ա. Կրնթ. դ. 2.

Տնտեսների մէջ այն է պահանջուում, որ մինը հաւատարիմ
դտնուի։

«Մեծատուն եւ աղքատ միմեանց պատահեցին, երկոցունց
այցելութիւն առնէ Տէր»։ Առակք. Սող. իր. 2.

Հարուստը և աղքատը՝ երկուսը ևս միասին պիտի ապրեն, այդ
Աստուծու կամքովն է։

ԱՆԻՐԱԻ ԴԱՏԱԻ ՈՐԻ ԱՌԱՅԸ

Յիսուսը մի առակ ասաց այն բանի մասին, թէ միշտ
պէտք է աղօթել և չձանձրանալ։—Մի դատաւոր կար մի քա-
ղաքում։ Նա Աստուածանից չէր վախենում և մարդկադցից
չէր ամաչում։ Այն քաղաքումը մի որեայրի էլ կար, որ նրա
մօտ շատ անգամ էր գալիս և ասում. «Աղատիր ինձ իմ
հակառակորդի ձեռից—մի ճանապարհ ցոյց տուր, որ
նրանից կարողանամ ազատուիլ»։ Դատաւորն առժամանակ
ուշադրութիւն չդարձրեց նրա խնդրին, բայց յետոյ մտքումն
ասաց. «Թէև Աստուածանից չեմ վախենում և մարդկանցից
չեմ ամաչում, բայց որովհետեւ այս որեայրին ինձ ձանձ-
րացնում է, ուստի նրա խնդիրը կլսեմ, որպէսզի միւս ան-
գամ չգայ և անհանգիստ չանէ ինձ»։

Այն ժամանակ Յիսուսն ասաց. «Լաւ խեցէք անիրաւ
դատաւորին—եթէ նա իրան գիմող որեայրու խնդիրը կա-
տարեց, միթէ Աստուած իւր սիրելիների խնդիրը չի կա-
տարի, որոնք գիշեր ցերեկ աղաղակում են դէպի նա։ Ես
ձեզ ասում եմ, որ Աստուած նրանց խնդիրն անշուշտ կլսէ»։

ԳԼ. Խ.

ՄԵԾԱՏԱՆ ԵՒ ԱՂՔԱՏ ՂԱԶԱՐՈՍԻ ԱՌԱՅԸ

Հարուստի մէկը հագնում էր ծիրանի և բեհեզ
և ամենայն օր փառաւոր կեանք էր վարում։ Մի
աղքատ մարդ էլ կար՝ Ղազարոս անունով, որ հարստի
դռանն էր ընկած, վէրքերով լիքը և կերակրում

էր նրա սեղանից թափուած փշրանքներով: Զները գալիս էին և նրա վերքերը լիզում էին:

Աղքատը մեռաւ: Հրեշտակները տարան նրան Աբրահամի գողը: Հարուստն էլ մեռաւ ու թաղուեց: Երբ սա դժոխքում տանջանքների մէջ աչքերը բաց արաւ և հեռուից տեսաւ Ղազարոսին Աբրահամի գողում նստած, աղաղակեց ու ասաց. «Հայր Աբրահամ, ողորմիր ինձ, ուղարկիր Ղազարոսին, որ մատի ծայրը ջրով թաց անէ ու պապական լեզուս հովացնէ, որովհետեւ այս կրակի բոցի մէջ տանջուում եմ»: Աբրահամը պատասխանեց և ասաց. «Յիշիր, որդեակ, որ դու քո կենդանութեան ժամանակ վայելում էիր բոլոր երկրային բարութիւնները, իսկ Ղազարոսը չարշարուում էր. այժմ նա այստեղ մխիթարուում է, իսկ դու տանջուում ես: Բացի դրանից՝ մեր և ձեր մէջ մեծ անդունդ կայ, այնպէս որ՝ ոչ մեր մօտից ձեր մօտ կարելի է անցնել և ոչ ձեր մօտից մեզ մօտ գար»:

Հարուստն ասաց. «Աղաչում եմ, հայր, ուղարկիր Ղազարոսին մեր տուն, ես ուրիշ հինգ եղբայր ևս ունիմ, թող գնայ նրանց զգուշացնէ, որպէսզի նրանք էլ չգան այս տանջանքի տեղը»: Աբրահամը պատասխանեց. «Նրանք ունին Մովսէս և մարգարէներ, թող նրանց լսեն»: Հարուստը պատասխանեց. «Ոչ, հայր Աբրահամ, եթէ մեռելներից մինը երթայ, նրանք անպատճառ կապաշխարեն»: Աբրահամը կըրկնեց. «Երբ Մովսէսին և մարգարէներին չեն լսում,

եթէ մեռելներից մինը յարութիւն առնէ և նրանց մօտ գնայ, դարձեալ չեն հաւատայ»:

«Երանի սգաւորաց, զի նոքա մխիթարեցին» Մտթ. ե. 4

Երանի՝ սգաւորներին, որովհետեւ նրանք պէտք է մխիթարուեն:

«Մի՛ խաբէր, Աստուած ոչ արհամարհի, զի զոր ինչ սերմանէ «մարդ, զնոյն ևս հնձեսցէ. որ սերմանէ ի մարմին իւր. ի մարմնոյ «անտի հնձեսցէ ապականութիւն, եւ որ սերմանէ ի հոգին, ի հոգւոյ «անտի հնձեսցէ զկեանս յաւիտենից»: Թ. ա. Գաղ. դ. 7. 8.

Մի՛ խաբէր ինքներդ ձեզ. մի՛ կարծէք թէ Աստուած թոյլ կը տայ իւր պատուիրաններն արհամարհել, որովհետեւ մարդս ինչ որ սերմանէ, նոյնն էլ կհնձէ: Ով իւր մարմնի մէջն է ցանում, մարմնիցն էլ ապականութիւն կհնձէ, իսկ ով հոգու մէջ կսերմանէ, հոգուցն էլ յաւիտենական կեանք կհնձէ:

ԳԼ. ԽԱ.

Տ Ա Ս Ն Կ Ո Յ Ս Ե Ր Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Տասն կոյսեր իրանց լապտերները վեր առան և գնացին փեսային դիմաւորելու: Նրանցից հինգը յիմար էին, իսկ հինըն իմաստուն: Յիմարներն իրանց լապտերները հետները տարան, բայց մոռացան ձէթ վերցնել, իսկ իմաստունները լապտերների հետ ձէթ ևս վեր առան: Փեսան ուշացաւ—ամենքի քունը տարաւ:

Կէս գիշերին աղաղակ բարձրացաւ—ահա փեսան գալիս է, դուրս եկէք նրան դիմաւորելու: Բոլոր կոյսերը վերկացան և լապտերները պատրաստեցին: Յիմարներն ասացին իմաստուններին. «Ձեր ձէթիցը

մեզ էլ տուէք, որովհետեւ մեր լապտերները հանգ-
չում են»: Իմաստունները պատասխանեցին և ասա-
ցին. «Մի գուցէ մեզ և ձեզ բաւական չլինի, աւելի
լաւ է ծախողների մօտ գնացէք և գնեցէք ձեզ համար»:

Եւ երբ նրանք ձէթ գնելու գնացին, փեսան
եկաւ և պատրաստները նրա հետ հարսանիք մտան
և դուռը փակուեց: Յետոյ միւս կոյսերն էլ եկան
և ասացին. «Տէր, տէր, բաց մեզ»: Փեսան պատաս-
խանեց և ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, որ ես ձեզ
չեմ ճանաչում»:

Ուրեմն արթուն կացէք, որովհետեւ չգիտէք,
թէ մարդու Որդին ո՞ր օրը և ո՞ր ժամին կ'գայ»:

«Արթուն կացէ՛ք եւ աղօթս արարէք, զի մի՛ տնկանիցիք ի փո-
ծութիւն»։ Մտթ. Լզ. 41.

Արթուն մնացէ՛ք և աղօթք արէ՛ք, որ փոքրածութեան մէջ
չընկնէք:

ԳԼ. ԽԲ.

Վ Ե Ր Զ Ի Ն Դ Ա Տ Ա Ս Տ Ա Ն

Երբ մարդու Որդին իրան փառքովը կ'գայ ու
բոլոր հրեշտակները նրա հետ, այն ժամանակ կ'նստի
փառաց աթոռի վրայ: Յետոյ բոլոր ազգերը կ'ժո-
ղովուին նրա առաջ և նա կ'ընկէ միմեանցից, ինչ-
պէս հովիւը ջոկում է ոչխարներին այծերից: Ոչխար-
ները կ'կանգնացնէ իւր աջ կողմը, իսկ այծերը՝ ձախ:

Այն ժամանակ թագաւորը կ'ստէ աջ կողմը

կանգնողներին. «Եկէք իմ հօր օրհնութիւններ, ժա-
ռանգեցէք այն արքայութիւնը, որ աշխարհի սկըղ-
քիցը պատրաստուած է ձեզ համար, որովհետեւ սո-
ված էի՝ կերակրեցիք ինձ. ծարաւ էի՝ խմացրիք.
օտար էի՝ ձեր տուն ընդունեցիք. մերկ էի՝ հագցրիք.
հիւանդ էի՝ խնամեցիք. բանտումն էի՝ տեսութեան
եկար»։ Այն ժամանակ արդարները կ'պատասխանեն
և կ'ասեն. «Մենք քեզ երբ սոված տեսանք և կե-
րակրեցինք, կամ ծարաւ և խմացրինք, երբ տեսանք
քեզ օտար և մեր տուն ընդունեցինք, կամ մերկ և
հագցրինք. երբ տեսանք քեզ հիւանդ կամ բանտի
մէջ ու տեսութեան եկանք»։ Ճշմարիտն եմ ասում
ձեզ, ինչ որ իմ փոքր եղբայրներից մինին արիք,
ինձ արիք»:

Յետոյ կ'ստէ ձախ կողմում կանգնածներին. «Հե-
ռացէք ինձանից, անիծածներ, դէպի յաւիտենական
կրակը, որ պատրաստուած է սատանայի և նրա
հրեշտակների համար, որովհետեւ սոված էի չկերակ-
րեցիք. ծարաւ էի՝ չխմացրիք. օտար էի՝ ձեր տուն
չընդունեցիք. մերկ էի՝ չհագցրիք. հիւանդ և բան-
տումն էի, չայցեցիցիք»։ Նրանք էլ կ'պատասխանեն
ու կ'ասեն. «Տէր, քեզ երբ տեսանք սոված, կամ
ծարաւ, կամ օտար, կամ մերկ, կամ հիւանդ, կամ
բանտի մէջ և չծառայեցինք»։ Այն ժամանակ պա-
տասխան կ'տայ և կ'ստէ նրանց. «Ճշմարիտն եմ
ասում ձեզ, ինչ որ իմ փոքրիկ եղբայրներից մինին
չարիք, ինձ չարիք»:

Մեղաւորները կգնան դէպի յաւիտենական տանջանքը, իսկ արդարները դէպի յաւիտենական կեանքը:

«Ոչ ամենայն որ ասէ ցիւ Տէր, Տէր, մտցէ յարքայութիւն երկ-
«նից, այլ որ առնէ զկամս Հօր իմոյ, որ յերկինս է»: Մտթ. է. 21.

Երկնքի արքայութիւն նրանք կգնան, որոնք իմ երկնաւոր Հօր
կամքը կկատարեն և ոչ նրանք, որոնք ինձ տէ՛ր, տէ՛ր կկանչեն:

ԳԼ. ԽԳ.

Լ Ե Ր Ա Ն Ք Ա Ր Ո Ջ Ը Ե Ի Ի Ն Ն Ը Ե Ր Ա Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր Ը

Յիսուսի ետեից մեծ բազմութիւն էր գնում:
Փրկիչը ժողովրդի բազմութիւնը տեսնելուն պէս՝
լեառը բարձրացաւ և երբ այնտեղ նստաւ, աշա-
կերտները մօտ եկան: Այն ժամանակ Յիսուսը բաց
արաւ բերանը, ուսուցանում էր և ասում.

Ա. «Երանի՛ հոգւով աղքատներին, որովհետեւ
երկնքի թագաւորութիւնը նրանցն է. երանի՛ սգա-
ւորներին, որովհետեւ նրանք պէտք է մխիթարուեն.
երանի՛ հեղահոգիներին, որովհետեւ երկիրս նրանք
պէտք է ժառանգեն. երանի՛ նրանց՝ ուրբեր արդա-
րութեան համար սոված և ծարաւ են, որովհետեւ
նրանք պէտք է կշտանան. երանի՛ ողորմածներին,
որովհետեւ նրանք պէտք է ողորմութիւն գտնեն.
երանի՛ նրանց՝ ուրբեր սրտով սուրբ են, որովհետեւ
նրանք պէտք է Աստուծուն տեսնեն. երանի՛ խաղա-
ղութիւն անոգիներին, որովհետեւ Աստուծու որդիք
պիտի կոչուեն»:

Բ. «Ձկարծէք թէ ես եկել եմ օրէնքը կամ մար-
դարէութիւնը քանդելու. ես չեմ եկել քանդելու՝ այլ
լրացնելու: Բայց ասում եմ ձեզ, եթէ ձեր արդա-
րութիւնը դպիրների և փարիսեցիների արդարու-
թիւնից աւելի չլինի, չէք կարող երկնքի արքայու-
թիւնը մտնել»:

«Ասեցէք, առաջի մարդկանց ասուեց, թէ սուտ
մի երդուիր, այլ Աստուծուն տուած երդումդ կա-
տարիր: Բայց ես ասում եմ ձեզ՝ բնաւ մի երդուէք
ոչ երկնքի անունով, որ Աստուծու աթոռն է. ոչ
երկրիս անունով, որ նրա պատուանդանն է. ոչ Ե-
րուսաղէմի անունով, որ մեծ թագաւորի քաղաքն է:
Ձեր խօսքը թող լինի—այոն՝ այո և ոչը՝ ոչ—սրա-
նից աւելն չարիցն է»:

«Դուք լսել էք, որ ասուեց, թէ աչքի տեղ աչք
և ատամի տեղ ատամ: Բայց ես ասում եմ ձեզ՝ չա-
րին հակառակ մի կենաք, այլ՝ եթէ մինը քո աջ ծնօ-
տին ապտակէ, չուռ տուր միւսն էլ և եթէ մինը
կամենայ կռիւ անել և քո շապիկն առնել, այդպիսի
մարդուն վերարկուդ էլ տուր»:

Դուք լսել էք, որ ասուեց, թէ քո ընկերին
պէտքէ սիրես, իսկ թշնամուն՝ ատես: Բայց ես ասում
եմ ձեզ.—սիրեցէք ձեր թշնամիներին. օրհնեցէք ձեզ
անիծողներին. բարի արէք ձեզ ատողներին և ազօթք
արէք նրանց համար, որոնք ձեզ չարչարում և հա-
լածում են, որպէսզի կարող լինիք ձեր երկնաւոր Հօր
որդիք լինել, որի արեգակը ծագում է և չար և բարի

մարդկանց վրայ և անձրև է թափում թէ արդար-
ների և թէ մեղաւորների վրայ: Եթէ դուք սիրէք
միայն նրանց, որոնք ձեզ են սիրում, ի՞նչ վարձ
պիտի ստանաք, չէ՞ որ մաքսաւորներն էլ նոյնն են
անում: Եթէ որ միայն ձեր բարեկամներին ողջու-
նէք, ի՞նչ աւելի բան արած կլինէք, չէ՞ որ մաքսաւոր-
ները և մեղաւորներն էլ նոյնն են անում: Ուրեմն եղէք
կատարեալ, ինչպէս ձեր երկնաւոր Հայրը կատարեալ է»:

Գ. «Զգոյշ կացէք ձեր տալիք ոգորմութեան
մասին, որ մարդկանց առաջ չանէք ցոյց տալու հա-
մար, մի գուցէ վարձ չստարաք ձեր երկնաւոր հօ-
րիցը: Երբ որ դու ուղենաս ողորմութիւն տալ, փող
փչել մի տար քո առաջը, ինչպէս կեղծաւորներն են
անում ժողովրդանոցներումը և հրապարակներումը՝
մարդկանցից փառաւորուելու համար: Աշմարիտն եմ
ասում ձեզ որ նրանց վարձը հէնց այդ է: Բայց
երբ դու ողորմութիւն տաս, թո՛ղ քո աջ ձեռը չի-
մանայ, թէ ձախն ինչ գործեց, թո՛ղ քո ողորմու-
թիւնը ծածուկ լինի և քո հայրը, որ ծածուկն էլ տես-
նում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ»:

«Երբ դու աղօթես, կեղծաւորների նման մի
վարուիր, որոնք սիրում են ժողովրդանոցներումը և
հրապարակներումը կանգնել և աղօթել, որպէսզի
մարդիկ նրանց գործը տեսնեն: Աշմարիտն եմ ասում,
որ նրանց վարձը հէնց այդ է: Բայց դու, երբ աղօթք
անես, մտի՛ր քո սենեակը. դռները փակիր և ծածուկ
աղօթիր քո հօրը, և քո Հայրը, որ ծածուկն էլ տես-

նում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ: Ինչ ժամանակ
դու աղօթք անես, շատ մի խօսիր հեթանոսների
նման, որոնք կարծում են, եթէ շատ խօսեն, Աս-
տուած կսէ: Ուրեմն դուք այսպէս աղօթք կանէք
— մեր հայր, որ երկնքումն ես, քո անունը սուրբ
լինի. քո թագաւորութիւնը գայ. քո կամքը լինի՝
ինչպէս երկնքումը, այնպէս էլ երկրիս վրայ. մեր
ամենօրեայ հացը այսօր տուր մեզ. մեր պարտքը
թո՛ղ մեզ, ինչպէս որ մենք էլ մեր պարտապաններին
ենք թողնում. մի ձգիր մեզ փորձանքի մէջ, այլ չա-
րիցն ազատիր, որովհետեւ թագաւորութիւնը զօրու-
թիւնը և փառքը քոնն է՝ յաւիտեանս ամեն»:

«Երբ դուք պաս պահէք կեղծաւորների նման
մի տրտմէք, որոնք իրանց տխուր դէմքովը կամենում
են ցոյց տալ մարդկանց, թէ պահում են: Աշմարիտն
եմ ասում ձեզ, հէնց այդ է նրանց վարձը: Բայց
երբ դու պահես, օծի՛ր գլուխդ իւզով, լուսն երեսդ
և քո Հայրը, որ ծածուկը տեսնում է, յայտնի կհա-
տուցանէ քեզ»:

Դ. «Երկրիս վրայ ձեզ համար գանձ մի հաւա-
քէք, ուր ցէցն ու ուտիճն ապականում են և ուր
գողերը գետնի տակը փորում են և գողանում: Ձեր
գանձերը երկնքումը հաւարեցէք, ուր ոչ ցէց կայ,
ոչ ուտիճ և ոչ գողերը գետնի տակը կփորեն և կգո-
ղանան: Որովհետեւ ուր ձեր գանձերն են հաւարուած,
այնտեղ էլ ձեր սիրտը կլինի»:

«Ոչ որ չի կարող երկու տիրոջ ծառայել—կամ

մինին կատէ, միւսին կսիրէ և կամ մինին կպատուէ, միւսին կարհամարհէ: Դուք չէք կարող Աստուծուն և մամոնային ծառայել»:

«Դրա համար էլ ասում եմ, ձեր հոգու համար հոգ մի անէք, թէ ինչ պէտք է ուտէք կամ ինչ պիտի հագնէք: 2^է որ ոգին կերակրից և մարմինը շորիցը բարձր է: Մտիք արէք երկնքի թռչուններին՝ ոչ վարում են, ոչ հնձում և ոչ ամբարներումը ժողովում, բայց ձեր երկնաւոր Հայրը կերակրում է նրանց. չէ որ դուք նրանցից տւելի էք: 2^{եգ}նից սրբ հիմա հոգս անելով իւր հասակի վրայ մի կանկոն կարող է աւելացնել: Եւ ինչու էք դուք հոգս անում շորերի համար, մտիկ արէք վայրի շուշանին, թէ ինչպէս է աճում՝ ոչ աշխատում է և ոչ մանում է: Ստորմոնն անգամ իւր բոլոր փառքերի մէջ նրանց մինի նման չհագաւ: Եթէ վայրի խոտը. որ այսօր կայ և վաղը կրակը պիտի ձգուի, Աստուած այնպէս է հագցնում, հապա սրբան աւելի ձեզ համար կհոգայ, թերահաւատներ: Սրա համար էլ հոգ մի անէք, թէ ինչ ուտենք, ինչ հագնենք: Այդ տեսակ բաները հեթանոսներն են խնդրում, որովհետեւ ձեր երկնաւոր Հայրը գիտէ այն ամենը, ինչ որ ձեզ հարկաւոր է: Դուք խնդրեցէք նախ՝ Աստուծու արքայութիւնը և նրա արգարութիւնը, իսկ մնացածն առանց խնդրելու կստանաք»:

Ե. «Մի գատէք ուրիշներին, որ նրանք էլ ձեզ չգատեն, որովհետեւ ինչ գատաստանով ուրիշին գա-

տէք, նրանով էլ պիտի գատուիք. ինչ չափով որ չափէք, նրանով էլ կչափուիք: Ի՞նչու եղբօրդ աչքի շիւղը տեսնում ես իսկ քո աչքի գերանը՝ ոչ: Կամ ինչպէս ես ասում եղբօրդ, թող քո աչքի շիւղը հանեմ, այն ինչ քո աչքումը գերան կայ: Կեղծաւոր, առաջ քո աչքի գերանը հանիր և յետոյ նայիր եղբօրդ աչքի շիւղը հանելու»:

Խնդրեցէք՝ կստանաք. աղաչեցէք կգտնէք. ծեծեցէք դուռը՝ բաց կանեն: Ո՞վ է այն մարդը, որից իւր որդին հաց խնդրէ, միթէ քար կտայ, կամ ձուկն ուզէ, միթէ օձ կտայ նրան: Ուրեմն դուք որ չար էք, գիտէք ձեր որդիներին բարի պարգևներ տալ, հապա սրբան աւելի ձեր հայրը, որ երկնքումն է, բարի բաներ կտայ նրանց, որոնք խնդրում են իրանից»:

«Այն ամենը՝ ինչ որ կամենում էք, որ մարդիկն անեն ձեզ, այնպէս էլ դուք արէք նրանց— իսկ սա է օրէնքը և մարգարէքը»:

«Նեղ դռնովը ներս մտէք, որովհետեւ լայն դուռը և ընդարձակ ճանապարհն է, որ դէպի կորուստ է տանում, դրա համար էլ այդ ճանապարհով գնացողների թիւը շատ է: Դրա հակառակ նեղ է այն դուռը և ճանապարհը, որ դէպի կեանք է տանում և քչերն են նրան գտնում»:

«Զգո՛յշ եղէք սուտ մարգարէներիցը, որոնք ոչ խարի չորերով ձեզ մօտ են գալիս, իսկ ներսից յափշտակով գայլեր են: Իրանց պտղիցը պիտի ճանաչենք նրանց— միթէ կարելի է որ փշիցը խաղող

քաղեն, կամ տատասկիցը՝ թուղ: Այսպէս ամենայն բարի ծառ բարի պտուղ է բերում, իսկ չար ծառը չար պտուղ է բերում: Ուրեմն իրանց պտղիցը ճանաչեցէք նրանց: Ամեն մարդ, որ ինձ կանչում է՝ տէր, տէր, երկնքի արքայութիւն չի մտնի, այլ նա միայն, որ կատարում է երկնաւոր Հօրս կամբը»:

2. «Դրա համար էլ նա՝ ով իմ խօսքերը լսում և կատարում է, նման է այն իմաստուն մարդուն, որ իւր տունը քարի վրայ շինեց: Եկան անձրևները. վարարեցին գետերը. փչեցին քամիները. խփեցին տանը, և տունը չկործանուեց, որովհետև քարի վրայ էր հաստատուած: Իսկ նա՝ ով իմ խօսքերը չլսում է, բայց չէ կատարում, նման է անխելք մարդուն, որ իւր տունը աւաղի վրայ շինեց: Եկան անձրևները. վարարեցին գետերը. փչեցին քամիները. խփեցին տանը, և տունը ընկաւ—նրա կործանումը մեծ էր»:

Երբ Յիսուսն այս բոլորը վերջացրեց, ժողովուրդը զարմացաւ նրա վարդապետութեան վրայ, որովհետև նա իշխանութիւն ունեցողի նման էր ուսուցանում և ոչ թէ ինչպէս գալիւրները:

«Ձայն խորհեցի իւրաքանչիւր ոք ի ձենձ, որ եւ ի Քրիստոս Յիսուս», Թ. ա. Փիլ. բ. 5.

2 եղանից ամեն միւր թո՛ղ այն մտածէ, ինչ որ Յիսուս Քրիստոսն էր խորհում:

«Ես եմ ճանապարհ, ճամարտութիւն եւ կեանք, ոչ ոք գայ առ Հայր. եթէ ոչ ինեւ»: Յովհ. Ժ. 6.

Ես եմ ճանապարհը, ճամարտութիւնը և կեանքը, ոչ ոք չի գալիս Հօր մօտ, եթէ ոչ ինձանով:

ԳԼ. ԽԴ.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԽՕՍԱԿՅՈՒԹԻՒՆԸ ԼՈՒՍՑՄԱՆ, ԿԵՐԱԿՐԻ,
ՊԱՀՔԻ ԵՒ ԶԱԲԱԹԸ ՍՐԲԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ:

Ա. Երուսաղէմից եկած գալիւրները և փարիսեցիները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Ի՞նչու քո աշակերտները ծերերի աւանդութիւնիցն անցնում են—ի՞նչու հաց ուտելիս ձեռները չեն լուանում»: Նա էլ պատասխան տուաւ նրանց և ասաց. «Կեղծաւորներ, Եսայի մարգարէն շատ լաւ է մարգարէացել ձեզ վրայ—այս ժողովուրդը չըթուիրով է պատումինձ, իսկ սրտով ինձնից հեռացել է: Զուր տեղն են պաշտում ինձ. վարդապետութիւններ են սովորցնում, որոնք մարդկանց պատուէրներ են»: Նա կանչեց ժողովրդին իւր մօտ և ասաց. «Լսեցէք և իմացէք, ոչ թէ այն է պղծում մարդուս, ինչ որ բերանն է մտնում, այլ այն՝ ինչ որ բերանիցն է դուրս գալիս, որովհետև ինչ որ բերանիցն է դուրս գալիս, սրտիցն է, ահա այն է պղծում մարդուս: Սրտիցն են դուրս գալիս չար խորհուրդներ, սպանութիւններ, չնութիւններ, գողութիւններ, սուտ վկայութիւններ: Ահա սրանք են մարդուն պղծողը, իսկ անլուայ ձեռքով ուտելը մարդուս չէ պղծում»:

Մի փարիսեցի աղաչում էր Յիսուսին, որ իւր մօտ ճաշ ուտէ: Յիսուսը չմերժեց նրա խնդիրը՝

գնաց և սեղան նստեց: Փարիսեցին տեսնելով, որ ճաշիցն առաջ չլուացուեց, զարմացաւ: Յիսուսն ասաց. «Դուք փարիսեցիներդ բաժակի և պնակի զրոսի կողմը սրբում էք, այն ինչ ձեր ներքինը լիքն է յափշտակութիւնով և չարութիւնով: Անմիտներ, կարծում էք՝ ինչ որ դրսիցը մաքուր է, ներսիցն էլ մաքուր կլինի»: Երբ Յիսուսն այս բաներն ասում էր նրանց, դպիրները և փարիսեցիներն սկսեցին բարկանալ, յարձակուում էին նրա վրայ զանազան հարցերով, որպէսզի բերանիցը մի խօսք խլեն և ամբաստանեն:

Բ. Յովհաննէսի աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Ի՞նչու մենք և փարիսեցիները յաճախ ենք ծոմ պահում, իսկ քո աշակերտները՝ ոչ»: Յիսուսը պատասխանեց նրանց. միթէ կարող են հարսանքաւորները սուգ առնել, քանի որ փեսան նրանց մօտն է: Բայց կզան օրեր, երբ փեսան նրանցից կհեռանայ, այն ժամանակ կպահեն: Նոր գինին հին տկերի մէջ չեն ածի, ապա թէ ոչ տկերը կը պատառուին և գինին կթափուի, այլ նոր գինին նոր տկերի մէջ կածեն, այն ժամանակ երկուսն էլ միմեանց կպահեն»:

Գ. Մի անգամ Յիսուսն անցնում էր արտերի միջով, աշակերտները սովեցան, սկսեցին հասկ պոկել և ուտել: Երբ փարիսեցիներն այս բաները տեսան, ասացին. «Ահա քո աշակերտներն այն են անում, ինչ որ արժան չէ շաբաթ օրն անել»: Նա պատաս-

խանեց նրանց և ասաց. «Դուք չէք կարդացել, [Թէ ինչ արաւ Դաւիթը, երբ սովեց. ինչպէս մտաւ նա Աստուծու տունը և առաջաւորութեան հացը կերաւ, որ ոչ որ իրաւունք չունէր ուտելու՝ բացի քահանաներից: Կամ չէք կարդացել օրէնքումը, որ քահանաները շաբաթ օրերում տաճարի մէջ շաբաթը պղղծում են և անմեղ են համարւում: Բայց ասում եմ ձեզ, տաճարիցն էլ մեծ է այստեղ: Մարդու Որդին նաև շաբաթի տէրն է:

Յիսուսը հեռացաւ այնտեղից և գնաց նրանց ժողովրդանոցը: Այնտեղ մի մարդ կար, որի ձեռը չորացած էր: Յիսուսին հարցրին. «Արդեօք շաբաթ օրը կարելի է բժշկել»: Այս նրա համար ասացին, որ նրանից մի պատասխան ստանան և սկսեն չարախօսել: Նա պատասխանեց և ասաց. «Ո՞վ է ձեզնից այն մարդը, որ եթէ մի ոչխար ունենայ, շաբաթ օրը փոսի մէջ ընկնի, միթէ նրան չի բռնի և փոսիցը չի հանի: Բայց մարդը ոչխարից ո՞րքան բարձր է, ապա ուրեմն շաբաթ օրն արժան է բարի գործել»: Դարձաւ այն մարդուն և ասաց. «Ձեռդ մեկնիր»: Նա մեկնեց և ձեռը ողջացաւ միւսի նման: Փարիսեցիները դուրս գնացին և խորհուրդ էին անում, [Թէ ինչպէս նրան կորցնեն:

«Մարդ հայի յերեսս և Աստուած հայի ի սիրտ»: I. Թագ. Ժգ. 7
«Գիրն սպանանէ, այլ հոգին կեցուցան է»: II. Թ. ա. Գրնթ. գ. 6
Գիրն սպանում է, իսկ հոգին կեցուցանում է:

«Պարտ է ի շաբաթու բարիս գործել»: Մտթ. Ժբ. 12.

ԳԼ. ԽԵ.

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՍԱՄԱՐԱՅԻ ԿԻՆԸ

Երբ Յիսուս հրէաստանից Գալիլիա էր դառնում, պէտք է որ Սամարիայի միջովն անցնէր: Նա եկաւ Սամարիայի Սիւքեար քաղաքը: Այստեղ էր Յակովբի ջրհորը: Յիսուսը դադրել էր, ուստի նստեց այդ ջրհորի վրայ: Մօտաւորապէս ժամը վեցն էր: Ահա այդ միջոցին Սամարիա քաղաքից մի կին եկաւ ջուր հանելու: Յիսուսն ասաց նրան. «Ջուր տուր ինձ, որ խմեմ»: Նրա աշակերտները քաղաք էին գնացել կերակուր գնելու: Սամարացի կինն ասաց Յիսուսին. «Դու որ հրէայ ես, ի՞նչպէս ես ի՞նձանից՝ սամարացի կնոջիցս ջուր ուզում, որովհետեւ հրէաները չեն խառնուում սամարացիների հետ»: Յիսուսը պատասխանեց նրան. «Եթէ դու գիտենայիր Աստուծու պարգևը և թէ ո՞վ է նա, որ քեզ ասում է՝ տուր ինձ խմել, դու նրանից կխնդրէիր և նա կենդանի ջուր կտար քեզ»: Գինն ասաց. «Տէր, դոյլ չունիս, այս ջրհորն էլ խորն է, սրտեղից կտաս կենդանի ջուրը. մի՞թէ դու մեծ ես մեր հայր Յակովբից, որ այս հորը տուաւ մեզ. ինքն այստեղից խմեց, նոյնպէս նրա որդիքը և անասունները»: Յիսուս պատասխանեց. «Ով այս ջրիցը խմում է, ծարաւանում է, իսկ ով իմ տուած ջրիցը կխմէ՝ յաիւտեանս չի ծարաւի: Այն ջուր, որ ես կտամ, ջրի աղբիւր կլինի նրանում, որ յաւիտենական կեանքի մէջ կըղխէ: Գինն ասաց նրան. «Տէր, տուր ինձ այն

ջուրը, որպէսզի միւս անգամ չգամ այստեղ ջուր հանելու»:

Յիսուսն ասաց նրան. «Գնա՛, կանչիր քո մարդուն և եկ այստեղ»: Գինը պատասխանեց և ասաց. «Ես մարդ չունիմ»: Յիսուսն ասաց. «Ճշմարիտ ասացիր, թէ մարդ չունիմ, որովհետեւ դու հինգ մարդ ես ունեցել և նա, որ հիմա ունիս, քոնը չէ»: Գինն ասաց նրան. «Տէր, ես տեսնում եմ, որ դու մարդարէ ես, մեկնիր ինձ այս մութ կէտը—մեր հայրերն այս սարերում երկրպագութիւն արին, իսկ դուք՝ ասում էք, թէ Երուսաղէմում միայն կարելի է երկրպագութիւն տալ»: Յիսուսն ասաց նրան. «Դուք երկրպագութիւն էք անում նրան, որին չէք ճանաչում, իսկ մենք երկրպագում ենք նրան, որին ճանաչում ենք, որովհետեւ փրկութիւնը հրէաներիցն է: Գին, հաւատա՛ ինձ, որ ժամանակ կգայ, երբ ոչ այդ լեռներում կերկպագանէք Հօրը և ոչ էլ Երուսաղէմում. կգայ ժամանակ և այդ ժամանակը հիմա է, որ ճշմարիտ երկրպագողները հոգևով և ճշմարտութիւնով կերկրպագանեն Հօրը: Աստուած հօգի է և նրան երկրպագողները պէտք է հոգևով և ճշմարտութիւնով երկրպագանեն»: Գինն ասաց. «Գիտեմ որ Մեսիան պիտի գայ, որ Քրիստոս է կոչւում և երբ նա կգայ, ամեն բան կպատմէ մեզ»: Յիսուսն ասաց նրան. «Ես եմ այն, որ խօսում եմ քեզ հետ»:

Այս խօսքի վրայ հկան աշակերտները և զարմանում էին, որ կնոջ հետ խօսում էր: Գինը թողեց

իւր կուժը, գնաց քաղաք և մարդկանց ասաց. «Եկէ՛ք տեսէ՛ք մի մարդ, որ ինձ ասաց այն բռլորը, ինչ որ գործել եմ, արդեօք նա չէ Քրիստոսը»: Հատ սամարացիներ զուրս գնացին քաղաքից տեսնելու նրան, որովհետև նրանք հաւատացին կնոջ խօսքին: Այն ժամանակ աշակերտները խնդրեցին Յիսուսին և ասացին, «Ռաբբի, հաց կեր»: Նա պատասխանեց. «Ես այնպիսի կերակուր ունիմ ուտելու, որ դուք չգիտէք»: Աշակերտներն ասում էին միմեանց. «Արդեօք ով սրա համար ուտելու բան բերաւ»: Յիսուսն ասաց. «Իմ կերակուրն այն է, որ իմ ուղարկողի կամքը կատարեմ»: Սամարացիներն եկան և աղաչեցին, որպէսզի մի քանիօր իրանց մօտ մնայ, և մնաց այնտեղ երկու օր: Այնտեղ շատերը հաւատացին նրան և այն կնոջն ասում էին. «Այլևս քո խօսքերով չենք հաւատում, այժմ մենք ինքներս լսեցինք մեր ականջներով այդ բռլորը և գիտենք ճշմարտապէս, որ սա է աշխարհիս փրկիչը՝ Քրիստոսը»:

«Հոգի է Աստուած եւ երկրպագուացն նորա հոգւով եւ ճշմարտութեամբ պարտ է երկրպագանել» Յովհ. Գ. 24.

Աստուած հոգի է և նրան երկրպագողները պէտք է հոգւով և ճշմարտութիւնով երկրպագեն:

«Աստուած սէր է եւ որ զայ ի սէրն՝ բնակեալ է յԱստուած «եւ Աստուած ի նմա բնակէ»: I. Թ. Յովհ. Գ., 16.

Աստուած սէր է և ով մնում է սիրոյ մէջ, Աստուծու մէջ է բնակւում և Աստուած նրա մէջ:

ԳԼ. ԽԶ.

ՄԱՐԻԱՄ ԵՒ ՄԱՐԹԱ

Յիսուսը շրջելով՝ եկաւ Բեթանիա գիւղը: Այնտեղ կենում էր մի կին՝ Մարթա անունով: Սա Յիսուսին իւր տուն ընդունեց: Մարթան մի քոյր ևս ունէր՝ անունը Մարիամ: Սա էլ տիրոջ մօտնստեց և լսում էր նրա խօսքերը: Մարթան, Յիսուսին պատուելու համար, մեծ պատրաստութեան մէջ էր:

Մարթան ասաց Յիսուսին. «Տէր, հոգդ չէ՛, որ քոյրս ինձ մենակ է թողել ծառայելու, ասա՛ նրան, որ ինձ օգնէ»: Յիսուսը պատասխանեց նրան և ասաց. «Մարթա, Մարթա, դու շատ բաներով ես զբաղուած, բայց մի բան է պէտք. Մարիամը բարի մասն ընտրեց, որ ոչ որ չի խլի նրանից»:

Աղօթի՛ր և աշխատի՛ր:

«Բայց աստ սակաւ ինչ պիտոյ է»: Դուկ. Ժ. 24.

Բայց մէկ բան է պէտք:

ԳԼ. ԽԷ.

ՂԱԶԱՐՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Բեթանիայում մի հիւանդ կար՝ անունը Ղազարոս: Նրա քոյրերը՝ Մարիամն ու Մարթան՝ մարդ ուղարկեցին Յիսուսի մօտ ասելու. «Տէր, նա՛ որին դու օրրում էիր, հիւանդ է»: Յիսուս երբ լսեց,

ասաց. «Այդ հիւանդութիւնը մեռնելու համար չէ, այլ Աստուծու փառքի համար, որպէսզի նրա որդին փառաւորուի»: Յիսուսը սիրում էր Մարթային, նրա քրոջը և Ղազարոսին: Երբ լսեց թէ նա հիւանդ է, երկու օր մնաց այնտեղ, ուր որ էր: Նրանից յետոյ ասաց աշակերտներին. «Եկէք դարձեալ գնանք Հրէաստան, մեր բարեկամ Ղազարոսը քնեց, պէտք է գնամ, որ դարթեցնեմ նրան»: Աշակերտներն ասացին. «Տէր, թէ որ քնել է, կառողջանայ»: Այն ժամանակ Յիսուսը պարզ կերպով ասաց. «Ղազարոսը մեռաւ. ես այնտեղ չէի, բայց ուրախ եմ ձեզ համար, որովհետեւ դուք պիտի հաւատար ինձ: Գնանք նրա մօտ»:

Յիսուսը դարձաւ: Արդէն չորս օր էր՝ ինչ գերեզմանի մէջ էին դրել: Հրէաներից շատերն եկել էին Մարիամի և Մարթայի մօտ՝ մխիթարելու համար: Երբ Մարթան լսեց, թէ Յիսուսը գալիս է, գնաց գիմաւորելու, իսկ Մարիամը տանը նստած էր: Մարթան ասաց Յիսուսին. «Տէր, եթէ այստեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնի: Բայց հաւատացած եմ, հիմա էլ ինչ որ Աստուածանից խնդրես, կտայ քեզ»: Յիսուսն ասաց նրան. «Քո եղբայրը յարութիւն կառնէ»: Մարթան ասաց. «Գիտեմ որ յարութիւն կառնէ վերջին յարութեան ժամանակ» Յիսուսը կրկնեց. «Ես իսկ եմ յարութիւնն ու կեանքը, ինձ հաւատացողը եթէ մեռնի էլ դարձեալ կապրի: Ո՛վ կենդանի է և ինձ հաւատում է, յաւիտեան չի մեռնի, հաւատում ես այս բանին»: Մարթան պատասխա-

նեց. «Այո, տէր, ես հաւատեցի եմ, որ դու ես Քրիստոսն՝ Աստուծու որդին, որ պէտք է աշխարհ գայիր»:

Եւ երբ այս ասաց, գնաց և թաքուն կանչեց Մարիամին ասելով. «Վարդապետն եկել է և կանչում է քեզ»: Նա երբ այս խօսքերը լսեց, շուտով վերկացաւ և եկաւ նրա մօտ: Յիսուսը դեռ զիւրը չէր մտել: Այն հրէաները, որոնք տանն էին և նրանց մխիթարում էին, երբ տեսան, որ Մարիամը վերկացաւ և գնաց, իրանք էլ նրա ետևից գնացին, կարծելով թէ գերեզմանն է գնում լաց լինելու: Մարիամը երբ տեսաւ Յիսուսին ոտներն ընկաւ և ասաց. «Տէր, եթէ այստեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնի»: Երբ Յիսուս Մարիամին և նրա հետ եկած հրէաներին տեսաւ լաց լինելիս՝ սաստիկ յուզուեց և ասաց. «Ո՛ր գրիք նրան»: Նրանք պատասխանեցին. «Տէր, եկ և տես»: Յիսուսն արտասուեց: Հրէաներն ասում էին. «Տեսէք ինչպէս էր սիրում նրան»: Ոմանք էլ ասում էին. «Միթէ սա, որ կոյրի աչքերը բաց արաւ, չէր կարող այնպէս անել, որ Ղազարոսը չմեռնէր»:

Յիսուսը գերեզմանի մօտ գնաց և ասաց. «Վեր առէք այդ քարը»: Մեռածի քոյր Մարթան ասաց. «Տէր, արդէն հոտ բռնած կլինի, որովհետեւ չորս օրուան է»: Յիսուսն ասաց. «Զասացի՞ քեզ, եթէ հաւատաս, Աստուծու փառքը կտեսնես»: Քարը վեր առան: Յիսուսն աչքերը բարձրացրեց և ասաց. «Հայր գոհանում եմ քեզներից, որ ինձ լուցիր: Ես գիտէի, որ ինձ

միշտ լսում ես, բայց այս չըջապատող ժողովրդի համար եմ անում, որ ինձ հաւատան, թէ դու ուղարկեցիր ինձ»։ Այս ասաց և բարձր ձայնով աղաղակեց. «Ղադարէ, արի, եկ արտաքս»։ Մեռելը դուրս եկաւ ոտներն ու ձեռները պատանով կապած, իսկ երեսը վարչամակով պատած։ Յիսուսն ասաց. «Արձակեցէ՛ր դրան և թողէ՛ք գնայ»։ Հրէաներից շատերը, որ Մարիամի մօտն էին եկել, տեսան ինչ որ Յիսուսն արաւ և հաւատացին նրան։

«Ես իսկ եմ յարութիւն եւ կեանք, որ հաւատայ յիս, թէպէտ «Եւ մեռանի՛ կեցցէ։ Եւ ամենայն որ կենդանի է եւ հաւատայ յիս, «մի՛ մեռցի ի յաւիտեան»։ Յովհ. Ժա. 25.

«Զի ինձ կեանք Քրիստոս է, իսկ մեռանել՝ չա՛ն։

III.

ԳԼ. ԽԸ.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Թ Չ Ն Ա Մ Ի Ն Ե Ր Ը

Ա. Դպիրներից և փարիսեցիներից ոմանք Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Վարդապետ, ուղղում ենք նշան տեսնել քեզնից»։ Նա էլ պատասխան տուաւ և ասաց. «**Ձար և չնացող ազգը նշան է խնդրում.** նրան ուրիշ նշան չի տրուի՛լ՝ բացի Յովնան մարդարէի նշանից։ Նինուէացիները դատաստանի օրը վեր կկենան այս ազգի հետ և կգատապարտեն նրան, վասնզի նրանք Յովնանու քարոզութիւնովն ապաշ-

խարեցին, բայց այստեղ Յովնանից մեծը կայ»։ Հարաւի թագուհին վեր կկենայ այս ազգի հետ դատաստանի օրը և կդատէ սրան, որովհետեւ նա երկրի ծայրերից եկաւ Սողոմոնի իմաստութիւնը լսելու և ահա Սողոմոնիցն էլ մեծն է այստեղ»։

Բ. Յիսուսի մօտ մի կոյր և համր դիւահար բերին։ Յիսուսը բժշկեց նրան, այնպէս որ նա խօսում և տեսնում էր։ Բոլոր ժողովուրդը զարմացաւ և ասում էր. «Մի՛թէ սա է Դաւթի որդին»։ Բայց փարիսեցիները, որոնք Երուսաղէմիցն էին եկել, ասացին. «Սա զեւերին հալածում է Բեեղզէքուլի՛ զեւերի իշխանի ձեռքով»։ Յիսուսն իմանալով նրանց միտքն՝ առաց. «Ամենայն մի թագաւորութիւն, որ իր մէջ բաժանուած է՝ չի մնայ և ուրեմն, եթէ սատանան ստտանային հանում է, ասել թէ իւր մէջ բաժանուեց, էլ ինչպէս կանող է նրա թագաւորութիւնը գոյութիւն ունենալ։ Եւ եթէ ես Բեեղզէքուլով եմ հանում զեւերին, հապա ձեր որդիքն ինչով են հանում, դրա համար նրանք կլինեն ձեր դատաւորները։ Բայց եթէ ես Աստուծու հոգւովն եմ հանում զեւերին, ուրեմն երկնքի արքայութիւնը ձեզ վրայ հասել է»։

Գ. Երբ Յիսուսը Դաւիթիայումն էր, մի քանի փարիսեցիներ եկան նրա մօտ և ասացին. «Դուքս եկ և գնա՛ այստեղից, որովհետեւ Հերովդէսը կամենում է քեզ սպանել»։ Նա պատասխանեց և ասաց. «Գնացէ՛ք, ասացէ՛ք այն ազուէսին. ահա՛ զեւեր եմ հանում և բժշկութիւններ անում այսօր և վաղը, իսկ երբորդ

օրն իմ մահը մօտեցած կլինի: Սակայն այսօր կամ վաղը և միւս օրը պէտք է գնամ, որովհետև անկարելի է, որ մարգարէն Երուսաղէմիցը դուրս մեռնի»:

Դ. Հրէաներից մի քանիսը փարիսեցիների մօտ գնացին և պատմեցին, թէ ինչպէս Յիսուսը Ղազարոսին յարութիւն տուաւ: Իսկոյն քահանայապետները և փարիսեցիները ժողով արին և ասացին. «Ի՞նչ անենք, այն մարդը շատ նշաններ է անում, եթէ այդպէս թոյլ տանք, ամենը կհաւատան դրան և հռովմայեցիները կգան ու կնուաճեն մեզ էլ, մեր երկրին էլ»: Մինը նրանցից՝ Կայիափա անուռով, որ այն տարուայ քահանայապետն էր, ասաց. «Դուք ոչինչ չգիտէք և հեռուն չէք էլ մտածում, աւելի լաւ է մի մարդ մեռնի ժողովրդի համար, քան թէ բոլոր ազգը կորչի»: Բայց նա այս խօսքերն իրանից չսաց, այլ՝ որովհետև այն տարուայ քահանայապետն էր, մարգարէացաւ. որ Յիսուսը պիտի մեռնէր ազգի համար: Այն օրից սկսած՝ քահանայապետը և փարիսեցիները խորհուրդ արին, որ սպանեն նրան: Ուստի հրաման արձակեցին ամենուրեք, որ ով նրա տեղն իմանայ, իմաց տայ իրանց, որ բռնեն:

Յիսուս իւր աշակերտներով հեռացաւ այնտեղից: Հրէից գառիկը մօտ էր, դրա համար էլ շատերը գալիս էին Երուսաղէմ: Նրանք հարցնում էին միմեանց Յիսուսի մասին և տաճարում իրար հետ խօսում էին այն մասին, թէ տօնի օրն արդեօք Յիսուսը չի գայ Երուսաղէմ:

«Զի լոյս եկն աշխարհ եւ սիրեցին մարդիկ զիսաւր առաւել քան զլոյս, զի էին գործք իւրեանց շարութեան: Զի ամենան որ «զշար գործէ՝ տտեայ զլոյս»: Յովհ. Գ. 19. 20.

Լոյսն աշխարհ եկաւ, բայց մարդիկ իսաւրն աւելի սիրեցին, որովհետև նրանց գործերը չար էին: Չարութիւն գործողը լոյսն ատում է:

«Որ ոչ ընդ իս է, հակառակ իմ է, եւ որ ոչ ժողովէ ընդ իս՝ ցրուէ» Մտթ. ԺԲ. 30.

Ով ինձ հետ չէ, ինձ հակառակ է և ով ինձ հետ չէ ժողովում, ցրում է:

ԳԼ. ԽԹ.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Օ Ծ Ո Ւ Մ Ը Բ Ե Թ Ա Ն Ի Ա Յ Ո Ւ Մ

Յիսուսը վեց օր առաջ եկաւ Բեթանիա, ուր կենում էր յարութիւն առած Ղազարոսը: Այնտեղ նրա համար ընթրիք պատրաստեցին—Մարթան ծառայում էր, Ղազարոսը սեղանակից էր, իսկ Մարիամը մի լիտր նարդոսի իւղ առաւ, նրանով Յիսուսի ոտներն օծեց և մաղերովը սրբեց: Տունը լցուեց իւղի հոտովը: Յիսուսի աշակերտներից մինը՝ Յուդա իսկարիօտացին, որ նրանց գանձապահն էր և գողանում էր, ինչ որ արկղն էին ձգում, ասաց. «Ի՞նչու այդ իւղը երեք հարիւր դինարի չծախուեց և աղբատներին չտրուեց»:

Յիսուսն ասաց. «Թոյլ տուէք, ի՞նչու էք նեղացնում նրան դա մի բարի բան գործեց իմ վերաբերմամբ: Աղքատներն ամեն ժամանակ ձեզ մօտ են, երբ կամենաք, կարող էք նրանց բարութիւն անել, բայց ես միշտ ձեզ մօտ չեմ: Դա ինչ կարող էր,

արաւ—առաջուց մարմինս օծեց՝ ի նշան իմ թաղման: Աշմարիտն եմ ասում ձեզ, ամբողջ աշխարհի մէջ, ուր էլ այս աւետարանը քարոզուի, սրա արածը չի մոռացուի, այլ կ'իշուի սրա յիշատակի համար»:

«Այս փառաց բանդ Աստուած, որ ծաղեցեր ի մեզ զայս գիտութեան»: (Ջարական):

ԳԼ. Ծ.

ՅԻՍՈՒՍԸ ՄՏՆՈՒՄ Է ԵՐՈՒՍԸՂԵՄ

Յիսուսը Բեթանիայից Երուսաղէմ դարձաւ: Երբ Ձիթենեաց լերան մօտեցան, աշակերտներից երկուսին ուղարկեց և ասաց. «Գնացէ՛ք այդ գիւղը, որ ձեր առջին է, այնտեղ կ'գտնէ՛ք մի կապած էջ և մի աւանակ էլ նրա մօտ, արձակեցէ՛ք և բերէ՛ք: Աշակերտները գնացին և այնպէս արին, ինչպէս Յիսուսը հրամայել էլ—բերին էջն ու աւանակը և իրանց հանդերձները վրան ձգեցին: Յիսուսը նստեց նրանցից մինի վրայ: Ժողովրդից շատերն իրանց հանդերձները ճանապարհի վրայ փռեցին, շատերն էլ ծառից ճիւղեր էին կտրում ու ճանապարհի վրայ փռում: Երբ Յիսուսը Ձիթենեաց լերան զառիվայրին մօտեցաւ, բոլոր աշակերտներն սկսեցին փառաբանել Աստուծուն այն ամենի համար, ինչ որ տեսել էին: Ժողովրդից շատերը, որոնք տօնի առթիւ էին եկել, երբ տեսան, որ Յիսուսն Երուսաղէմ է գնում, ար-

մաւենու ճիւղեր վեր առան և դուրս եկան նրա առաջ: Երբ Յիսուսը մօտեցաւ քաղաքին, ասաց. «Երանի՛ դու գոնէ այսօր զգայիր, թէ ո՞րն է քո խաղաղութիւնը, բայց այդ բանը քո աչքերից ծածուկ է, դու չես տեսնում: Կգան օրեր, երբ քո թշնամիները չորս կողմից պատնէ՛շ կ'պատեն, կ'աշարեն քեզ և ամեն կողմից կ'նեղացնեն. քեզ հիմնադրուած կանեն. որդիքդ քո մէջը կ'կոտորեն ու չեն թողնի, որ քո միջումը քարը քարի վրայ կանգնէ, որովհետեւ դու այցելութեանդ ժամանակը չիմացար»: Ժողովուրդը, որ առաջից և ետից գնում էր, աղաղակում և ասում էր. «Ովսանա՛ Դաւթի որդուն, օրհնեալ է Տիրոջ անունով եկող թագաւորը, ովսանա՛ բարձրումը»: Եւ երբ Երուսաղէմ մտաւ, ամբողջ քաղաքը զրդեցեալ և ամենայն որ հարցնում էր. «Ո՞վ է սա»: Ժողովուրդը պախախտանեց. «Մա Յիսուսն է՝ նազաբէթի մարգարէն»:

Յիսուսը մտաւ տաճարը և դուրս արաւ բոլոր առևտուր անողներին. դուրս արաւ նոյնպէս աղանձակառներին և կործանեց հատափաճառների սեղաններն ու ասաց նրանց. «Դրած է, որ իմ տունը աղօթքի տուն պիտի լինի, իսկ դուք նրան աւազակների այր էք դարձրել»: Նրա մօտ տաճարում գալիս էին շատ կաղեր կոյրեր ու բժշկում էր նրանց: Երբ քահանայապետները և դպիրները տեսան այս հրաշքները և տաճարում եղողների աղաղակները, որոնք ասում էին. «Ովսանա՛ Դաւթի որդուն», խիստ բար-

կացան և ասում էին նրան. «Հսո՛ւմ ես, թէ դրանք ինչ են ասում»: Յիսուսն էլ ասաց նրանց. «Այ՛ո, մի-թէ չէք կարդացել, որ մանուկների և կաթնակերների բերանով պիտի հաստատուի օրհնութիւնը»: Յիսուսը թողեց նրանց, գնաց քաղաքից դուրս՝ Բեթանիա և գիշերն այնտեղ մնաց:

«Պատրաստ արարէք զճանապարհս տեառն»: Եւայի խ. 3.
Տիրոջ ճանապարհները պատրաստեցէք:

ԳԼ. ԾԱ.

ՅԻՍՈՒՍԸ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒՄ Է ԹՃՆԱՄԻՆԵՐԻ ՀԵՏ

Ա. Առաւօտեան՝ երբ Յիսուսը քաղաք եկաւ, մտաւ տաճարը: Քահանայապետները և ժողովրդի ծերերը մօտ եկան և երբ նա ուսուցանում էր, ասացին. «Ի՞նչ իշխանութիւնով ես անում այդ բաները և ո՞վ տուաւ քեզ այդ իշխանութիւնը»: Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Ես ձեզ մի բան կհարցնեմ, եթէ ինձ պատասխանէք, ես էլ ձեզ կասեմ, թէ ինչ իշխանութիւնով եմ այս բաներն անում— Յովհաննէսի մկրտութիւնը ո՞րտեղից էր, երկնքից, թէ մարդկանցից»: Նրանք իրանց մէջ մտածում էին. «Եթէ երկրից ասենք, կասէ մեզ, հապա ինչո՞ւ չհաւատացիր նրան, իսկ եթէ ասենք մարդկանցից, ժողովրդիցը վախենում ենք, վասնզի ամենքը Յովհաննէսին մարգարէ են ընդունում»: Սրա համար էլ Յիսուսին պատասխանեցին. «Զգիտենք»: Նա էլ նրանց

ասաց. «Ես էլ ձեզ չեմ ասի, թէ ինչ իշխանութիւնով եմ անում այս բաները»:

Բ. Դրանից յետոյ փարիսեցիները գնացին և խորհուրդ արին, թէ ինչպէս խօսքով որոգայթ դրնեն նրան: Փարիսեցիներն իրանց աշակերտներին հերովդէսեանների հետ միասին Յիսուսի մօտ ուղարկեցին և ասացին. «Վարդապետ, գիտենք, որ դու ճշմարիտ ես ուսուցանում. դու ոչ ոքից չես քաշւում և ոչ երեսպաշտութիւն գիտես: Այժմ ասա՛ մեզ՝ կայսեր հարկ տալ պէտք է, թէ ոչ»: Յիսուսը նրանց շարութիւնն իմանալով՝ ասաց. «Ինչո՞ւ էք փորձում ինձ, կեղծաւորներ, ցոյց տուէք ինձ հարկի դահեկանը»: Նրանք մի դահեկան բերին: Յիսուսը հարցրեց. «Ո՞ւմն է այս պատկերը կամ գիրը»: Նրանք պատասխանեցին. «Կայսեր»: Յիսուսն ասաց. «Ուրեմն կայսրինը՝ կայսրին տուէք, իսկ Աստուծունը՝ Աստուծուն»: Երբ այս բանը լսեցին, խիստ դարմացան, թողին նրան և հեռացան:

Գ. Յիսուսը փարիսեցիներին հետեւալ առական ասաց. «Մի տանուէր այգի տնկեց. նրան ցանկով պատեց. մէջը հնձան փորեց. աշտարակ շինեց. յանձնեց մշակներին, իսկ ինքը գնաց ուրիշ աշխարհ: Երբ ժամանակը մօտեցաւ, ուղարկեց ծառաներին մշակների մօտ՝ պտուղն ստանալու: Մշակները ծառաներին բռնեցին. մէկին տանջեցին. միւսին սպանեցին և երրորդին էլ քարկոծեցին: Դարձեալ ուղարկեց ուրիշ ծառաներ առաջիններից շատ, բայց

նրանց հետ էլ միևնույն ձևով վարուեցան: Վերջապէս իւր որդուն ուղարկեց՝ ասելով թերևս նրանից ամաչեն: Մշակները որդուն տեսնելով՝ իրանք իրանց ասացին. «Սա ժառանգն է, և կէք սպանենք և ժառանգութեանը տիրանանք»: Իսկոյն բռնեցին նրան, այգուց դուրս հանեցին և սպանեցին: Երբ այգու տէրը գայ, ինչ կասէ մշակներին»:

Նրանք պատասխանեցին. «2ար մշակներին կը հեռացնէ և այգին ուրիշ մշակների կյանձնէ, որոնք իւր ժամանակին պտուղ կտան»: Յիսուսը պատասխանեց. «Այսպէս էլ Աստծու արքայութիւնը ձեզնից կառնուի և կտրուի հեթանոսներին, որոնք պտուղներ կտան»: Փարիսեցիները նկատեցին, որ իրանց վրայ է խօսում: Այնուհետև յարմար ժամանակ էին որոնում, որ բռնեն Յիսուսին, բայց վախենում էին ժողովրդից, որովհետև նրան մարգարէի տեղ էր ընդունում:

Դ. Յիսուսը խօսեց ժողովրդի և իւր աշակերտների հետ ու ասաց. «Մովսէսի ակնարկով վրայ դալիրները և փարիսեցիները նստեցին: Ինչ էլ որ ասեն ձեզ, պահեցէք և արէք, բայց նրանց գործերի նման մի անէք, որովհետև ասում են և չեն կատարում: Ծանր և դժուարակիր բեռներ են կապում և դնում մարդկանց ուսերին, բայց իրանք մատուցում անգամ չեն ուզում շարժել: Նրանց բոլոր գործերը մարդկանց երևալու համար է—լայնացնում են իրանց զրապանակները և մեծացնում հանդերձի քղանց-

ները: Սիրում են ընթրիքներումն առաջին տեղն ունենալ. ժողովարաններում առաջին կարգի աթոռներն են ընտրում, որ փողոցներումն իրանց ուղտենն և մարդկանցից ռաբբի, ռաբբի կոչուեն: Բայց դուք այդպէս չպիտի լինիք: Ձեզնից մեծը թող ձեր ծառան լինի, ով իւր անձը կբարձրացնէ, կխոնարհուի և ով կխոնարհեցնէ՝ կբարձրանայ:

«Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, երկնքի արքայութեան դռները փակում էք մարդոց առաջ. ինքներդ չէք մտնում, իսկ մտնողներին էլ արգելում էք: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, ուտում էք որբեայրիների տները և պատճառաւորով երկար աղօթք էք անում, դրա համար էլ աւելի դատապարտութիւն կստանաք: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, տասանորդում էք անանուխ, սամիթ և չաման, բայց մոռանում էք օրէնքի ծանր-ծանր կողմերը՝ դատաստանը, ողորմածութիւնը և հաւատքը—այս պէտք է անել և այն չմոռանալ: Կոյր առաջնորդներ, մեղիները քամում էք, բայց ուղտերը կուլ էք տալիս: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, բաժակի և սկաւառակի արտաքին կողմը մարրում էք, բայց ներքուստ լի էք յափշտակութեամբ և անիրաւութեամբ: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, նման էք ծեփած գերեզմանների, որոնք արտաքուստ գեղեցիկ են երևում, բայց ներքուստ լի են մեռելների ոսկորներով

և ամեն տեսակ պղծութիւնով: Այսպէս էլ դուք, թէև արտաքուստ արդար էք երևում, բայց ներքուստ լի էք կեղծաւորութիւնով և անօրէնութիւնով: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, դուք մարգարէների շիրիմները շինում էք և արդարների գերեզմանները զարդարում էք և ասում, եթէ մեր հայրերի ժամանակներում ապրէինք, մասնակից չէինք լինի մարգարէների սպանման: Ուրեմն դուք ձեր մասին վկայում էք, թէ մարգարէների սպանողների որդիքն էք: Դուք՝ օձեր, իժերի զաւակներ, ինչպէս կարող էք փախչել գեհենի դատաստանիցը»:

«Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, դու որ մարգարէներին կոտորում էիր և քեզ մօտ ուղարկուածներին քարկոծ անում, քանի՜ անգամ կամեցայ քո երեխաներին ժողովել այնպէս, ինչպէս հաւը ժողովում է իւր ձագերին թիւերի տակ, բայց չկամեցար: Ահա ձեր տունը աւերակ կ'լծուինուի ձեզ:

«Ներքուք այսուհետեւ խորագէտք իբրեւ զօձս և միամիտք իբրեւ զաղանիս»: Մտթ. ժ. 16.

Եղէք խորագէտ օձերի նման և միամիտ՝ ինչպէս աղանիքը:

«Եթէ ոչ առաւելուցու արդարութիւն ձեր աւելիքան զգալրացն «եւ փարիսեցւոց՝ ոչ մտանիցէք յարքայութիւն երկնից»: Մտթ. ե. 20.

Եթէ ձեր արդարութիւնը դպիրների ու փարիսեցիների արդարութիւնիցն աւելի չլինի, երկնքի արքայութիւնը չէք մտնի:

ԳԼ. ԾԲ.

Յ Ո Ւ Դ Ա Յ Ի Մ Ա Տ Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

Յիսուս Քրիստոսը ցերեկը սովորեցնում էր տաճարում, իսկ գիշերները բարձրացնում էր Զիթենեաց լեռը: Բոլոր ժողովուրդը առաւօտանց վաղ գնում էր տաճարը նրան լսելու համար:

Սրանից յետոյ քահանայապետները, դպիրները և ժողովրդի ծերերը ժողովուեցան այն քահանայապետի սրահը, որի անունը Վայիափա էր և խորհուրդ արին, թէ ինչպէս Յիսուսին նենգութեամբ բռնեն և սպանեն. բայց ասում էին՝ ոչ այս տօնի ժամանակ, որպէսզի ժողովրդի մէջ խռովութիւն չընկնի:

Ցասներկուսից մինը՝ Յուդա իսկարիովտացին, գնաց քահանայապետների մօտ և ասաց. «Ի՞նչ կտար ինձ, որ Յիսուսին ձեզ մատենեմ»: Նրանք շատ ուրախացան և երեսուն արծաթ խոստացան: Այնուհետև յարմար ժամանակ էր որոնում Յուդան, որ մատենէ:

«Զի արմատ ամենայն չարեաց արծաթսիրութիւն է»:

«Բայց ոչ իմ կամք, այլ քոյդ լիցին»: Դուկ. իբ. 42.

ԳԼ. ԾԳ.

Ո Տ Ն Ա Լ Ո Ւ Ա Յ Ե Ի Խ Ո Ր Հ Ր Դ Ա Ի Ո Ր Ը Ն Թ Ր Ի Ք

Ա. Բաղարջակերաց տօնի առաջին օրն աշակերտ-

ները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին նրան. «Ո՞րտեղ ես կամենում, որ քեզ համար դատիկը պատրաստենք»: Յիսուսն տասց. «Գնացէ՛ք քաղաք՝ այս ինչի մօտ և ասացէ՛ք նրան, վարդապետն ասում է—իմ ժամանակը մօտեցել է, քեզ մօտ պիտի ուտեմ դատիկն աշակերտներին հետ»: Նրանք էլ այնպէս արին, ինչպէս որ Յիսուսը հրամայեց և պատրաստեցին դատիկը: Երեկոյեան սեղանն նստեց տասն և երկու աշակերտների հետ և ասաց. «Յանկանալով ցանկացայ այս դատիկը ձեզ հետ ուտել՝ իմ չարչարուելուց առաջ»:

Յիսուսը ընթրիքից վեր կացաւ, հանեց հանդերձները և մի դենջակ առաւ ու մէջքին կապեց: Յետոյ ջուր ածեց կոնքի մէջ, սկսեց նրանց ոտները լուանալ և մէջքին կապած դենջակովը սրբել: Կարգը Սիմօն Պետրոսին հասաւ. նա թոյլ չտուաւ և ասաց. «Տէր, դո՞ւ պէտք է իմ ոտները լուանաս»: Յիսուսը պատասխանեց. «Ինչ որ ես անում եմ, դու այժմ չգիտես, բայց յետոյ կիմանաս»: Պետրոսն ասաց. «Երբէք չեմ թոյլ տայ, որ դու իմ ոտները լուանաս»: Յիսուսը պատասխանեց. «Եթէ քո ոտները չը լուանամ, ինձ հետ բաժին չես ունենայ»: Այն ժամանակ Սիմօն Պետրոսն ասաց. «Տէր, ոչ թէ իմ ոտները միայն, այլ ձեռներս և գլուխս էլ լուան»: Եւ երբ նրանց ոտները լուաց, առաւ իւր հանդերձները, նորից սեղանն նստեց և ասաց. «Դիտէ՛ք թէ ես ինչ արի ձեզ: Դուք ինձ կանչում էք վարդապետ և տէր և լաւ էք անում, որովհետեւ այդպէս էլ եմ:

Եթէ ես՝ Տէրս և վարդապետս ձեր ոտները լուացի, դուք էլ պէտք է իրարու ոտները լուար: Ես ձեզ օրինակ տուի. ինչպէս ես ձեզ արի, նոյնն էլ դուք արէ՛ք միմեանց: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ծառան իւր տիրոջից մեծ չէ և ոչ էլ ուղարկուածը՝ ուղարկողից: Եթէ այս գիտէք, երանելի էք, բայց աւելի երանելի կլինիք, եթէ որ այս կատարէք»:

Բ. Յիսուսն այս ասելով՝ հոգևով տրտմեցաւ և առաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, ձեզնից մէկը մատնելու է ինձ»: Աշակերտներն էլ տարակուսած իրար երեսի էին նայում, թէ ում համար է ասում, ուստի ամեն մինը տեղից վեր կենալով ասում էր. «Տէր, մի՞թէ ես եմ»: Յիսուսը պատասխանեց. «Մարդու Որդին կգնայ, ինչպէս որ գրուած է, բայց վա՛յ այն մարդուն, որի ձեռով նա պիտի մատնուի. աւելի լաւ էր, եթէ այն մարդը ծնուած չլինէր»: Այն ժամանակ Յուդան էլ ասաց. «Մի՞թէ ես եմ, վարդապետ»: Տիսուսն ասաց. «Դու ասացիր»: Յուդան իսկոյն դուրս գնաց: Արդէն երեկոյ էր:

Երբ Յուդան դուրս գնաց՝ Յիսուսն ասաց. «Տալաւին փոքր ժամանակ էլ ձեզ հետ եմ. այժմ ձեզ եմ ասում. նոր պատուիրան եմ տալիս ձեզ, որ իրար այնպէս սիրէք, ինչպէս ես ձեզ սիրեցի: Սրանով ձեզ ամենքը կճանաչեն, որ իմ աշակերտներն էք»:

Գ. Ընթրիքից յետոյ Յիսուսը վեր առաւ հաց և օրհնելով՝ կտրեց, աշակերտներին տուաւ ու ասաց. «Առէ՛ք, կերէ՛ք, այս է իմ մարմինը, այսպէս արէ՛ք

իմ յիշատակի համար»։ Յետոյ բաժակն առաւ. գոհացաւ. տուաւ նրանց և ասաց. «Խմեցէք զրանից ամենեւոր, այս բաժակը նոր ուխտն է՝ իմ արիւնովը, որ թափուում է ձեզ և շատերի մեղաց թողութեան համար։ Ամեն անգամ՝ երբ խմէք այս բաժակից, յիշեցէք ինձ»։

«Որդի մարդոյ ոչ եկն պաշտօն առնուլ, այլ պաշտել, և տալ «պանծն իւր փրկանս փոխանակ բազմաց»։ Մտթ. ի. 28»։

Մարդու Որդին չեկաւ որ իւրան ծառայեն, այլ՝ որ ինքը ծառայէ և շատերի փոխանակ իւր անձը փրկանք տայ։

ԳԼ. ԾԴ.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ը Գ Ե Թ Ս Ե Մ Ա Ն Ո Ւ Մ

Ա. Օրհնելուց յետոյ՝ Յիսուս իւր աշակերտներին հետ միասին անցաւ Գետրոնի վտակը և բարձրացաւ Ձիթենեաց լեռը։ Այստեղ Յիսուսն ասաց իւր աշակերտներին. «Գուք ամենեւոր այս գիշեր կգայթակղուէք ինձնից, որովհետեւ գրած է—հովուին որ զարկեն, ոչխարները կցրուեն»։ Բայց Պետրոսը պատասխանեց և ասաց նրան. «Եթէ ամենքն էլ գայթակղուեն քեզնից, ես չեմ գայթակղուի»։ Յիսուսն ասաց. «Ճճմարիտն եմ ասում քեզ, այս գիշեր՝ գեռ հաւը չխօսած, երեք անգամ կուրանաս ինձ»։ Պետրոսն ասաց. «Եթէ քեզ հետ մեռնելու էլ լինիմ, դարձեալ չեմ ուրանայ»։ Այսպէս էլ միւս աշակերտներն էին ասում։

Բ. Յիսուսն իւր աշակերտներին հետ եկաւ մի պարտէզ, որի անունն էր Գեթսեմանի և ասաց նրանց. «Այստեղ նստեցէք մինչև ես գնամ և աղօթք անեմ», հետն առաւ Պետրոսին, Ջեքեթիայի երկու որդւոցը և սկսեց տրտմել ու վշտանալ։ Յիսուսն ասաց նրանց. «Մեռնելու չափ տրտում է ոգիս. մնացէք այստեղ և ինձ հետ արթուն կացէք»։ Եւ մի փոքր էլ առաջ գնալով՝ երեսի վրայ ընկաւ, աղօթք էր անում և առում. «Հայր, եթէ կարելի է, թող այս բաժակն ինձնից անցնի, բայց ոչ թէ ինչպէս ես եմ կամենում, այլ՝ ինչպէս դու»։ Յիսուսը դարձաւ աշակերտների մօտ, տեսաւ նրանք քնած են, ասաց Պետրոսին. «Այդպէս՝ մէկ ժամ էլ չկարողացաք ինձ հետ արթուն կենալ. արթուն կացէք և աղօթք արէք, որ փորձութեան մէջ չընկնէք. ոգիս յօժար է, բայց մարմինս տկար»։ Երկրորդ անգամ յիսուսը գնաց աղօթք արաւ և ասաւ. «Հայր, եթէ կարելի է, թող այս բաժակն ինձնից, անցնի, բայց ոչ թէ ինչպէս ես եմ կամենում, այլ ինչպէս դու»։ Դարձաւ ու կրկին քնած գտաւ աշակերտներին։ Թողեց նրանց, դարձեալ գնաց. երրորդ անգամ աղօթեց և միևնոյն խօսքերն ասաց։ Յիսուսը տագնապի մէջ էր և եռանդով աղօթում էր։ Այն ժամանակ Աստուծու հրեշտակը երկնքից երևաց և զօրացնում էր նրան, որպէսզի միշտ այդպէս խօսէ։ Աղօթքից վեր կացաւ, եկաւ աշակերտների մօտ և ասաց. «Ինչո՞ւ էք քնում, հասաւ ժամը, մարդու

Որդին կմատնուի մեղաւորների ձեռք: Վեր կացէք գնանք, ահա մօտենում է մատնիչը»:

Գ. Եւ երբ նա դեռ խօսում էր, Յուդան քահանայապետի և փարիսեցիների ծառաների հետ միասին՝ մեծ ամբոխով ներս եկան՝ սրերով, ջահերով և լապտերներով: Մատնիչը նրանց նշան էր տուել և ասել. «Որին ես համբուրեմ, նրան բռնեցէք»: Յուդան մօտեցաւ Յիսուսին և ասաց. «Քարե, վարդապետ» և համբուրեց: Յիսուսը պատասխանեց և ասաց. «Յուդա, համբուրելով ես մատնում մարդու Որդուն»: Յիսուսը դուրս եկաւ և ասաց նրանց. «Ո՛ւմն էք ուզում»: Նրանք պատասխանեցին. «Յիսուս Նազովրեցուն»: Յիսուսն ասաց. «Ես եմ»: Երբ Յիսուսը նրանց առաց թէ ես եմ, ետ-ետ գնացին և գետնի վրայ ընկան: Յիսուս երկրորդ անգամ հարցրեց նրանց. «Ո՛ւմն էք ուզում»: Նրանք պատասխանեցին. «Յիսուս Նազովրեցուն»: Յիսուսը պատասխանեց. «Զեղ ասացի թէ ես եմ, եթէ դուք ինձ էք ուզում, թողէք դրանց, որ գնան»: Այն ժամանակ մօտեցան Յիսուսին և բռնեցին: Բայց Սիմօն Պետրոսը քաշեց իւր սուրը. զարկեց քահանայապետի ծառային և նրա աջ ականջը կտրեց: Յիսուսն ասաց Պետրոսին. «Սուրդ պատենի մէջ դիր. ո՞վ սուր կվերցնի, սրով կկորչի. մի՞թէ չպէտք է խմել այն բաժակը, որ հայրս է տուել»: Յիսուսը մօտեցաւ նրա ականջին և բժշկեց: Յետոյ դարձաւ և իւր վրայ եկող ամբոխին ասաց. «Ինչպէս մի աւա-

ղակի վրայ դուրս եկար սրերով և բրերով: Ես ամեն օր ձեզ հետ էի տաճարումը և վովորցնում էի, այնտեղ ինձ ձեռ չտուիր և չբռնեցիր, բայց սա ձեր ժամն է և խաւարի իշխանութիւնը»: Նրանք բռնեցին Յիսուսին և կապեցին, Բոլոր աշակերտները թողին և փախան:

«Արթնն կացէք եւ աղօթաւ արարէք զի մի անկանիցիք ի վտր-
«ձութիւն: Հոգիս յօժար է, բայց մարմինս տկար»: Մտթ. իղ. 41.

«Հայր իմ եթէ հնար է՝ անցցէ բաժակս այս յինէն, բայց ոչ
«որպէս ես կամիմ, այլ որպէս դու»: Մտթ. իղ. 39.

Հայր, եթէ հնարէ, թող այս բաժակն ինձնից անցնի, բայց
ոչ թէ ինչպէս ես եմ կամենում, այլ ինչպէս դու:

ԳԼ. ԾԵ.

ՅԻՍՈՒՍԸ ՔԱՆԱԵԱՅԱՊԵՏՆԵՐԻ ԱՌԱՋ

Երբ Յիսուսին բռնեցին և կապեցին, առաջին ամգամ տարան Աննայի մօտ, որ Կայիափայի աներն էր: Քահանայապետը հարցուփորձ արաւ Յիսուսին նրա աշակերտների և վարդապետութեան մասին: Յիսուսը պատասխանեց և ասաց. «Ես յայտնի կերպով քարոզել եմ աշխարհին, ես միշտ սովորեցրել եմ ժողովարանումը և տաճարումը, ծածուկ ոչինչ չեմ խօսել: Ի՞նչու ես ինձ հարցնում, լսողներին հարցրու, թէ ի՞նչ եմ քարոզել նրանց»: Այսպէս խօսելիս սղա-սաւորներէից մինը, որ այնտեղ կանգնած էր, Յիսուսին ապտակ տուաւ և ասաց. «Այդպէս ես պատասխանում

քահանայապետին»։ Յիսուսն ասաց. «Եթէ չար բան խօսեցի, ցոյց տուր, իսկ եթէ բարի, ինչո՞ւ ես խփում»։

Աննան Յիսուսին կապած ուղարկեց Կայափա քահանայապետի մօտ, ուր դպիրները և ծերերն էին ժողոված։ Պետրոսը գնում էր նրա ետևից հեռուանց մինչև քահանայապետի սրահը. ներս մտաւ. նստեց ծառաների մօտ, որպէսզի տեսնէ թէ ինչ է պատահում։ Քահանայապետները, ծերերը և բոլոր առեանը Յիսուսի դէմ սուտ վկայութիւններ էին որոնում, որ մահու դատապարտեն, բայց ոչինչ չկարողացան զըտնել։ Թէպէտ այստեղ շատ սուտ վկաներ էին եկել, բայց ոչինչ չկարողացան ապացուցանել։ Վերջապէս երկու սուտ վկաներ առաջ եկան և ապացուցանում էին, որպէս թէ Յիսուսն ասել է, թէ ես կարող եմ Աստուծու տաճարը քանդել և երեք օրում կրկին շինել։ Քահանայապետը վեր կացաւ և ասաց նրան. «Ոչինչ չե՞ս պատասխանում, ինչ որ սրանք քո դէմ վկայում են»։ Յիսուսը լուռ էր։ Քահանայապետն ասաց. «Երգում եմ տալիս քեզ կենդանի Աստուծու անունով, ասա, դո՞ւ ես Քրիստոսը՝ Աստուծու որդին։ Յիսուսն էլ ասաց. «Դու ասացիր, սակայն ասում եմ ձեզ, որ հիմկուանից կտեսնէք մարդու Որդուն զօրութեան աջ կողմը նստած՝ երկնքի ամպերի վրայ գնալիս»։ Այն ժամանակ քահանայապետը պատառեց իւր հանդերձները և ասաց. «Սա Աստուծուն հայհոյում է, էլ ինչ հարկաւոր են մեզ վկաներ. դուք ինքներդ լսեցիք դրա հայհոյանքը. ինչ էք

կարծում»։ Նրանք պատասխանեցին և ասացին. «Դա մահու արժանի է»։ Այն ժամանակ թքեցին նրա երեսին և բռնեցքով ծեծեցին, ոմանք էլ ապտակ տուին ասելով. «Մարդարէացիր, Քրիստոս, ո՞վ է քեզ զարկողը»։

«Տէր, առ ո՞վ երթիցուք, բանս կենաց յաւիտենականաց ունիւ։ «Եւ մեք հաւատացաք և ծանեաք, եթէ դու ես Քրիստոս որդի Աստուծոյ»։ Յովհ. է. 69. 70.

Տէր, ո՞ւմ մօտ գնանք. յաւիտենական կենաց խօսքեր ունիս դու։ Մենք հաւատացինք և ճանաչեցինք, որ դու ես Քրիստոսը՝ կենդանի Աստուծու Որդին։

ԳԼ. ԾԶ.

ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՅՈՒԴԱՅԻ ՎԱՒԱՃԱՆԸ

Ա. Պետրոսը նստած էր դուրսը՝ սրահում։ Մի աղախին մօտ եկաւ և ասաց նրան. «Դու էլ գալիլիացի Յիսուսի հետն էիր»։ Նա բոլորի առաջ ուրացաւ և ասաց. «Ես նրան չեմ ճանաչում»։ Սրանից յետոյ մի ուրիշ կին տեսաւ նրան և ասաց այնտեղ եղողներին. «Սա էլ Նազովրեցի Յիսուսի հետն էր»։ Պետրոսը դարձեալ ուրացաւ և երգուեց, որ այն մարդուն չէ ճանաչում։ Փոքր ժամանակից յետոյ այնտեղ կանգնողներն ասացին Պետրոսին. «Ճշմարիտ է, դու էլ նրանցից ես, քո խօսքիցն էլ երևում է այդ»։ Այն ժամանակ Պետրոսն սկսեց անիծել և երգուել, թէ այդպիսի մարդուն չէ ճանաչում։ Այս միջոցին հաւն իսկոյն խօսեց և Տէրը դարձաւ, մտիկ

տուաւ Պետրոսին: Պետրոսը յիշեց Տիրոջ խօսքը, որ ասել էր. «Մինչև հաւի խօսելը երեք անգամ կ'ուրանաս ինձ»: Պետրոսը դուրս գնաց և դառնապէս լաց եղաւ:

Բ. Մատնիչ Յուդան, երբ տեսաւ որ Յիսուսին դատաւարտեցին, զղջաց, երեսուն արծաթը յետ դարձրեց քահանայապետներին և ծերերին ու ասաց. «Ես մեղք գործեցի՝ անմեղ արիւն մատնելով»: Նրանք պատասխանեցին. «Մեզ ինչ, դու գիտես»: Յուդան արծաթը ձգեց տաճարի մէջ, հեռացաւ, գնաց և խեղդուեց: Քահանայապետներն առան արծաթը և ասացին. «Արժան չէ այս փողը գանձանակի մէջ ձգել, որովհետև արիւնի գին է»: Խորհուրդ արին և դրանով բրուտի ազարակը գնեցին՝ օտարականներին թաղելու համար:

«Ամենայն, որ խոստովանեցի յիս առաջի մարդկան, խոստովանեցիք եւ ես զնմանէ առաջի չօր իմոյ, որ յերկինս է: Եւ որ ուրացի դիս առաջի մարդկան, ուրացայց եւ ես զնա առաջի չօր իմոյ որ յերկինս է»: Մաթ. Ժ. 32. 33.

Ո՛վ որ ինձ մարդկանց առաջ կ'խոստովանէ, ես էլ նրան կ'խոստովանեմ իմ երկնաւոր չօր առաջ: Իսկ ով ինձ կ'ուրանայ մարդկանց առաջ, ես էլ նրան կ'ուրանամ իմ երկնաւոր չօր առաջ:

«Զի որ ըստ Աստուծոյն տրտմութիւն է, ապաշխարութիւն 'ի փրկութիւն առանց զղջանալոյ, գործէ. իսկ աշխարհի տրտմութիւն մահ գործէ»: Ս. Թ. ա. Կորն. է. 10.

Որովհետև աստուածային տրտմութիւնն ապաշխարութիւն է գործում փրկութեան համար՝ առանց զղջանալու, իսկ աշխարհի տրտմութիւնը մահ է գործում:

ԳԼ. ԾԷ.

ՅԻՍՈՒՍԸ ՊԻՂԱՏՈՍԻ ԱՌԱՋ

Լուսաբացին բոլոր քահանայապետները և ժողովրդի ծերերը Յիսուսի դէմ խորհուրդ արին, որ սպանեն: Կապեցին նրան և տարան, յանձնեցին Պոնտացի Պիղատոսին, որ երկրի կուսակալն էր: Առաւօտ էր: Իրանք չմտան պալատը, որովհետև զատկի տօնը մօտ էր, կալծուէին և զատկական դառը չէին կարող ուտել: Պիղատոսն ինքը դուրս եկաւ նրանց մօտ և ասաց. «Ի՞նչ գանգատ ունիք այդ մարդու դէմ»: Նրանք պատասխանեցին. «Եթէ սա չարագործ չլինէր, քեզ մօտ չէինք բերի»: Պիղատոսն ասաց. «Ուրեմն դուք վեր առէք և ձեր օրէնքի համաձայն դատեցէք»: Հրէաներն ասացին. «Օրէնքը մեզ իրաւունք չէ տալիս մահու վճիռ տալ. սա մոլորեցնում է ժողովրդին. արգելում է կայսեր հարկ տալ և իրան թագաւոր է անուանում»: Յիսուսը ոչինչ չպատասխանեց քահանայապետների և ժողովրդի ծերերի մեղադրանքներին: Այն ժամանակ Պիղատոսը հարցրեց. «Զե՞ս լսում թէ որքան բաներ են վկայում քեզ հակառակ»: Յիսուսը ոչինչ չպատասխանեց: Կուսակալը խիստ զարմացաւ այս բանի վրայ: Պիղատոսը ներս մտաւ պալատը. Յիսուսին իւր մօտ կանչեց և ասաց. «Դու ես հրէաների թագաւորը»: Յիսուսը պատասխանեց. «Իմ թագաւորու-

Թիւնն այս աշխարհից չէ. եթէ իմ թագաւորութիւնն այս աշխարհից լինէր, իմ ծառաները կ'ապտերագմէին, որ ես հրէաների ձեռը չմատնուէի. իմ թագաւորութիւնն այս աշխարհից չէ»: Պիղատոսն ասաց. «Ուրեմն դու թագաւոր ես»: Յիսուսը պատասխանեց. «Դու ես ասում, որ ես թագաւոր եմ. ես դրա համար էլ ծնուել և աշխարհ եմ եկել, որ վկայեմ այն ճշմարտութիւնը, որ ես լսել և տեսել եմ Աստուծու մօտ, ով իւր սրտումը այդ ճշմարտութիւնը զգում է, նա իմ ձայնին կ'լսէ»: Այս լսելով՝ Պիղատոսը դարձեալ դուրս գնաց հրէաների մօտ և ասաց. «Ես ոչ մի յանցանք չեմ գտնում նրա մէջ»:

Ժողովուրդն սկսեց ևս աւելի զրպարտել՝ ասելով. «Սա ժողովրդին աղմկում է ամբողջ հրէաստանի մէջ՝ Գալիլիայից սկսած մինչև այստեղ»: Պիղատոսը, երբ Գալիլիայի անունը լսեց, հարցրեց, թէ արդեօք նա Գալիլիայիցն է և երբ իմացաւ որ Հերովդէսի իշխանութիւնիցն է, ուղարկեց նրա մօտ, որ այդ օրերում Նրոսաղէմ էր եկել: Հերովդէսը Յիսուսին տեսնելուն պէս, խիստ ուրախացաւ, որովհետև վաղուց ցանկանում էր նրան տեսնել, շատ բաներ էր լսել նրա մասին. յոյս ունէր, որ մի նշան կ'տեսնէ նրանից: Հերովդէսը շատ բաներ հարցրեց Յիսուսին, բայց ոչ մի պատասխան չստացաւ: Քահանայապետները և դպիրները կանգնած էին և սաստիկ չարախօսում էին նրանից: Հերովդէսն էլ իւր զինուորների հետ անարգեց նրան, ծաղր անելով, սպիտակ

հանդերձ հագցրեց և յետ ուղարկեց Պիղատոսի մօտ: Այդ օրից սկսած Հերովդէսն ու Պիղատոսը բարեկամ դարձան իրար հետ, որովհետև առաջ միմեանց թրշնամի էին:

Պիղատոսն ասաց քահանայապետներին և ժողովրդին. «Դուք այս մարդուն ինձ մօտ բերիք և իբրև ժողովրդեան մոլորեցուցիչ ներկայացրիք. ահա ձեր առաջ դատեցի և ոչ մի յանցանք չգտայ նրա մէջ՝ ինչի մասին որ դուք չարախօսում էք նրանից: Հերովդէսը ևս ոչինչ յանցանք չէ գտել նրանում, որ մահու արժանի լինէր, ուստի ես կ'սրատեմ նրան և կ'արձակեմ»:

Տօնի օրերն էին: Կուսակալը համաձայն սովորութեան, բանտարկեալներից մինին պէտք է ազատութիւն տար, որին ժողովուրդը կցանկար: Այն ժամանակ մի նշանաւոր բանտարկեալ ունէին՝ անունը Բարաբբա, որ խռովարարի մէկն էր և մարդասպանութեան համար բանտ էր դրուած: Պիղատոսը ժողովրդին հարցրեց. «Ո՞ւմն էք կամենում, որ արձակեմ, Բարաբբային, թէ Յիսուսին»: Պիղատոսը զիտէր, որ հրէաները նախանձու մատնեցին նրան: Բայց քահանայապետները և ժողովրդի ծերերն ազադակում էին և ասում. «Բարաբբային արձակիր»: Պիղատոսը հարցրեց. «Իսկ ի՞նչ անեմ Յիսուսին, որին հրէից թագաւոր էք ասում»: Ամենքը միաբերան ազադակեցին և ասացին. «Խաչիր, խաչիր նրան»: Կուսակալը նորից հարցրեց. «Բայց ի՞նչ չար բան է

գործել նա»: Նրանք ևս աւելի բարձր ձայնով աղա-
ղակում էին և ասում. «Խաչիր, խաչիր նրան»: Երբ
Պիղատոսը դատաւորական աթոռի վրայ նստեց, կինը
մարդ ուղարկեց ասելու. «Այդ արդար մարդու հետ
բան չունիս, երազումս շատ բան տեսայ նրա մասին»:

Սրանից յետոյ Պիղատոսն առաւ Յիսուսին և
ծեծեց: Զինուորները փշերից պսակ չինեցին. գլխին
դրին. ծիրանի հանդերձ հագցրին. աջ ձեռքին մի
եղեգը տուին. ծունկ էին չորում առաջին. ծաղրում
էին և ասում. «Ողջ կաց, հրէից թագաւոր»: Նրանք
վեր առան եղեգը, խփում էին գլխին և երեսին
ապտակներ տալիս: Պիղատոսը դուրս բերաւ Յիսու-
սին: Նա փշեայ պսակ ունէր գլխին և ծիրանի հա-
գած: Պիղատոսն ասաց ժողովրդին. «Ահա այդ
ցձեզ»: Երբ քահանայապետը և ժողովուրդը տեսան
նրան, աղաղակեցին. «Խաչիր, խաչիր նրան»: Պի-
ղատոսն ասաց. «Ես դրա մէջ յանցանք չեմ գտնում,
տարէք և ինքներդ խաչեցէք»: Հրէաները պատաս-
խանեցին նրան. «Մենք օրէնք ունինք և նա դրա
համաձայն պէտք է մեռնի, որովհետեւ իրան Աստու-
ծու որդի է անուանում»: Երբ Պիղատոսն այս խօս-
քերը լսեց, վախեցաւ և նորից ներս մտաւ Յիսու-
սի հետ պալատն ու ասաց նրան. «Դու ի՞նչ տեղից
ես»: Յիսուսը չպատասխանեց: Պիղատոսն ասաց.
«Ինձ հետ չե՞ս խօսում, միթէ չգիտես, որ ես իշ-
խանութիւն ունիմ քեզ խաչելու և արձակելու»: Յի-
սուսը պատասխանեց. «Դու ոչինչ իշխանութիւն չէիր

սեննայ ինձ վրայ, եթէ վերեւիցը տրուած չլինէր
քեզ, դրա համար էլ՝ նա որ ինձ քեզ մատնեց, նրա
յանցանքն աւելի մեծ է»: Սրանից յետոյ Պիղատոսն
աշխատում էր մի ձևով արձակել Յիսուսին: Բայց
հրէաներն աղաղակում էին և ասում. «Եթէ նրան
արձակես, կայսեր բարեկամ չես. ամենայն ոք, որ
իրան թագաւոր է անուանում, կայսեր հակառակ է»: Պիղատոսը,
երբ այս խօսքերը լսեց, Յիսուսին դուրս
բերաւ, բեմի վրայ նստեց և ասաց ժողովրդին.
«Ահա ձեր թագաւորը»: Նրանք աղաղակեցին և ասա-
ցին. «Վեր առ դրան և խաչիր»: Պիղատոսը հարց-
րեց. «Ձեր թագաւորին խաչեմ»: Նրանք պատաս-
խանեցին. «Մենք ուրիշ թագաւոր չունինք բացի
կայսրից»: Պիղատոսն էլ տեսաւ, որ ոչինչ օգուտ չի
լինում, այլ աւելի խռովութիւն է ծագում, ջուր
առաւ. ձեռները լուաց ժողովրդի առաջ և ասաց.
«Ես այդ արդարի արիւնիցն անմեղ եմ, դուք գի-
տէք»: Բոլոր ժողովուրդն աղաղակեց. «Թող դրա
արիւնը մեր և մեր որդւոց գլխին լինի»: Այն ժա-
մանակ Բարաբբային արձակեց, իսկ Յիսուսին ծե-
ծելուց յետոյ՝ յանձնեց նրանց, որ խաչուի:

«Ահա այդ ցձեզ»: Յովհ. ԺԹ. 5.

Ահա այն մարդը:

«Ահաւասիկ դառն Աստուծոյ, որ բառնայ զմեզս աշխարհի»

Ահա Աստուծու գաղը, որ աշխարհի մեղքերը պիտի բառնայ:

ԳԼ. ԾԸ.

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԽԱՉԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Զինուորները հանեցին նրա կարմիր քղամիտը և հագցրին իւր շորերն ու տարան խաչելու: Յիսուսն ինքն էր տանում իւր խաչափայտը: Գալիս պատահեցին Սիմօն Կիւրենացի անունով մէկին, որը դաշտի աշխատանքիցն էր դառնում և ստիպեցին նրան, որ խաչափայտը տանէ: Յիսուսի ետեից մեծ բազմութիւն էր գնում, նոյնպէս շատ կանայք, որոնք սուգ էին անում և լաց էին լինում: Յիսուսը դարձաւ նրանց և ասաց. «Երուսաղէմի աղջիկներ, ինձ վրայ լաց մի լինէք, այլ լաց եղէք ձեր և ձեր որդւոց վրայ, որովհետեւ կգան օրեր, երբ կասեն լեռներին՝ թէ մեզ վրայ եկէք և բլուրներին, թէ ծածկեցէք մեզ: Մտածեցէք փոքր ինչ, եթէ դալար փայտի հետ այսպէս են վարւում, չորին ինչ կանեն»: Երկու ուրիշ շարագործ մարդիկ էլ տարան, որ նրա հետ միասին խաչեն:

Երբ եկան այնտեղը, որ գագաթն էր կոչւում, եբրայեցերէն Գողգոթայ, Յիսուսին քացախ խմացրին՝ լեղիի հետ խառնած: Յիսուսը ճաշակելուց յետոյ՝ չէր կամենում խմել: Նրա հետ խաչեցին երկու շարագործների էլ—մինին աջ, իսկ միւսին ձախ կողմում: Ժամը երեքն էր, երբ Յիսուսին խաչեցին: Յիսուսն ասաց. «Ներիր դրանց, հայր, որովհետեւ իրանք էլ չգիտեն, թէ ինչ են անում»: Զինուորները վի-

ճակ ձգեցին և բաժանեցին նրա հանդերձները: Պահապանները նստել էին այնտեղ և պաշտպանում էին: Պիղատոսը մի տախտակ գրեց և խաչի վերեւից կախել տուաւ. տախտակի վրայ գրած էր—ՅԻՍՈՒՍ ՆԱԳՈՎՐԵՑԻ ԹԱԳԱԼՈՐ ՏՐԷԻԿ: Այս տախտակը հրէաներից շատերը կարդացին: Այն ժամանակ քահանայապետներն ասացին Պիղատոսին. «Մի գրիր թագաւոր հրէից, գրիր որ ինքն էր ասում, թէ թագաւոր եմ հրէից»: Պիղատոսը պատասխանեց. «Ի՞նչ որ գրեցի, գրեցի»:

Զինուորները ծաղր էին անում նրան և ասում. «Եթէ դու ես հրէից թագաւորը, փրկիր քո անձը»: Անցուղարձ անողները հայհոյում էին նրան և գլուխները շարժելով՝ ասում. «Ո՛վ տաճարը քանդող և երեք օրում շինող, ազատիր քեզ, եթէ Աստուծու որդին ես և իջիր խաչիցը»:

Այսպէս էլ քահանայապետներն էին անում դրպիրների եւ ծերերի հետ միասին ու ասում. «Ուրիշներին ազատեց, ինքն իրան չէ կարողանում ազատել. թէ որ նա Խորայէլի թագաւորն է, թող իջնէ խաչիցը և հաւատանք նրան»:

Խաչուած շարագործներից մինը հայհոյում էր նրան և ասում. «Եթէ դու ես Քրիստոսը, փրկիր քո անձն էլ, մեզ էլ»: Իսկ միւսը սաստելով պատասխանեց նրան և ասաց. «Եւ դու չե՞ս վախենում Աստուածանից, որ ինքդ էլ նոյն պատժի մէջն ես: Մենք իրաւացի կերպով ենք պատժուած, որովհետեւ

մեր արած գործերի արդար հատուցումն ենք ստացել, իսկ սա ոչ մի սխալ բան չէ գործել»։ «Սա դիմեց Յիսուսին և ասաց. «Տէր, յիշիր ինձ, երբ որ գաս քո թագաւորութիւնովը»։ Յիսուսը պատասխանեց. «Ճշմարիտն եմ ասում քեզ, դու այսօր ինձ հետ դրախտում կլինիս»։

Կանայք ևս կային, որոնք հեռուանց մտիկ էին տալիս։ Սրանք այն կանայքն էին, որոնք նրա Գալիլիա եղած ժամանակը հետևում էին նրան և ծառայում։ Յիսուսի խաչի մօտ կանգնած էին նրա մայրը, մօրաքույրը և Մարիամ Մագլթաղենացին։ Յիսուսը տեսնելով իւր մօրը և այն աշակերտին, որին սիրում էր, ասաց. «Ո՛վ կին, ահա քո որդին»։ Յետոյ աշակերտին ասաց. «Ահա քո մայրը»։ Եւ այն ժամանակից սկսած աշակերտն իրան մօտ առաւ Մարիամին։

Ժամը վեցին խաւար իջաւ բոլոր երկրի վրայ — արեւը խաւարեց։ Ժամը իննի դէմ՝ Յիսուսը մեծ ձայնով աղաղակեց և ասաց. «Էլի, էլի, լամա սաբարթանի», այսինքն՝ Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՛ւ թողիր ինձ։ Սրանից յետոյ Յիսուսն ասաց. «Ծառաւ եմ»։ Զինուորներէից մինը վերցրեց սպունգը, թաթախեց քացախի մէջ և մշտկի ծայրին դրած՝ նրա բերանին մօտեցրեց։

Երբ Յիսուսը քացախը ճաշակեց, ասաց. «Ամենայն ինչ կատարուած է»։ Յիսուսը մի անգամ էլ խօսեց՝ ասելով. «Հայր, հոգիս քո ձեռն եմ աւան-

դում»։ Այս ասելով՝ խոնարհեցրեց գլուխը և հոգին աւանդեց։ Եւ ահա տաճարի վարագոյրը երկու կտոր եղաւ՝ վերեւից մինչև ներքև. երկիրը շարժուեց. ժայռերը պատառուեցան և գերեզմանները բացուեցան։ Հարիւրապետը և պահապանները, երբ տեսան շարժը և այն ամեն եղածները, ասացին. «Ճշմարիտ, որ սա Աստուծու որդի էր»։ Ժողովուրդը, որ այս տեսարանը դիտելու համար եկել էր, եղած բաները տեսնելով, կուրծքները ծեծում էին և յետ դառնում։

«Մեծ եւս քան զայս սէր ոչ ոք ունի, եթէ զանձն իւր դիցէ «ի վերայ բարեկամաց իւրոց»։ Յովհ. Ժե. 13.

Սրանից մեծ սէր չկայ, եթէ մինը իւր անձը յօգուտ իւր բարեկամների է գոհում։

«Զի այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ՝ մինչև զմրդին իւր «միաժին ետ, զի ամենայն՝ որ հաւատայ ՚ի նա, մի կորիցէ, այլ «ընկալցի զկեանս յաւիտեանականս» Յովհ. Գ. 16.

«Քրիստոս ՚ի վերայ ամենեցուն մեռաւ, զի որ կենդանիքն «իցեն, մի անձանց իցեն կենդանիք, այլ այնմ, որ ի վերայ նոցայն «մեռաւ եւ յարեաւ»։ II. Թ. ա. Կրնթ. ե. 15:

Քրիստոսն ամենքի համար մեռաւ, որ կենդանի լինողներն այլ ևս ոչ թէ իրանց անձերի համար կենդանի լինին, այլ նրա համար, որ իրանց համար մեռաւ և յարութիւն առաւ։

ԳԼ. ԾԹ.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԹԱՂՈՒՄԸ ԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Թ ա դ ու մ ն։ Ուրբաթ օրն էր։ Որպէսդի մարմինները շաբաթ օրը չմնային խաչերի վրայ, հրէաները խնդրեցին Պիղատոսին, որ իրաւունք տրուի

մարմինները խաչերի վրայից վեր առնելու: Զինուոր-
ներն եկան և առաջինի սրունգները ջարդեցին, այն-
պէս էլ արին միւսինը, որ նրա հետ խաչուած էր:
Քայց երբ Յիսուսի մօտ եկան, մեռած գտան, ուս-
տի սրունգները չջարդեցին: Զինուորներից մինը՝
նրա մահը ստուգելու համար, գեղարդով կողը խո-
ցեց և խսկոյն արիւն և ջուր դուրս եկաւ: Սրանից
յետոյ Յովսէփ անունով մէկը, որ Արեմաթիայիցն
էր և ծածուկ աշակերտ էր Յիսուսին, եկաւ Պիղա-
տոսի մօտ և խնդրեց նրա մարմինը: Պիղատոսը զար-
մացաւ, որ Յիսուսն այդպէս վաղ էր մեռել, սրա
համար կանչեց հարիւրապետին և պատուիրեց, սը
տեղեկանայ այդ մասին: Երբ հարիւրապետից տե-
ղեկացաւ, մարմինը Յովսէփին շնորհեց: Նիկողիմոսն
էլ, որ մի անգամ Յիսուսի մօտ էր եկել գիշերով,
եկաւ և բերեց զմուռս՝ հալուէի հետ խառնած: Ա-
ռան Յիսուսի մարմինը, կտաններով պատեցին, ինչ-
պէս որ հրէաների սովորութիւնն էր թաղման ժա-
մանակ: Այնտեղ՝ ուր Յիսուսին թաղեցին՝ մի պար-
տէզ կար, այն պարտիզում մի գերեզման, որի մէջ
դեռ ոչ ոք չէր դրուած, ահա այնտեղ դրին Յիսու-
սի մարմինը և մի մեծ քար էլ զլորեցին դռանն ու
հեռացան, գնացին: Այն կանայքն էլ, որ Գալիլիա-
յից նրա հետ եկել էին, գնում էին նրա ետևից:
Սրանք տեսան գերեզմանը: Յետ դարձան, խուռնկ և
իւղ պատրաստեցին, բայց չաբաթը օրը հանդարտ
մնացին, ոչինչ չարին՝ պատուիրանի համաձայն:

Բ. Յարութիւն: 1. Երբ չաբաթ օրն անցաւ
Մարիամ Մագթաղենացին, Յակովբի մայր Մարիամը
և Սաղօմէն առան զանազան տեսակ խուռնկ և դնա-
ցին դէպի գերեզմանը, որպէսզի մարմինն օծեն:
Նրանք շատ վաղ եկան—արեգակը դեռ նոր էր ծա-
գել: Կանայքը միմեանց ասում էին. «Ո՞վ կզլորէ
մեզ համար քարը գերեզմանի դռնիցը»: Նայեցան,
տեսան որ քարը գերեզմանից հեռու էր զլորած:
Քարը շատ մեծ էր: Մարիամ Մագթաղենացին վա-
զում, գալիս է Սիմօն Պետրոսի և միւս աշակերտի
մօտ, որին Յիսուսը սիրում էր և ասում է նրանց.
«Տիրոջը գերեզմանից վեր են առել և չենք իմանում
թէ որտեղ են դրել»: Միւս երկու կանայքը ներս
մտան գերեզմանը և տեսան, որ մի երիտասարդ նըս-
տած է աջ կողմում՝ հազած սպիտակ պատմուճան
ու խիստ զարհուրեցան: Երիտասարդն ասաց նրանց.
«Մի զարհուրէք, դուք խաչուած Նազովրեցի Յիսու-
սին էք փնտռում, նա յարութիւն առաւ. այստեղ
չէ, ինչ էք կենդանին մեռելների մէջ որորում. ահա
այն տեղը, ուր նրան դրին: Գնացէք, ասացէք նրա
աշակերտներին և Պետրոսին, որ նա ձեզնից առաջ
կգնայ Գալիլիա և այնտեղ կտեսնէք նրան, ինչպէս
ձեզ ասել է»: Կանայքը շուտով գերեզմանից դուրս
եկան և վազեցին, պատմեցին տասնումէկ աշակերտ-
ներին և ուրիշներին: Այս խօսքերը ցնորք երևեցան
նրանց և չէին հաւատում, բայց Պետրոսը և Յով-
հաննէսը վեր կացան. գնացին գերեզմանը և տեսան

որ կտանն առանձին մի կողմն էր դրած: Նրանք յետ դարձան այնտեղից, իրանց մտքումը խիստ զարմանում էին եղածի վրայ:

2. Բայց Մարիամը գերեզմանի մօտ կանգնած էր զուրսը և լաց էր լինում: Լաց լինելիս կռացաւ. մտիկ տուաւ գերեզմանի մէջ ու տեսաւ երկու հրեշտակ՝ սպիտակ շորերով նստած, մէկը գլխի կողմը և միւսը՝ ոտների: Հրեշտակներն ասացին Մարիամին. «Ո՛վ կին, ինչո՞ւ ես լաց լինում»: Մարիամն ասաց. «Իմ տիրոջը վեր են առել և չգիտեմ թէ ուր են դրել»: Եւ երբ այս ասաց, յետ դարձաւ և տեսաւ Յիսուսին կանգնած, բայց չգիտէր, թէ նա է: Յիսուսն ասաց. «Կին, ինչո՞ւ ես լաց լինում, ո՞ւմն ես որոնում»: Մարիամը կարծելով թէ պարտիզպանն է, ասաց. «Տէր, եթէ դո՛ւ վեր առար նրան, ասա՛ ինձ, ո՞ւր ես դրել»: Յիսուսն ասաց. «Մարիամ»: Մարիամը դարձաւ և ասաց նրան. «Քաբու՛նի», որ նշանակում է վարդապետ: Յիսուսն ասաց. «Մի դիպչիր ինձ, որովհետեւ դեռ չեմ վեր ելել իմ չօր մօտ: Բայց գնա՛ իմ եղբայրների մօտ և ասա՛ նրանց—ես վեր եմ ելնում իմ չօր մօտ և ձեր չօր մօտ. իմ Աստուծո՛ւ և ձեր Աստուծո՛ւ մօտ»: Մարիամ Մագժաղենացին եկաւ և պատմեց աշակերտներին, թէ ես տեսայ Տիրոջը և այս բանն ինձ նա ասաց:

3. Յիսուսի աշակերտներից երկուսը միևնոյն օրը դիպն էին գնում, որ վաթսուն աստղաբեկ Երուսաղէմիցը հեռու էր: Գիւղին անունն էմմաուս էր:

Նրանք իրար մէջ խօսում էին այն բաների մասին, որ պատահել էր: Երբ այսպէս վիճաբանում էին, հէնց ինքը Յիսուսը մօտեցաւ նրանց և գնում էր հետները: Բայց նրանց աչքերը բռնուած էին, չճանաչեցին: Յիսուսը հարցրեց. «Այդ ի՞նչ բաներ են, որոնց համար իրար հետ վիճում էք և տրտմած էք»: Նրանցից մինը, որի անունը Կղէոպաս էր, պատասխանեց և ասաց. «Մի՞թէ դու Երուսաղէմում բնակուող միակ օտարականն ես, որ չգիտես թէ այս օրերում ի՞նչ բաներ պատահեց այնտեղ»: Յիսուսն ասաց. «Ի՞նչ բաներ»: Նրանք ասացին. «Յիսուս նազովրեցու մասին, որ մի մարգարէ մարդ էր՝ զօրաւոր զործերով Աստուծո՛ւ և բոլոր ժողովրդի առջև, թէ ինչպէս քահանայապետները և իշխանները մահու դատաստանի մատնեցին և խաչեցին նրան: Իսկ մենք յոյս ունէինք թէ նա է, որ Խորայէլին փրկելու է, բայց և այնպէս այս երրորդ օրն է, որ այս բաները եղան: Մի քանի կանայք էլ մեր միջիցը զարմացրին մեզ—նրանք առաւօտանց կանուխ գնացին գերեզմանը, մարմինը չգտան, եկան և ասացին որ հրեշտակներ են տեսել, որոնք ասել են թէ նա կենդանի է: Մեզնից մի քանիսը գնացին գերեզմանը և գտան իսկ այնպէս, ինչպէս կանայքն էին պատմել, բայց իրան չէին տեսել»: Յիսուսն ասաց նրանց. «Ո՛վ անմիտներ և թուլասիրտներ՝ հաւատալու է այն բոլոր բաներին, որ մարգարէները խօսեցան: 2^է որ Քրիստոսը պէտք է չարչարանք-

ները քաշէր, որպէսզի իւր փառքի մէջը մտնէր»։ Եւ սկսեց խօսել Մովսիսից և բոլոր մարգարէներից. մեկնում էր նրանց, ինչ որ գրքերի մէջ գրուած էր իւր մասին։ Նրանք մօտեցան այն զիւղին, ուր գնում էին և Յիսուսը այնպէս էր ցոյց տալիս, որպէս թէ էլի հեռու է գնալու։ Այն երկուսը ստիպեցին նրան և ասացին. «Մնա մեզ մօտ, որովհետև իրիկուայ գէմ է, օրն էլ տարածած»։ Յիսուսը մնաց նրանց մօտ։ Երբ սեղան նստեցան. առաւ հացը. օրհնեց. կտրեց և տուաւ նրանց։ Աշակերտների աչքերը բացուեցան և նրան ճանաչեցին, բայց Յիսուսը չեճացաւ, աներևոյթ եղաւ։ Սրանից յետոյ սկսեցին իրար հետ խօսել և ասել։ «2^է որ մեր սրտերը բորբոքուած էին, երբ ճանապարհին մեզ հետ խօսում էր և ինչպէս գրքերը բաց էր անում մեզ համար»։ Նոյն ժամին վեր կացան, դարձան Երուսաղէմ և գտան տասնութիւն ժողովուած ու պատմեցին նրանց այն ամենը, ինչ որ ճանապարհին պատահել էր և թէ ինչպէս ճանաչեցրեց իրան՝ հացը կտրելու ժամանակ։

4. Միևնոյն օրը՝ երեկոյեան՝ աշակերտները հաւաքուած էին և հրէաների երկիւղից դռները փակած ունէին։ Յիսուսն ասաց նրանց. «Ինչո՞ւ էք չըփոթուած և ինչո՞ւ համար այդպիսի խորհուրդներ են ծնում ձեր մէջ. տեսէք իմ ձեռները և ոտները, որ ես ինքս եմ, չօշափեցէք ինձ և տեսէք, որովհետև հոգին մարմին և ոսկոր չունի, ինչպէս ինձ տես-

նում էք, որ ունիմ»։ Այս ասաց և ցոյց տուաւ ձեռներն ու ոտները և կողը։ Աշակերտները չափից դուրս ուրախացան, որ Տիրոջը մի անգամ էլ տեսան։ Յիսուսը դարձեալ ասաց. «Խաղաղութիւն ձեզ, ինչպէս իմ հայրն ինձ ուղարկեց, այնպէս էլ ես եմ ձեզ ուղարկում»։ Այս ասելով փչեց նրանց վրայ և ասաց. «Առէք սուրբ հոգին, ում մեղքը որ թողնէք, թողած լինի. ում որ կապէք՝ կապած»։

Թովմասը, որ տասներկուսից մինն էր, նրանց մօտ չէր։ Միւս աշակերտներն ասում էին նրան. «Մենք տեսանք Տիրոջը»։ Իսկ նա ասաց. «Մինչև ես իմ աչքով չտեսնեմ ձեռների բեռների նշանը և մատս չդնեմ բեռների տեղի վրայ. մինչև նրա խոցուած կողը ձեռով չջօշափեմ, չեմ հաւատայ»։ Ութ օրից յետոյ աշակերտները կրկին հաւաքուել էին միևնոյն տանը։ Թովմասն էլ նրանց մօտն էր։ Յիսուսը փակ դռներից մտնելով, նրանց մէջ կանգնեց և ասաց, «Խաղաղութիւն ձեզ»։ Թովմասին ասաց. «Բեր քո մատն այստեղ և տես իմ ձեռները, բեր ձեռդ և կողս շօշափիր. անհաւատ մի լինիր, այլ հաւատացեալ»։ Թովմասը պատասխանեց և ասաց՝ «Իմ Տէր և իմ Աստուած»։ Յիսուսն ասաց. «Թովմաս, դու ինձ տեսար և հաւատացիր, բայց երանի նրանց, որոնք չեն տեսել և հաւատում են»։

5. Սրանից յետոյ Յիսուսը դարձեալ իւր անձը յայտնեց աշակերտներին Տիբերական ծովի ափին։ Յիսուսն եկաւ նրանց մօտ և ասաց. «Եկէք, ճաշե-

ցէր»։ Աշակերտները ճանաչեցին Տիրոջը։ Ճաշելուց յետոյ Յիսուսն ասաց Սիմօն Պետրոսին. «Սիմօն՝ Յովնանի որդի, սիրում ես ինձ գրանցից աւելի»։ Նա ասաց. «Այո, Տէր, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»։ Յիսուսն ասաց. «Արածացրու իմ գառները»։ Դարձեալ հարցրեց. «Սիմօն՝ Յովնանի որդի, սիրում ես ինձ»։ Նա ասաց. «Այո, Տէր, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»։ Յիսուս ասաց. «Արածացրու իմ գառները»։ Յիսուսն երրորդ անգամ հարցրեց. «Սիմօն՝ Յովնանի որդի, սիրում ես ինձ»։ Պետրոսը տրտմեցաւ և ասաց. «Տէր դու ամեն բան գիտես, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»։ Յիսուսն ասաց նրան. «Արածացրու իմ ոչխարները։ Ճշմարիտն եմ ասում քեզ, երբ որ պատանի էիր, ինքդ էիր գօտիդ կապում և զնում, ուր կամենում էիր, բայց երբ կծերանաս, ձեռքդ կմեկնես, ուրիշը գօտիդ կկապէ և կտանէ, ուր որ չես կամենում։

«Եւ մեք հաւատացաք և ծանեաք, եթէ դու ես Քրիստոսն որ-
«դի Աստուծոյ»։ Յովհ. 70։

«Յիշեան գրքիստոս Յիսուս յարուցեալ ՚ի մեռելոց»։ II. Տիմ. բ. 8.

«Զի որպէս յարեալ Քրիստոս ՚ի մեռելոց փառօքն չօր նոյն-
«պէս եւ մեք ՚ի նորոգումն կենաց շրջեացուք»։ Թ. ա. Հռոմ. գ. 4.

Ինչպէս որ Քրիստոսը չօր փառքովը մեռելների միջից յարու-
թիւն առաւ, նոյնպէս մենք էլ կենաց նորոգութեան մէջ շրջենք։

ԳԼ. Կ.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Հ Ա Մ Բ Ա Ր Զ Ո Ւ Մ Ն

Յարութիւնից յետոյ Յիսուս Քրիստոսը քառասուն օր էլի մնաց երկրիս վրայ իւր աշակերտների մօտ և այդ ժամանակամիջոցում խօսում էր նրանց հետ երկնքի արքայութեան մասին։ Սրանից յետոյ Ջիթինեաց լեռու բարձրացաւ աշակերտների հետ և այնտեղ նրանց պատուէրներ տուաւ։ Երբ այս բանը տեսան, երեսների վրայ վայր ընկան։ Յիսուսը մօտեցաւ նրանց և տեսաց. «Երուսաղէմից չհեռանաք, այլ սպասեցէք չօր աւետիքին, որ ես ձեզ խոստացել եմ։ Յովհաննէսը ջրով մկրտեց, բայց դուք սուրբ Հոգով կմկրտուէք փոքր ժամանակից յետոյ»։

Աշակերտները հարցրին. «Տէր, այս ժամանակամիջոցում կրկին պիտի կանգնես Իսրայէլի թագաւորութիւնը»։ Նա պատասխանեց նրանց. «Զեր գործը չէ գիտենալ ժամը և ժամանակը, որ Հայրը իւր իշխանութեան մէջ գրաւ։ Բայց դուք զօրութիւն կստանաք, երբ Հոգին ձեզ վրայ կիջնէ և կլինիք իմ վկաները Երուսաղէմում, ամբողջ Հրէաստանում, Սամարիայում և մինչև երկրի ծայրերը։ Ամենայն իշխանութիւն տրուած է ինձ երկնքում և երկրիս վրայ։ Ուրեմն զնացէք և բոլոր ազգերին ուսուցէք չօր, Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ անունով։ Ուսուցէք նրանց որ պահեն այն ամենը, ինչ որ ես ձեզ պա-

տուիրեցի: Ով կհաւատայ և կմկրտուի, նա կփրկուի, իսկ ով չհաւատայ, նա կզատապարտուի: Եւ ահա ես ձեզ հետ եմ ամեն օր՝ մինչև աշխարհիս վերջը»:

Երբ որ այս ասաց, բարձրացրեց ձեռները և օրհնեց նրանց: Օրհնելու ժամանակը բաժանուեց նրանցից և վերացաւ երկինք: Մի ամալ ծածկեց նրան աշակերտների աչքից: Նրանք երկրպագեցին ու մեծ ուրախութիւնով յետ դարձան Երուսաղէմ և ամեն օր տաճարում զովում և օրհնում էին Աստուծուն:

«Ոչ գայ արքայութիւն Աստուծոյ խորանօք, զի ահա արքայութիւն Աստուծոյ ի ներքս ի ձեզ է»: Դուկ. Ժէ. 20. 21.

«Ի տան չօր իմոյ օթեւանք բազում են, երթամ եւ պատրաստեմ ձեզ տեղի, դարձեալ դամ եւ առնում զձեզ առիս, զի ուր եսն «իցեմ եւ դուք անդ իցէք»: Յովհ. Ժդ. 2. 3.

«Եթէ յարեալք ընդ Քրիստոսի, ապա զվերինն խնդրիցէք՝ ուր Քրիստոսն նստի ընդ աջմէ Աստուծոյ»: Թ. ա. Կող. դ. 1.

Արդ՝ եթէ Քրիստոսի հետ յարութիւն էք առել, հապա ուրեմն այն խնդրեցէք, ինչ որ վերումն է (երկնային բարեք), ուր Քրիստոսն է նստում չօր աջ կողմը:

Յ Ա Ե Գ

Ն Ո Ր - Կ Տ Ա Կ Ա Ր Ա Ն

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Մ Ա Ր Դ Ե Ղ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

I.

ԴԼ.	Երես
Ա. Յիսուսի ծնունդը	5
Բ. Արեւելքի մոգերը և Յիսուսի եգիպտոս փախչիլը	7
Գ. Տառնեղկու տարեկան Յիսուսը տաճարում	11
Դ. Յովհաննէս Մկրտչի ծնունդը	12
Ե. Յովհաննէսն ապաշխարութիւն է քարոզում և մկրտում	14

II.

Զ. Յիսուսի մկրտութիւնը	16
Է. Յիսուսն ընտրում է Սիմօնին և նրա ընկերներին առաքեալներ	17
Ը. Յիսուսը կանչում է Մատթէոսին	19
Թ. Յիսուսը և մանուկները	19
Ժ. Աշակերտները վիճում են թէ, ով է մեծ երկ. արք. մէջ	20
ԺԱ. Կանայի հարստիքը	21
ԺԲ. Կափառնայումի հարիւրապետը	22
ԺԳ. Տառն բորոտների բժշկուիլը	23
ԺԴ. Փարիսեցին և մաքսաւորը	24
ԺԵ. Անառակ որդու առակը	25
ԺԶ. Յիսուսը բժշկում է կոյրին երեքովի մօտ	27
ԺԷ. Յիսուսը և Զակքէոսը	28
ԺԸ. Յիսուսը բժշկում է խուլօհմբին	29
ԹԹ. Ողորմած սամարացու առակը	30
Ի. Այլի կնոջ լուծան	31
ԻԱ. Չար ծառայի առակը	32
ԻԲ. Հինգ հազարի կերակրելը	33
ԻԳ. Քանանացի կինը	35
ԻԴ. Յիսուսը քարոզում է նազարէթում	36
ԻԵ. Հարուստ երիտասարդը	38
ԻԶ. Անմիտ հարստի առակը	39
ԻԷ. Կորուսեալ ուշիւարի և գրամի առակը	40
ԻԸ. Յայրոսի զուտորը և նայինի պատանին	42
ԻԹ. Յովհաննէս Մկրտչի գետպանները և Պետրոսի խոստով	43

4350

U - 15